

Sejmik of the Śląskie Voivodeship

SEJMIK WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

STRATEGIA
ROZWOJU
WOJEWÓDZTWA
ŚLĄSKIEGO
NA LATA
2000–2015

KATOWICE, 2000 ROK

WYDAWCA:
URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

40-037 Katowice
ul. Ligonia 46
tel. (032) 20-78-888
www.silesia-region.pl

ISBN 83-88741-25-X

Projekt graficzny:
Wiesław Łysakowski

DTP:
Compal, Bielsko-Biała
ul. Mickiewicza 28

Druk:
Akant, Cieszyn
ul. Kraszewskiego 9

**Uchwała Nr I/24/1/2000
Sejmiku Województwa Śląskiego
z dnia 25 września 2000 roku**

**w sprawie:
przyjęcia „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015”**

Na podstawie art. 11, art. 18 pkt 2
ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa
(Dz. U. Nr 91, poz. 576 z późn. zm.)

**Sejmik Województwa Śląskiego
uchwała:**

§ 1

Przyjąć „Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000–2015”,
stanowiącą załącznik do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierzyć Zarządowi Województwa Śląskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY SEJMIKU
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Ryszard Ostrowski

*Mając na względzie dobro i przyszłość
Województwa Śląskiego
W trosce o jego zrównoważony rozwój
Obejmując dziedzictwo i różnorodność bogactw
należących do mieszkańców i ich ziemi
Realizując wizję tworzenia warunków życia godnych wolnej
i niepodległej Rzeczypospolitej
Kontynuując dzieło naszych poprzedników
i dobre doświadczenia Województw: Bielskiego,
Częstochowskiego i Katowickiego
przyjmujemy
„Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego
na lata 2000-2015”*

Katowice, dnia 25 września 2000 roku

„NASZA
STRATEGIA:
SILNE
I NOWOCZESNE
WOJEWÓDZTWO
ŚLĄSKIE”

SPIS TREŚCI:

WSTĘP	11
SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	
POŁOŻENIE I OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA WOJEWÓDZTWA	15
SYTUACJA SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNA	17
Sytuacja demograficzna	17
Stan zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców	23
Kultura	24
Edukacja	25
GOSPODARKA WOJEWÓDZTWA	31
Struktura przemysłowa regionu	31
Sektor prywatny	32
Inwestycje z udziałem kapitału zagranicznego	32
Rolnictwo	34
Turystyka	38
Rynek pracy	38
Bezrobocie	39
Produkt Krajowy Brutto. Struktura wydatków mieszkańców	42
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	43
Infrastruktura transportowa	43
Infrastruktura telekomunikacyjna	48
Infrastruktura energetyczna	48
Infrastruktura komunalna	51
WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA I MIĘDZYREGIONALNA, W TYM TRANSGRANICZNA	54
STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO	57
Zanieczyszczenie powietrza	57
Stan wód	58
Gospodarka odpadami	59
Zasoby przyrody	61
DIAGNOZA STRATEGICZNA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	
BILANS STRATEGICZNY WOJEWÓDZTWA	65
Szanse i zagrożenia rozwoju Województwa Śląskiego	65
Siły i słabości rozwoju Województwa Śląskiego	67
WZAJEMNE ODDZIAŁYWANIA CZYNNIKÓW WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH ROZWOJU WOJEWÓDZTWA	69
ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY ROZWOJU WOJEWÓDZTWA	74
INICJATYWY STRATEGICZNE	75
POLA STRATEGICZNE I WIZJA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	
POLA STRATEGICZNE ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	79
Zasoby ludzkie, edukacja, mobilność na rynku pracy	79
Kultura, turystyka, rekreacja	80

Restrukturyzacja przemysłu i rozwój przedsiębiorczości	81
Technologie, innowacje, działalności naukochołonne	81
Obszary wiejskie, sektor i rynek rolno-spożywczy	82
Infrastruktura ochrony środowiska	82
Transport, telekomunikacja i informacja	84
Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa, w tym transgraniczna	85
WIZJA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	87
Przyszły wizerunek Województwa Śląskiego	87
Powiązania Województwa Śląskiego z otoczeniem	88
Czynniki konkurencyjności i przyszła pozycja konkurencyjna Województwa Śląskiego	88
Obszary polityki rozwoju Województwa Śląskiego	90
CELE GENERALNE	93

PRIORYTETY, CELE, KIERUNKI DZIAŁAŃ WOJEWÓDZTWA - PRZEDSIĘWZIĘCIA

WZROST WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW ORAZ ROZWÓJ ICH ZDOLNOŚCI ADAPTACYJNYCH DO ZMIAN SPOŁECZNYCH I GOSPODARCZYCH (A)	98
UMACNIANIE SOLIDARNOŚCI I WIĘZI MIĘDZYLUDEK, POPRAWA STANU ZDROWIA ORAZ BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO I PUBLICZNEGO MIESZKAŃCÓW (B)	101
ROZWIJANIE WSPÓŁPRACY MIĘDZYREGIONALNEJ W PASIE POLSKI POŁUDNIOWEJ I W SKALI MIĘDZYKRAJOWEJ (C)	106
ROZBUDOWA ORAZ UNOWOCZEŚNIENIE SYSTEMU TRANSPORTOWEGO I KOMUNIKACYJNEGO (D)	109
WZROST INNOWACYJNOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI, W TYM MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW (E)	112
POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO, W TYM ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI TERENU (F)	116

MONITORING I OCENA PROCESÓW REALIZACYJNYCH

INSTYTUCJE ROZWOJU REGIONALNEGO WDRAŻAJĄCE STRATEGIĘ ROZWOJU	123
MIEJSCE MONITORINGU I EWALUACJI W REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	124
Monitoring realizacji strategii rozwoju Województwa Śląskiego	124
Ewaluacja realizacji strategii rozwoju Województwa Śląskiego	136
ORGANIZACJA MONITORINGU I EWALUACJI	136

OSOBY UCZESTNICZĄCE W PRACACH NAD STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

WYKORZYSTANE MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	147
---------------------------------------	-----

Reforma administracyjna kraju dała władzom samorządowym województwa możliwość kreowania polityki regionalnej. Podstawowym instrumentem realizacji tej polityki jest strategia rozwoju regionalnego.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego jest odpowiedzią na wyzwania rozwojowe regionu. Jako zadanie własne samorządu województwa w sposób szczególny odnosi się ona do głębokich zmian strukturalnych zachodzących w życiu społeczno-gospodarczym.

Warunkiem powodzenia przekształceń strukturalnych w województwie jest:

- mobilizacja różnych podmiotów regionalnych na rzecz osiągnięcia wspólnych celów rozwoju,
- uzyskanie, adekwatnego do tempa zmian, wsparcia ze strony polskiego rządu i wspólnot samorządowych,
- pozyskiwanie niezbędnych środków pomocowych przewidzianych w okresie preakcesyjnym ze strony Unii Europejskiej.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego obejmuje:

- opis sytuacji społeczno – gospodarczej Województwa Śląskiego ukazującej jego specyfikę na tle innych województw kraju,
- diagnozę strategiczną Województwa Śląskiego, której rdzeń stanowi bilans silnych i słabych stron województwa oraz szans i zagrożeń jego rozwoju tkwiących w jego otoczeniu,
- pola strategiczne i wizję rozwoju województwa przedstawiające przyszły, pożądany wizerunek województwa, jego pozycję konkurencyjną w skali krajowej i międzynarodowej, a przede wszystkim cele generalne rozwoju,
- priorytety, cele i kierunki działań koncentrujące uwagę podmiotów rozwoju na rzeczach najistotniejszych dla przyszłości województwa,
- monitoring i ocenę procesów realizacyjnych jako instrumenty osiągnięcia założonych celów.

Strategia wyraża wolę społeczności regionalnej do realizacji wspólnych celów rozwojowych. Została opracowana w oparciu o szerokie konsultacje społeczne z organizacjami gospodarczymi, samorządowymi, pozarządowymi oraz środowiskami opiniotwórczymi mającymi wpływ na rozwój regionu.

Strategia pozostaje także w zgodności z różnorodnymi programami rozwoju kraju oraz programami rozwojowymi samorządów lokalnych Województwa Śląskiego.

Dlatego jest to strategia budowy nowoczesnego i silnego Województwa Śląskiego.

SYTUACJA
SPOŁECZNO-
-GOSPODARCZA
WOJEWÓDZTWA
ŚLĄSKIEGO

POŁOŻENIE I OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA WOJEWÓDZTWA

W Województwie Śląskim – na powierzchni 12 294 km², tj. 3,9% powierzchni kraju – zamieszkuje 4 882,4 tys. ludności, co stanowi 12,6% ludności kraju. Pod względem powierzchni województwo zajmuje czternaste miejsce w kraju, a pod względem liczby mieszkańców drugą pozycję. Województwo posiada najwyższą w kraju gęstość zaludnienia, która wynosi 397 osób/km² i jest ponad trzykrotnie wyższa od średniej krajowej wynoszącej 124 osoby/km².

W wyniku reformy administracyjnej państwa w skład Województwa Śląskiego weszło 86% obszaru byłego Województwa Katowickiego, 70% Częstochowskiego i 60% Bielskiego.

Na strukturę administracyjną województwa składa się 19 miast na prawach powiatu, 17 powiatów ziemskich oraz 166 gmin.

Województwo Śląskie, obok Mazowieckiego i Łódzkiego, posiada jeden z najniższych w Polsce przyrostów naturalnych, który jest ujemny i wynosi minus 0,5 na 1000 mieszkańców. Saldo migracji wynosi natomiast minus 1,5 na 1000 mieszkańców. Na obszarze województwa ciągle utrzymuje się wysoka śmiertelność niemowląt (10,7 na 1000 mieszkańców – marzec 1999r.). Województwo Śląskie jest obszarem silnie zurbanizowanym, o czym świadczy najwyższy w Polsce wskaźnik urbanizacji kształtujący się na poziomie 79,6%.

Zasoby mieszkaniowe w regionie wynoszą 1 585,3 tys. mieszkań, z czego 15,7% stanowi własność komunalną. Ilość mieszkań przypadająca na 1000 mieszkańców kształtuje się w Województwie Śląskim na poziomie 324,7 (w kraju 302,3 mieszkań). Pod tym względem województwo zajmuje drugie miejsce w kraju. Wskaźnik telefonizacji wynosi 203,3 abonentów na 1000 ludności i jest niższy od średniej krajowej.

W Województwie Śląskim wytwarza się 14,6% Produktu Krajowego Brutto, którego wartość liczona na 1 mieszkańca wynosi 13,3 tys. zł i jest o 15% wyższa od średniej krajowej. Zarejestrowanych jest tutaj 353,0 tys. podmiotów gospodarczych, w tym 3,1 tys. spółek z udziałem kapitału zagranicznego. Wynosząca 281,3 tys. liczba jednostek osób fizycznych stanowi 79,7% ogólnej ilości podmiotów gospodarczych działających w województwie.

Łączna liczba indywidualnych gospodarstw rolnych w Województwie Śląskim wynosi 110,9 tys., z czego 80,6% posiada powierzchnię od 1 do 5 ha.

Według danych za 1997 rok, w województwie 338,2 tys. osób w wieku powyżej 15 lat utrzymywało się (wyłącznie, bądź w formie dwuzawodowości) z pracy w rolnictwie indywidualnym.

Aktualnie na obszarze województwa działa 27 uczelni wyższych oraz 13 filii i wydziałów zamiejscowych, w których kształcą się 150,3 tys. studentów. Pomimo dużej liczby młodzieży studiującej (2 miejsce w kraju) wskaźnik określający ilość studentów przypadających na 1000 mieszkańców jest niższy od średniej krajowej i wynosi 28,0.

O przemysłowym profilu Województwa Śląskiego świadczy wysoka liczba pracujących w przemyśle i budownictwie – 805,8 tys. osób. Zatrudnienie w tych sektorach w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosi 165 osób i jest wyższe od średniej krajowej. W usługach rynkowych i nierynkowych pracuje około 895,4 tys. osób, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje wskaźnik 183,4.

Oprócz znaczącej pozycji w sektorze przemysłowym, region posiada dobrze rozwinięte zaplecze turystyczne. W 1998 roku z miejsc noclegowych w Województwie Śląskim skorzystało 1,2 mln osób. Szczególnie doceniane przez turystów są walory przyrodniczo–krajobrazowe Beskidu Śląskiego i Żywieckiego, Jury Krakowsko–Częstochowskiej oraz miejsca pątnicze, głównie Sanktuarium Maryjne na Jasnej Górze w Częstochowie, które według szacunków odwiedza około 4 mln pielgrzymów rocznie.

W 1998 roku ponad 13% powierzchni Województwa Śląskiego zajmowały obszary chronione posiadające niezwykle walory przyrodnicze i krajobrazowe.

Ogólny profil Województwa Śląskiego prezentują dane zamieszczone w tabeli.

WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE – OGÓLNY PROFIL 1998 R.

CHARAKTERYSTYKA PODSTAWOWA	WARTOŚCI LICZBOWE
Liczba ludności**	4,9 mln osób (druga lokata po Województwie Mazowieckim)
Powierzchnia	12,3 tys. km ² (lokata czternasta przed Województwami Świętokrzyskim i Opolskim)
Gęstość zaludnienia**	397 osób/km ² (3,2 – krotnie wyższa od średniej krajowej)
Struktura administracyjna	19 powiatów grodzkich, 17 powiatów ziemskich, 166 gmin
Stopień urbanizacji**	Wskaźnik urbanizacji wynosi 79,6% (najwyższy w Polsce)
Zasoby mieszkaniowe zamieszkałe	1585,3 tys. mieszkań, z czego 15,7% stanowi własność komunalną (13,6% zasobów mieszkaniowych kraju)
Telekomunikacja	Wskaźnik telefonizacji wynosi 203,3 abonentów na 1000 ludności (jest niższy od średniej krajowej)
Szkolnictwo wyższe	140,0 tys. studentów, co daje 28,7 studentów na 1000 ludności
Produkt Krajowy Brutto (PKB) na 1 mieszkańca*	13,3 tys. zł na jednego mieszkańca (o 15% powyżej średniej krajowej), co stanowi 14,6% PKB Polski
Liczba podmiotów gospodarczych ogółem: w tym: spółek z udziałem kapitału zagranicznego jednostek osób fizycznych	353,0 tys. podmiotów gospodarczych (12,6% ogółu podmiotów zarejestrowanych w skali kraju) 3,1 tys. spółek (0,9% ogółu firm zarejestrowanych w województwie) 281,3 tys. jednostek (79,7% ogółu jednostek zarejestrowanych w województwie)
Ludność w wieku powyżej 15 roku życia utrzymująca się z pracy w rolnictwie*	338,2 tys. osób (1,3% ogółu ludności utrzymującej się z rolnictwa indywidualnego w kraju)
Pracujący w przemyśle i budownictwie	805,8 tys. osób (42,1 % ogółu pracujących w województwie)
Pracujący w usługach	895,4 tys. osób (46,8 % ogółu pracujących w województwie)
Stopa bezrobocia**	9,9% (niższa od średniej krajowej)

* dane za 1997 rok

** dane za 1999 rok

SYTUACJA SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNA

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Gęstość zaludnienia województwa jest zróżnicowana wewnętrznie (najwyższa w miastach: Świętochłowice 4558 osób/km² i Chorzów 3580 osób/km², a najniższa w Żarnowcu – 40 osób/km²).

Około 54,1% ogólnej liczby ludności województwa stanowią kobiety (ponad 2,5 mln), przy czym średnio na 100 mężczyzn przypada 106 kobiet. W kraju natomiast wskaźniki te kształtują się odpowiednio na poziomie 51,4% i 105.

Średnia trwania życia w regionie dla mężczyzn wynosi 68,7 lat, a dla kobiet 76,8 lat. Wskaźniki te dla kraju kształtują się odpowiednio 68,9 i 77,3 lat.

W miastach Województwa Śląskiego zamieszkuje 3884,8 tys. osób, co stanowi 79,6% ogółu ludności. Ludność wiejska stanowi 20,4%.

Struktura wiekowa ludności województwa według trzech grup ekonomicznych przedstawia się następująco:

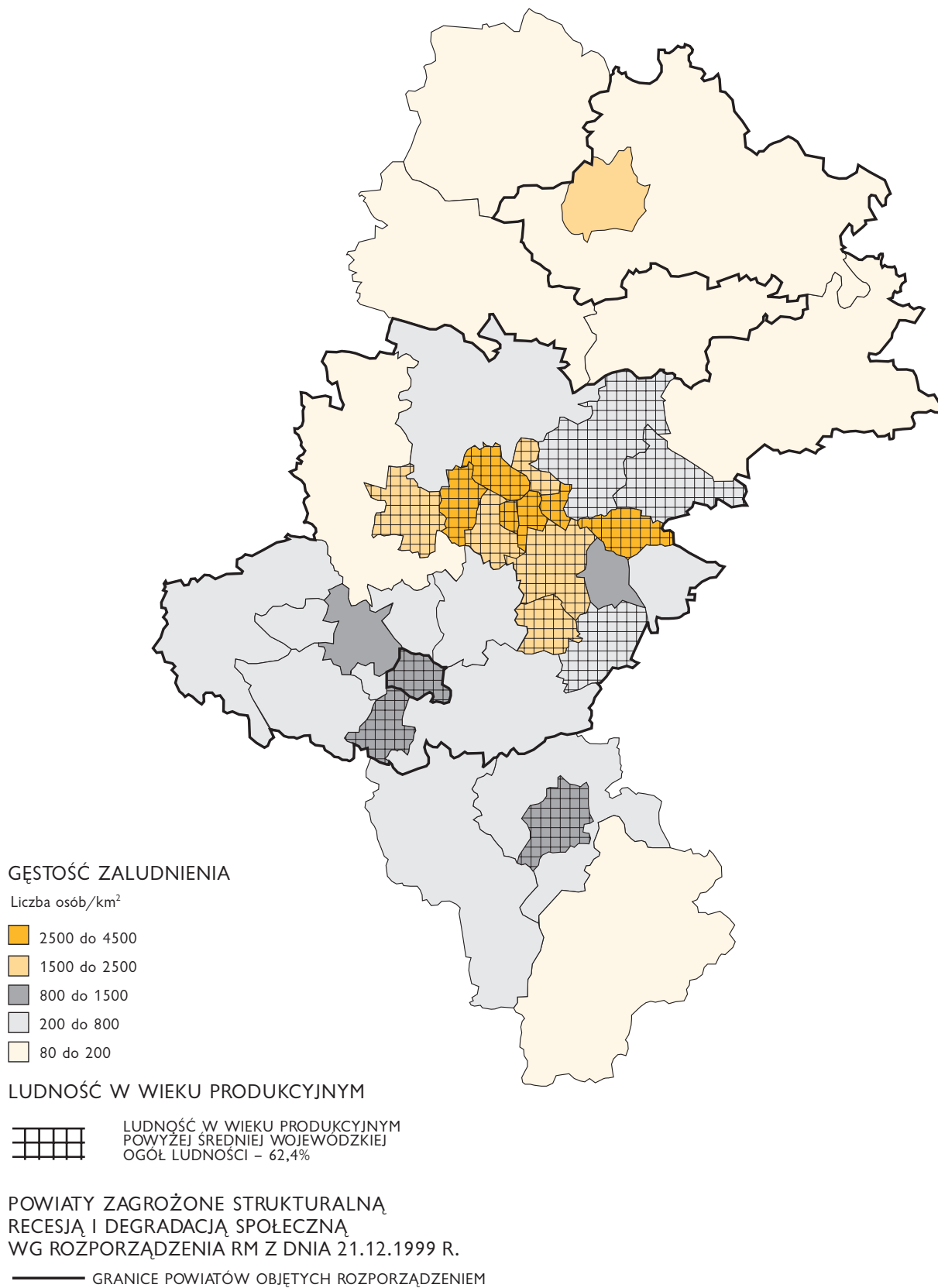
- ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi 24,1% ludności ogółem,
- ludność w wieku produkcyjnym – 62,5%,
- ludność w wieku poprodukcyjnym – 13,4%.

Struktura wiekowa ludności wiejskiej jest mniej korzystna niż miejskiej, o czym świadczą następujące dane:

LUDNOŚĆ W WIEKU:	MIASTO	WIEŚ
przedprodukcyjnym	23,5%	26,3%
produkcyjnym	63,4%	58,9%
poprodukcyjnym	13,1%	14,8%

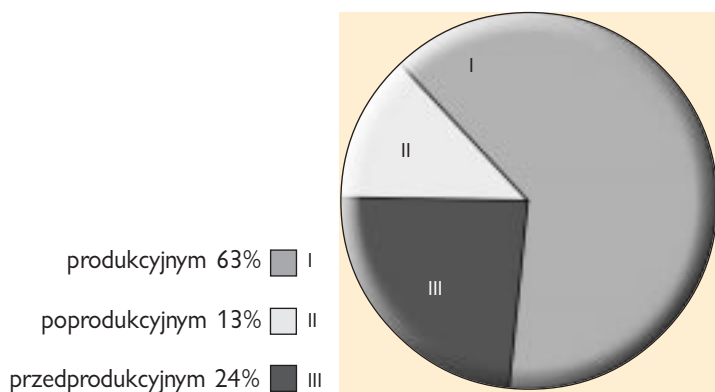

ZRÓŻNICOWANIE W POTENCJALE DEMOGRAFICZNYM

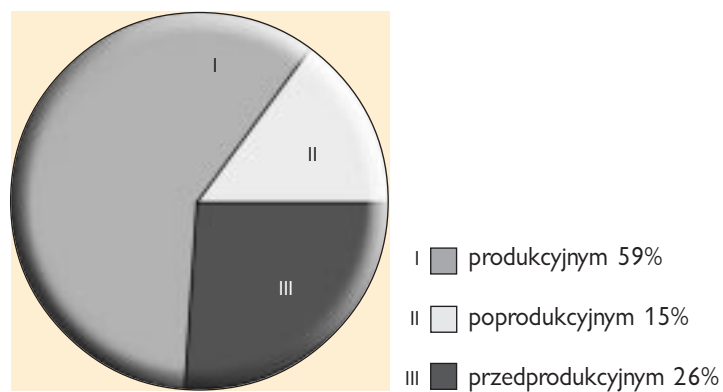

STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI MIEJSKIEJ W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM

STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI WIEJSKIEJ W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM

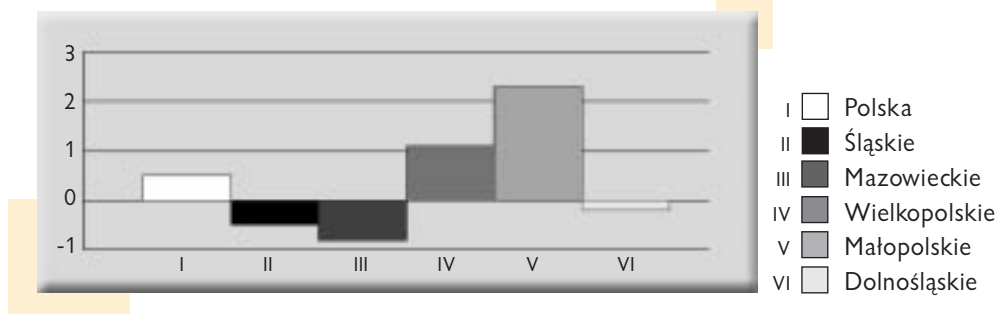
Województwo Śląskie charakteryzuje się populacją ludności przeciętnie młodszą niż inne regiony. Świadczy o tym wysoki udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców, który wynosi 62,5% i jest wyższy od średniej krajowej o 2,5%. Niemniej jednak proces starzenia się społeczeństwa przebiega tu szybciej niż w innych regionach, ponieważ w wiek poprodukcyjny wchodzi nowe, liczne roczniki. W wyniku szybkiego procesu starzenia się populacji w województwie zmieniać się będą relacje pomiędzy wymienionymi wyżej trzema podstawowymi grupami ekonomicznymi.

Elementy ruchu naturalnego ludności w Województwie Śląskim wykazują znaczne zróżnicowania między miastem i wsią. O ile wskaźniki zawierania małżeństw są zbliżone (na wsi wyższe o około 3%), to wskaźniki rozwodów w miastach są wyższe o 80%. Wskaźnik urodzeń żywych jest wyższy na wsi o ponad 20%, zgonów natomiast o 4%.

W 1998 roku przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w Województwie Śląskim wynosił minus 0,5 (w kraju plus 0,5). Jest on wynikiem znacznego ujemnego przyrostu w miastach (minus 0,8), którego nie zrównoważył stosunkowo niewielki dodatni (0,5) przyrost naturalny na wsi.

Na tle wybranych województw wskaźnik ten kształtuje się następująco:

PRZYROST NATURALNY NA 1000 MIESZKAŃCÓW

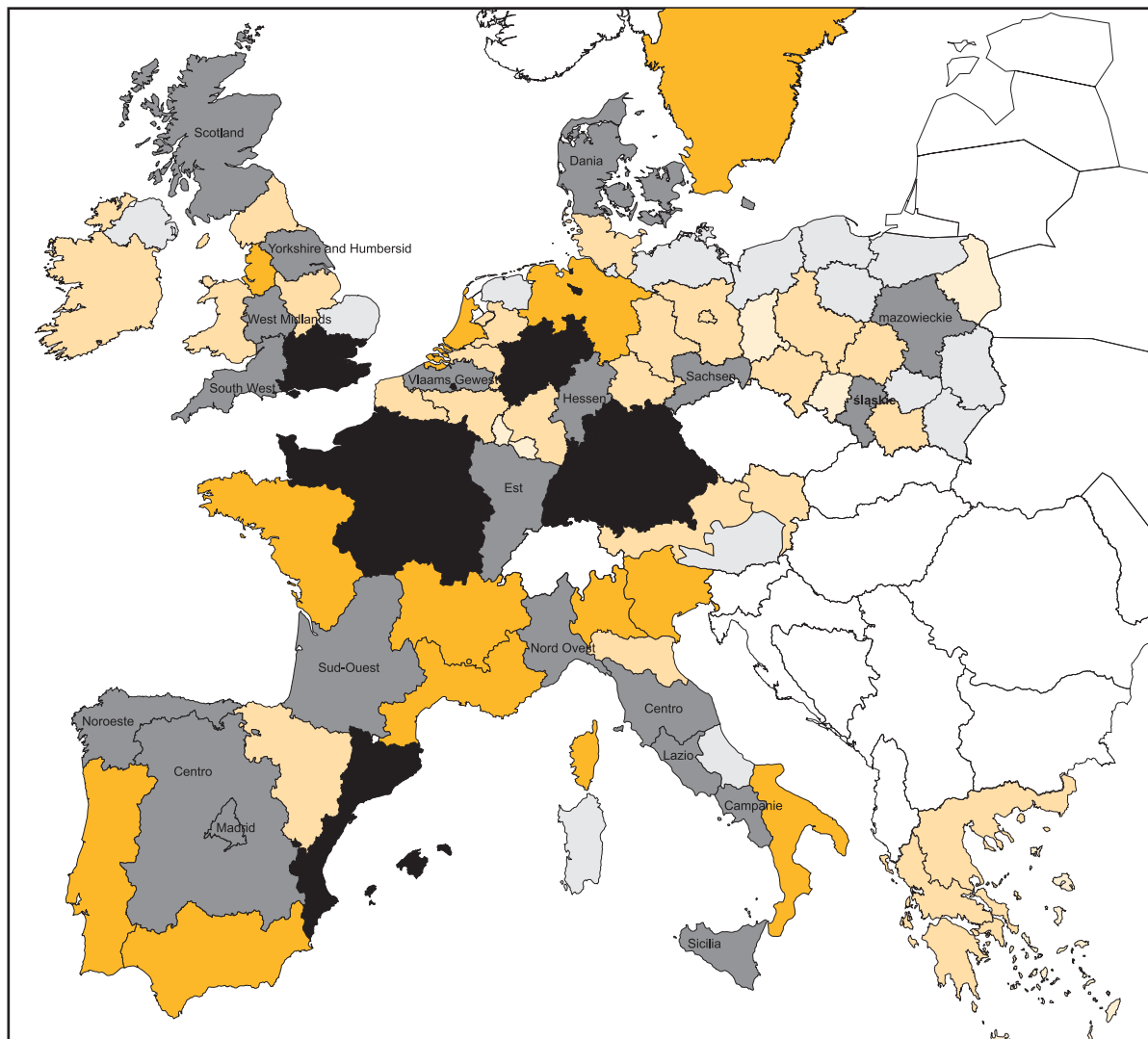

Potencjał demograficzny oraz gęstość zaludnienia Województwa Śląskiego porównywalne są z wieloma regionami europejskimi. Obrazują to znajdujące się na sąsiedniej stronie mapy.

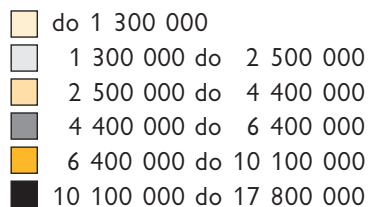

POZYCJA WOJEWÓDZTWA W SYSTEMIE REGIONALNYM KRAJOWYM I EUROPEJSKIM

LICZBA LUDNOŚCI

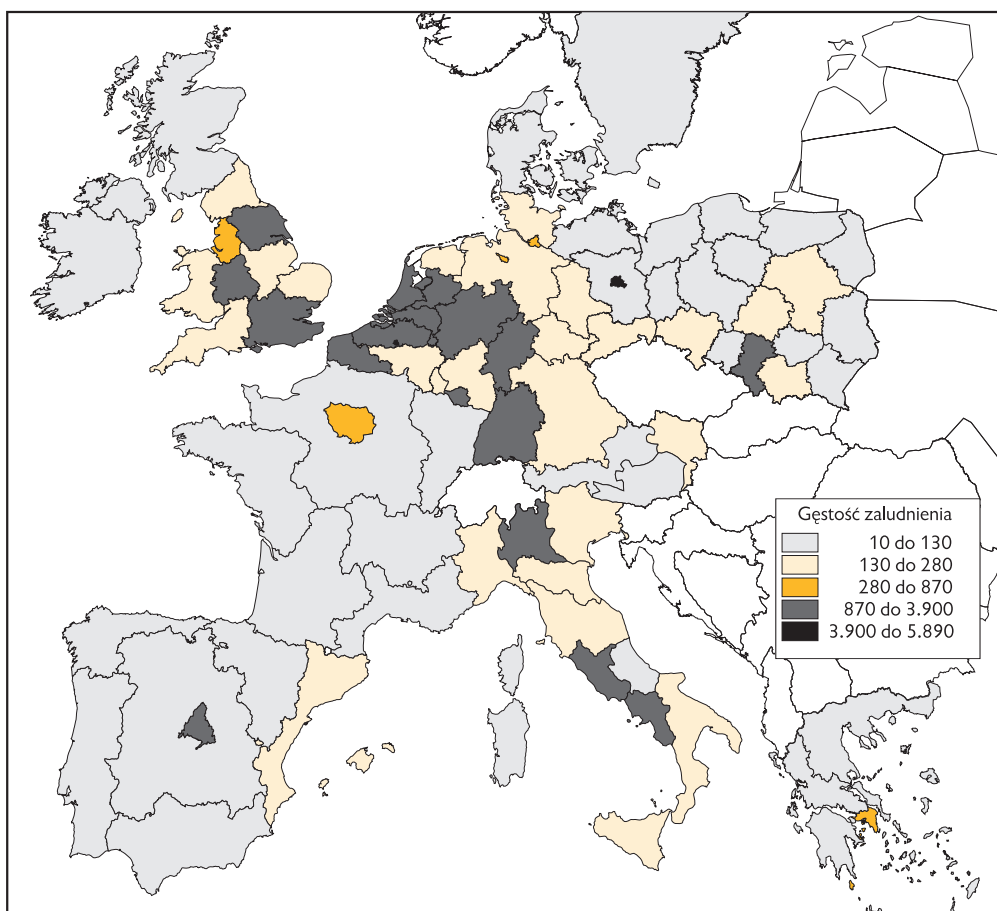
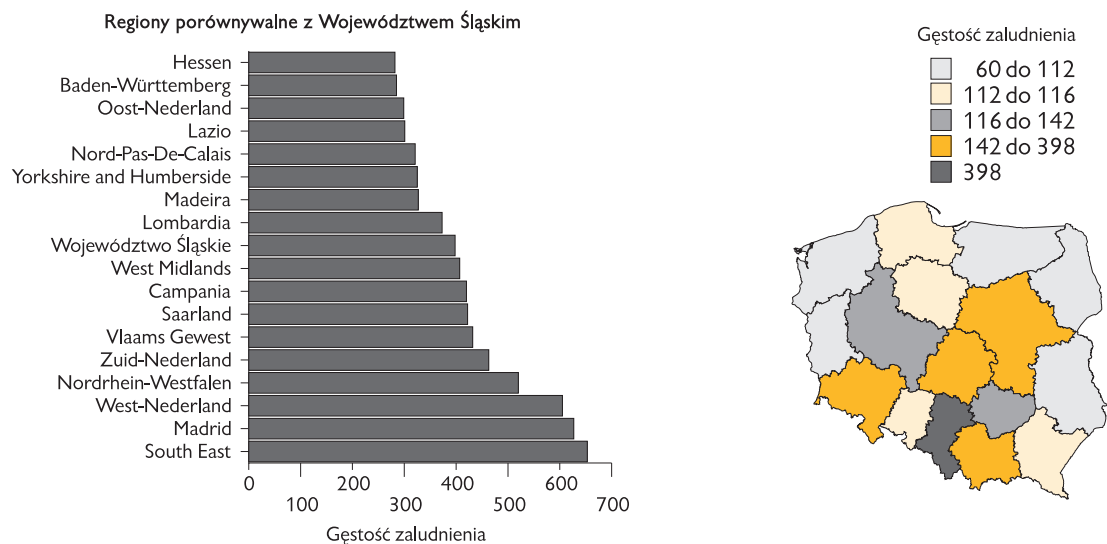
Liczba ludności

POZYCJA WOJEWÓDZTWA W SYSTEMIE REGIONALNYM KRAJOWYM I EUROPEJSKIM

GĘŚCİÓĆ ZALUDNIENIA

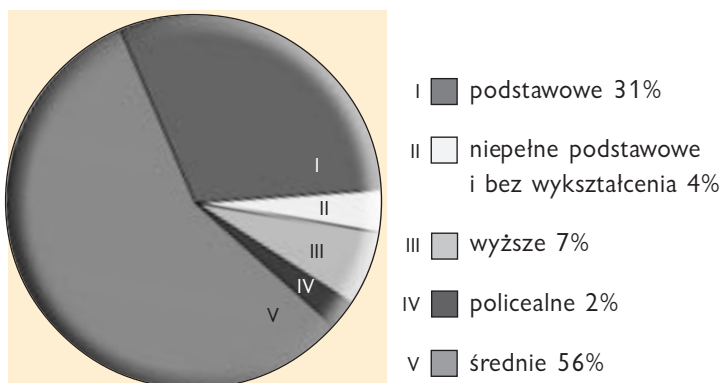

W Województwie Śląskim struktura wykształcenia mieszkańców przedstawia się następująco:

- wykształcenie wyższe posiada 6,8% ogółu ludności,
- wykształcenie policealne 2,3%,
- wykształcenie średnie (w tym zasadnicze zawodowe) 56,6%,
- wykształcenie podstawowe 31,4%,
- wykształcenie niepełne podstawowe i bez wykształcenia 3,6%.

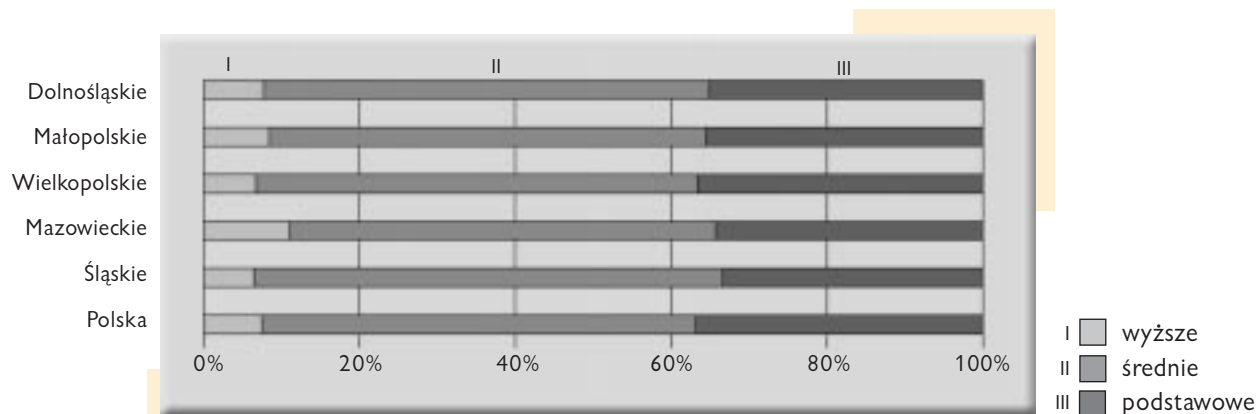
STRUKTURA WYKSZTAŁCENIA W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM

Struktura wykształcenia ludności województwa kształtuje się niekorzystnie w stosunku do innych regionów Polski.

Województwo Śląskie cechuje niski odsetek ludności z wykształceniem wyższym, co na tle innych województw przedstawia się następująco:

POZIOM WYKSZTAŁCENIA W WOJEWÓDZTWACH

Porównując liczbę studentów w poszczególnych województwach, Województwo Śląskie z liczbą 140 tys. plasuje się na drugim miejscu za Województwem Mazowieckim (253,1 tys. osób), a przed Województwem Małopolskim (117,9 tys.) i Dolnośląskim (102,8 tys.).

Region cechuje duży odsetek młodzieży uczącej się w szkołach technicznych i zawodowych (łącznie z zasadniczymi szkołami zawodowymi). W roku 1998 w Województwie Śląskim wynosił on 69%, natomiast w Mazowieckim – 59,4%, Małopolskim – 66,3%, Dolnośląskim – 66,4%.

Za pozytywną tendencję ostatnich lat należy uznać spadek zainteresowania kształceniem zawodowym na rzecz szkolnictwa ogólnokształcącego. Te pozytywne zmiany wzmacnia również to, że coraz więcej szkół zawodowych preferuje programy ukierunkowane na kształcenie o poszerzonym profilu zawodowym.

STAN ZDROWIA I BEZPIECZEŃSTWA MIESZKAŃCÓW

Stan zdrowia mieszkańców Województwa Śląskiego jest niezadowalający pomimo, że niektóre jego aspekty uległy poprawie.

Województwo Śląskie należy do województw, w których wyraźnie występuje proces starzenia się społeczeństwa.

Udział osób powyżej 65 roku życia w strukturze wiekowej całego społeczeństwa wynosił w 1985 roku 9,4%, a w 1996r.– 11,45%. Konsekwencjami tego trendu jest wzrost oczekiwań na rozwój działań w zakresie prewencji chorób, profilaktyki, a przede wszystkim wzrost zapotrzebowania na świadczenia medyczne pielęgnacyjno-opiekuńcze.

Choroby układu krążenia w Województwie Śląskim stanowią najczęstszą przyczynę zgonów i zachorowań. Wśród chorób układu krążenia na pierwszym miejscu jako przyczyna zgonów występuje niedokrwienność serca. Zgony spowodowane chorobami układu krążenia, w tym także ostrym zawałem serca, przeważają znacznie w populacji mężczyzn i są główną przyczyną ich nadumieralności. Najwyższy poziom umieralności z powodu ostrego zawału serca wystąpił w 1995 roku w byłym Województwie Katowickim.

Choroby nowotworowe wykazują od kilku lat stałą tendencję wzrostu w zakresie zachorowalności i zgonów. Nowotwory stanowią około 20% ogółu zgonów w Województwie Śląskim. Urazy stanowią trzecią co do częstości przyczynę zgonów. Urazy spowodowane wypadkami samochodowymi są najczęstszą przyczyną zgonów w tej grupie.

Na 930 przychodni zdrowia – 644, tj. 69,2% znajduje się w miastach na prawach powiatu. Podobne dysproporcje występują również w rozmieszczeniu szpitali i w ilości łóżek szpitalnych: 70,7% szpitali zlokalizowanych jest w miastach na prawach powiatu.

Problemem zdrowotnym regionu są choroby zawodowe. Zapadalność na choroby zawodowe stale się zwiększa pomimo stałego obniżania się liczby pracowników w przemyśle ciężkim. Związane to jest z obniżaniem się poziomu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscach pracy.

Liczba osób niepełnosprawnych na terenie Województwa Śląskiego wynosi 490,4 tys. osób, tj. 13,8% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej. Wśród niepełnosprawnych najliczniejszą grupę (48,5%) stanowią osoby w wieku 45–64 lat, a najmniejszą bo zaledwie 1,9% w wieku 15–24 lata. W grupie osób niepełnosprawnych przeważają kobiety (53,1%). Niepełnosprawnością dotknięci są przede wszystkim mieszkańcy miast – 85,1%.

Główne przyczyny niepełnosprawności wywołane są chorobami – ponad 77%, w tym chorobami zawodowymi ponad 8%. W Województwie Śląskim aż 9,9% niepełnosprawności jest następstwem wypadków przy pracy. W stosunku do średniej krajowej wskaźnik ten jest wyższy o 4,7%. Liczba osób niepełnosprawnych systematycznie rośnie, a ich sytuacja na rynku pracy pogarsza się.

Procesom pogłębiającej się marginalizacji grup społecznych towarzyszy pogarszanie stanu bezpieczeństwa. W 1999 roku odnotowano wzrost liczby przestępstw o 11% (w porównaniu z rokiem 1998). W tym samym okresie nastąpił wzrost przestępczości kryminalnej (o 18,1%), przy utrzymującym się spadku przestępstw gospodarczych (o 35,5%).

Szczególnie dynamicznie rosła liczba oszustw o charakterze kryminalnym oraz przestępstw związanych z narkomanią. W 1999 roku wykryto 43,3% przestępstw, przy czym wskaźnik ten obniżył się o 3,9% w stosunku do roku poprzedniego. Podkreślić należy dużą wykrywalność przestępstw związanych z narkomanią (98,7%) oraz zabójstw (93,2%).

Terenami najbardziej zagrożonymi przestępczością był rejon Chorzowa i Katowic. Na 100 tys. ludności przypadało tam prawie 5 tys. przestępstw, przy średniej w województwie wynoszącej ok. 3 tys. przestępstw.

W 1999 roku na drogach Województwa Śląskiego wydarzyły się 7222 wypadki, w wyniku których zginęło 627 osób, natomiast 8874 osoby zostały ranne. Prawie co czwarty wypadek miał miejsce w rejonie Częstochowy, Gliwic oraz Katowic.

KULTURA

Na tle mapy kulturowej regionów województwo prezentuje się jako obszar o wyrazistym wielowątkowym wzorcu kulturowym. Region poszczycić się może licznymi obiektami zabytkowymi, a ich bogactwo i różnorodność odbijają dziedzictwo materialnej i duchowej kultury regionu oraz zachowanie tożsamości narodowej. Na zróżnicowane bogactwo kulturowe składa się zarówno wielowiekowy dorobek narodów zamieszkujących tę ziemię (Polacy, Niemcy, Czesi i Żydzi) jak i odmienności ukształtowane terytorialnie, jak: kultura Beskidów, kultura związana z tradycyjnym przemysłem wydobywczym, czy oparta o wartości religijne, których symbolem jest Jasna Góra w Częstochowie.

Województwo Śląskie jest obszarem charakteryzującym się dużym zróżnicowaniem kulturowym, z bardzo silnie zakorzenionym poczuciem tożsamości.

Potencjał intelektualny regionu kształtowany jest również przez sieć instytucji kultury, dzięki którym możliwy jest rozwój personalny i kreatywna komunikacja społeczna. Ich sieć jest jednak niewystarczająca. Województwo zajmuje ostatnią pozycję pod względem liczby osób przypadających na 1 placówkę:

- biblioteczną – 5,1 tys. osób,
- muzealną – 131,9 tys. osób,
- kinową – 82,8 tys. osób.

Profesjonalne instytucje kultury nie są rozmieszczone równomiernie. Najwięcej instytucji zlokalizowanych jest w Aglomeracji Górnośląskiej – 252 biblioteki, 17 muzeów, 20 kin, 18 teatrów i instytucji muzycznych.

Dostępność do kultury mierzona takimi wskaźnikami jak: wielkość księgozbioru, liczba wystaw muzealnych, przedstawień i koncertów jest stosunkowo niska o czym świadczą następujące wskaźniki liczone na 1000 mieszkańców:

	WOJ. ŚLĄSKIE	KRAJ
Księgozbiór (w woluminach)	3193	3507
Liczba wystaw muzealnych	0,06	0,09
Liczba przedstawień i koncertów	1,02	1,35

W zakresie kultury od lat wagę przywiązywano do dbałości o walory estetyczne i wysoką jakość usług świadczonych przez instytucje kultury.

Do największych inwestycji z dziedziny kultury należy zaliczyć wybudowanie w ostatnich latach Biblioteki Śląskiej w Katowicach.

Pomimo niedoinwestowania sfery kultury region charakteryzuje się jednak dużymi osiągnięciami oraz dorobkiem artystycznym wielu twórców i zespołów.

EDUKACJA

Baza edukacyjna Województwa Śląskiego składa się z:

- 1535 szkół podstawowych,
- 258 zasadniczych zawodowych,
- 646 średnich technicznych i zawodowych,
- 224 liceów ogólnokształcących,
- 209 policealnych,
- 27 wyższych.

Wszystkie typy szkół w regionie prowadzone są przez jednostki administracji państwowej, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje społeczne, wyznaniowe i inne jednostki. Przed wprowadzeniem reformy administracyjnej państwa i reformy ustroju szkolnego dane liczbowe w roku szkolnym 1998/1999 przedstawiały się następująco:

TYPY SZKÓŁ:	JEDNOSTKI ADMINISTRACJI PAŃSTWOWEJ		JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO		ORGANIZACJE SPOŁECZNE		ORGANIZACJE WYZNANIOWE		POZOSTAŁE	
	liczba szkół	uczniowie	liczba szkół	uczniowie	liczba szkół	uczniowie	liczba szkół	uczniowie	liczba szkół	uczniowie
Podstawowe	12	1399	1475	539092	22	2471	2	304	24	2167
Zasadnicze zawodowe	127	28413	124	37259	6	697	1	68	–	–
Średnie techniczne i zawodowe	280	51573	351	79430	6	592	1	139	8	438
Licea ogólnokształcące	65	28350	112	56658	27	2329	5	813	15	1064
Policealne	56	10760	57	5241	25	2078	5	389	66	6057

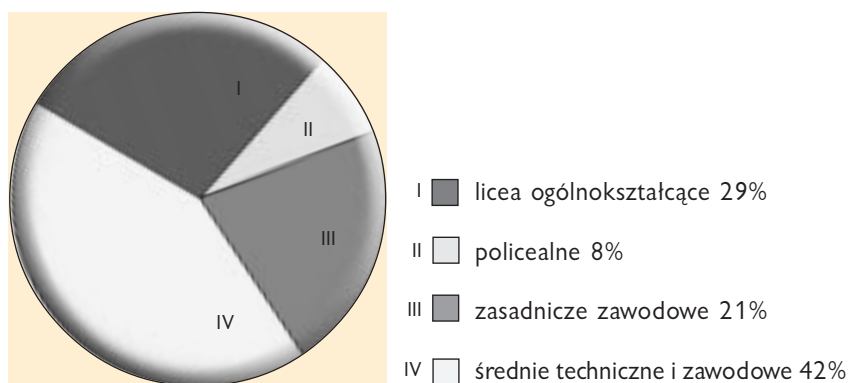
W szkołach podstawowych Województwa Śląskiego na 1 placówkę przypada średnio 358 uczniów. Pod tym względem najniższy wskaźnik występuje w powiatach ziemskich: kłobuckim (159), częstochowskim (163), najwyższy z kolei w miastach na prawach powiatów: Jastrzębiu Zdroju (577), Gliwicach (556).

W szkołach licealnych działających w regionie średnio na 1 placówkę przypada 398 osób, a w szkołach technicznych i zawodowych – 282. Pod tym względem najniższy wskaźnik

występuje w powiecie częstochowskim i wynosi odpowiednio 195 i 102. Najwyższy wskaźnik w odniesieniu do szkół licealnych osiągnął powiat tyski – 710, a w technikach Dąbrowa Górnicza – 290 osób na 1 placówkę.

STRUKTURA KSZTAŁCENIA UCZNIÓW SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH (BEZ SZKÓŁ WYŻSZYCH)

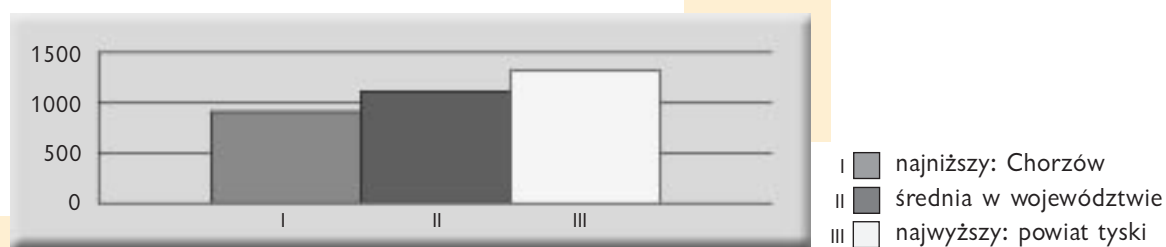
Wskaźnik ilości uczniów szkół podstawowych na 1 nauczyciela w województwie kształtuje się na poziomie 17 i wykazuje znaczne zróżnicowanie w poszczególnych powiatach. Najwyższy notuje się w Zabrze – 21 oraz w Świętochłowicach – 20. Najniższy natomiast w powiecie myszkowskim – 13 i w częstochowskim – 14.

Znaczne rozpiętości występują również między wskaźnikami określającymi liczbę uczniów liceów ogólnokształcących i szkół technicznych zawodowych na 1 nauczyciela:

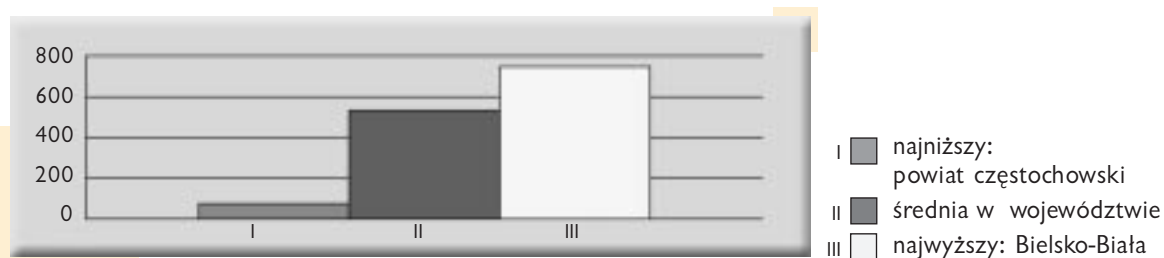
- w przypadku szkół licealnych najwyższy wskaźnik odnotowano w Tychach – 27, najniższy w Rudzie Śląskiej – 15,
- w przypadku średnich szkół technicznych najwyższy w Świętochłowicach – 40, a najniższy w powiecie będzińskim – 18.

Liczbę uczniów różnego typu szkół w Województwie Śląskim na 10 000 mieszkańców przedstawiają poniższe wykresy:

UCZNIOWIE SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

UCZNIOWIE SZKÓŁ TECHNICZNYCH I ZAWODOWYCH

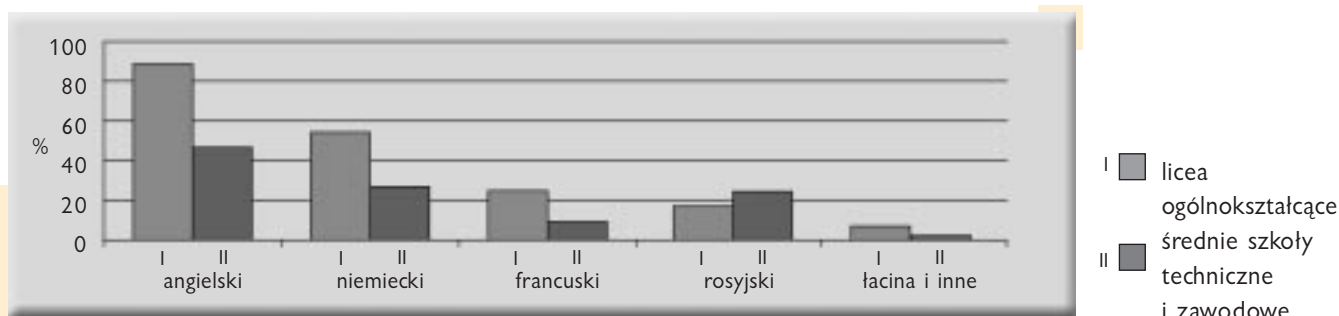
UCZNIOWIE LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH

W Województwie Śląskim w liceach ogólnokształcących uczy się łącznie 89,2 tys. uczniów, z czego 69,6% stanowi młodzież ucząca się w miastach na prawach powiatów.

Do 258 szkół zawodowych w Województwie Śląskim uczęszcza 66,4 tys. młodzieży, tj. 7,8% ogólnej liczby młodzieży uczącej się w regionie.

STRUKTURA NAUCZANIA JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH ŚREDNICH

Województwo Śląskie pod względem liczby studentów jest drugim co do wielkości ośrodkiem naukowym i akademickim w Polsce; znajduje się tu 27 uczelni wyższych oraz 13 filii i wydziałów zamiejscowych. Wraz z pogłębianiem się przemian ustrojowych rośnie popularność studiów wyższych, w tym licencjackich, na których w 1998 roku studiowało 133,4 tys. studentów, a w 1999 roku 150,3 tys. Pomimo znacznego wzrostu liczby studentów (o 15% w odniesieniu do roku poprzedniego), w Województwie Śląskim wskaźnik przedstawiający liczbę studentów na 1000 mieszkańców jest niższy od średniej krajowej i wynosi 28 osób na 1000 mieszkańców, przy średniej krajowej 33.

W proces dydaktyczny zaangażowanych jest w Województwie Śląskim 6956 nauczycieli akademickich, co stanowi 9,5% liczby nauczycieli akademickich w skali kraju. Niepokojące jest zjawisko wzrastającej liczby studiujących w systemie studiów zaocznych i wieczorowych, przy utrzymującej się względnie stałej liczbie studentów studiów dziennych.

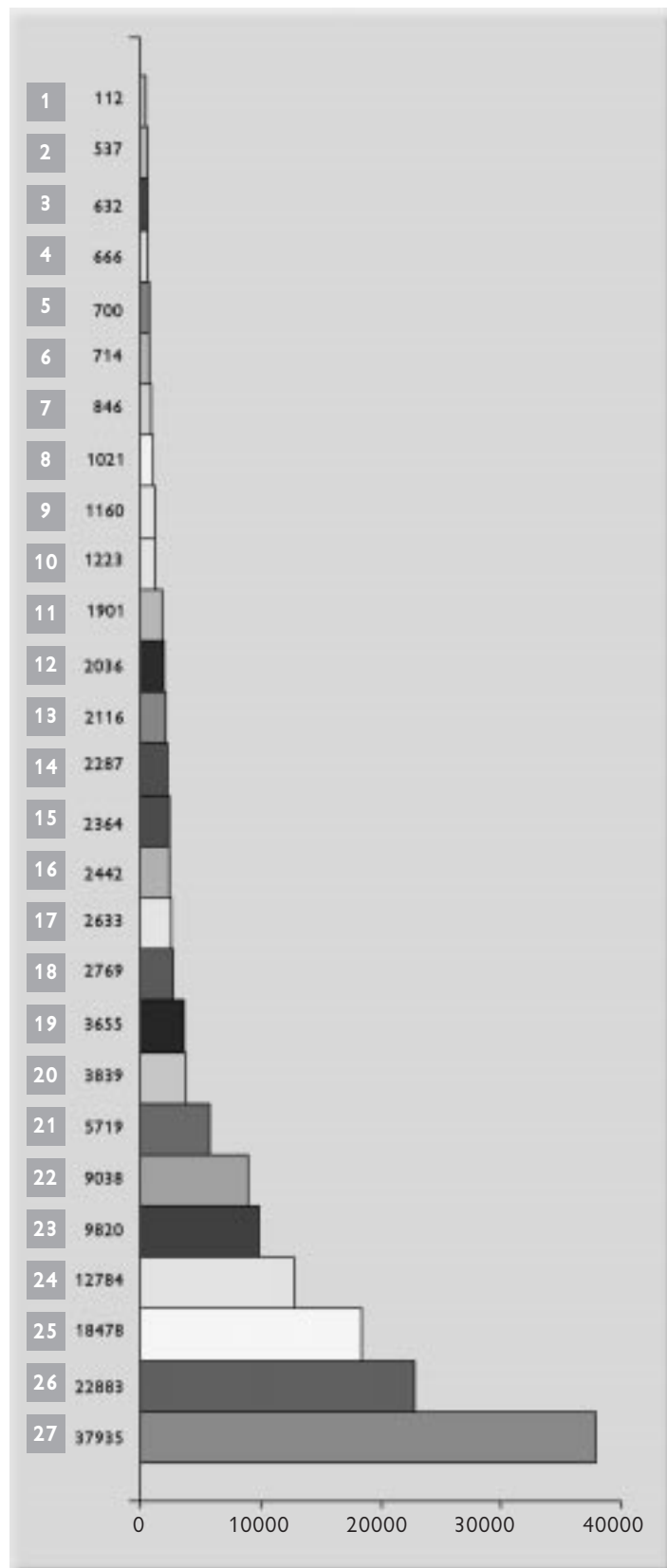
STRUKTURA KSZTAŁCENIA W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM W 1999 ROKU

GRUPY KIERUNKÓW STUDIÓW	LICZBA STUDENTÓW		ABSOLWENCI
	ogółem	na studiach dziennych	
	150310	63378	21338
Pedagogiczna i kształcenia nauczycieli	20706	7095	4473
Artystyczna – sztuki piękne	1169	560	169
Humanistyczna	12140	6784	2013
Nauki społeczne	13180	5546	1786
Biznesu i administracji	52911	12931	6891
Prawa	5169	1372	683
Nauki przyrodnicze	3730	2657	280
Matematyka i programy komputerowe	3453	2027	536
Środki przekazu i dokumentacja masowa	611	277	70
Inżynierska – techniczna	26947	17570	2864
Architektura i urbanistyka	920	829	148
Transport – komunikacja	1127	716	135
Medyczna	4445	3671	706
Usługi	1656	393	275
Pozostałe	2146	950	309

STUDIUJĄCY W SZKOŁACH WYŻSZYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM W ROKU SZKOLNYM 1999/2000

1	Wyższa Szkoła Administracji i Zarządzania w Zawierciu
2	Górnośląska Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości w Chorzowie
3	Akademia Muzyczna w Katowicach
4	Bielska Wyższa Szkoła Biznesu i Informatyki w Bielsku-Białej
5	Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Bielsku-Białej
6	Wyższa Szkoła Lingwistyczna w Częstochowie
7	Wyższa Szkoła Marketingu i Zarządzania w Bielsku-Białej
8	Wyższa Szkoła Zarządzania w Częstochowie
9	Wyższa Szkoła Bankowości i Finansów w Katowicach
10	Wyższa Szkoła Administracji w Bielsku-Białej
11	Wyższa Szkoła Bankowości i Finansów w Bielsku-Białej
12	Wyższa Szkoła Zarządzania i Nauk Społecznych w Tychach
13	Wyższa Szkoła Edukacji Wczesnoszkolnej w Mysłowicach
14	Akademia Wychowania Fizycznego w Katowicach
15	Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania w Katowicach
16	Wyższa Szkoła Zarządzania i Marketingu w Sosnowcu
17	Wyższa Szkoła Języków Obcych i Ekonomii w Częstochowie
18	Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej
19	Śląska Akademia Medyczna w Katowicach
20	Wyższa Szkoła Ekonomii i Administracji w Bytomiu
21	Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa w Katowicach
22	Wyższa Szkoła Zarządzania Marketingowego i Języków Obcych w Katowicach
23	Akademia Ekonomiczna w Katowicach
24	Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Częstochowie
25	Politechnika Częstochowska
26	Politechnika Śląska w Gliwicach
27	Uniwersytet Śląski

SZKOLNICTWO WYŻSZE WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 1998 ROKU

	STUDENCI	NAUCZYCIELE AKADEMICCY	LICZBA STUDENTÓW PRZYPADAJĄCA NA JEDNEGO NAUCZYCIELA AKADEMICKIEGO
POLSKA	1265364	72471	17,5
Województwa			
Dolnośląskie	102782	6315	16,3
Kujawsko-pomorskie	60806	3058	19,9
Lubelskie	66728	4798	13,9
Lubuskie	26590	1190	22,3
Łódzkie	79694	5209	15,3
Małopolskie	117889	9328	12,6
Mazowieckie	253152	12090	20,9
Opolskie	24121	1084	22,3
Podkarpackie	48826	1789	27,3
Podlaskie	37089	2494	14,9
Pomorskie	59467	4720	12,6
Śląskie	140039	7114	19,7
Świętokrzyskie	34963	1350	25,9
Warmińsko-mazurskie	30829	1700	18,1
Wielkopolskie	97339	6610	14,7
Zachodniopomorskie	86050	3622	23,8

W Województwie Śląskim utrzymuje się ponadprzeciętna względem kraju liczba studentów przypadająca na jednego nauczyciela akademickiego.

STRUKTURA PRZEMYSŁOWA REGIONU

Na terenie Województwa Śląskiego skoncentrowany jest duży potencjał przemysłowy kraju: 63 kopalnie wytwarzające 91,2% produkcji sprzedanej górnictwa węgla kamiennego w Polsce oraz 18 hut żelaza i stali.

Dużą rolę odgrywać zaczyna przemysł motoryzacyjny, którego udział wyniósł 36,2% całości produkcji pojazdów mechanicznych, przyczep i naczep w Polsce. Strukturę udziału województwa w produkcji sprzedanej kraju prezentuje tabela:

SEKCJE I DZIAŁY	POLSKA =100
Ogółem	18,9
Górnictwo i kopalnictwo, w tym:	64,6
Górnictwo węgla kamiennego i brunatnego	85,1
Działalność produkcyjna, w tym:	15,6
Produkcja artykułów spożywczych i napojów	9,2
Produkcja tkanin	13,2
Produkcja odzieży oraz futrzarstwo	8,6
Obróbka skóry i produkcja wyrobów ze skóry	14,3
Produkcja drewna i wyrobów z drewna	5,9
Produkcja celulozowo-papiernicza	4,5
Działalność wydawnicza i poligraficzna	5,0
Produkcja koksu, przetworów ropy naftowej i pochodnych	12,1
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	4,7
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	16,0
Produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych	12,8
Produkcja metali	56,8
Produkcja wyrobów z metali (bez maszyn i urządzeń)	23,5
Produkcja maszyn i urządzeń	18,5
Produkcja maszyn i aparatury elektrycznej	13,6
Produkcja sprzętu i aparatury radiowej, telewizyjnej i komunikacyjnej	1,4
Produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych, zegarów i zegarków	9,5
Produkcja pojazdów mechanicznych, przyczep i naczep	36,2
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	2,4
Pozostała działalność produkcyjna	8,9
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę, w tym:	17,2
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	15,9
Pobór , oczyszczanie i rozprowadzanie wody	28,9

Największym zatrudnieniem w sektorze II (przemysł oraz budownictwo) charakteryzowały się w 1998 roku dwa województwa: Śląskie (18,7% pracujących w Polsce) i Mazowieckie (14,7%). Województwa te skupiają jedną trzecią wszystkich pracujących w II sektorze w Polsce.

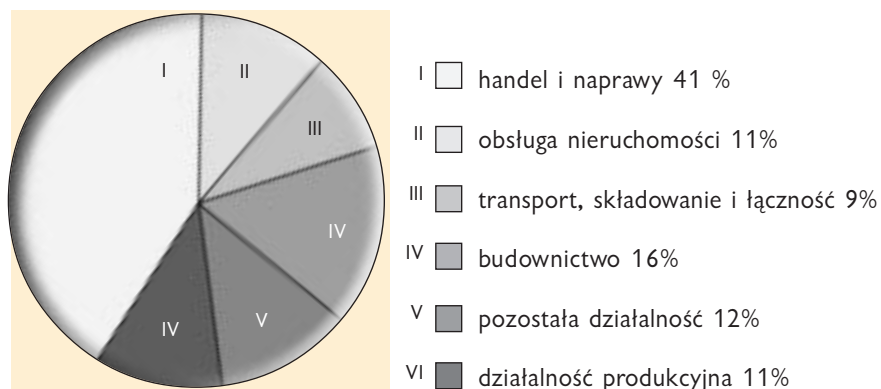
SEKTOR PRYWATNY

W Województwie Śląskim zarejestrowanych jest 353,0 tys. podmiotów gospodarczych, w tym 3,1 tys. spółek z udziałem kapitału zagranicznego. Jednostki osób fizycznych (281,3 tys.) stanowią 79,7% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych działających w województwie.

Wysoki jest również poziom aktywności gospodarczej ludności w regionie mierzony liczbą osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców, który wynosi 538,7.

W regionie 97,7% wszystkich zarejestrowanych w systemie REGON podmiotów gospodarczych stanowią przedsiębiorstwa prywatne, natomiast 2,3% firmy sektora publicznego.

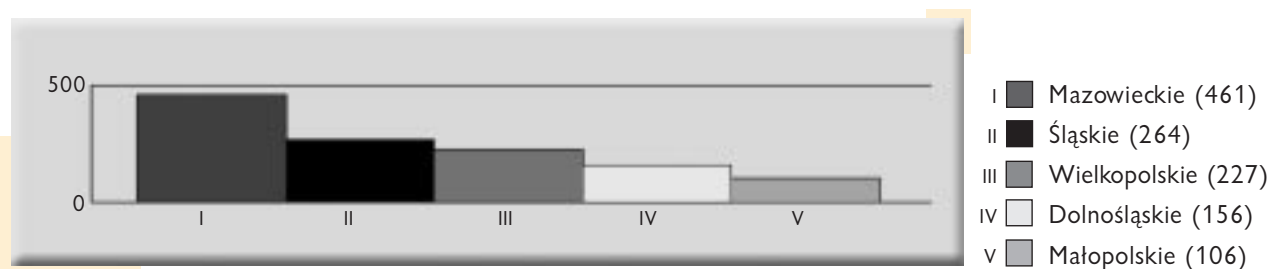
STRUKTURA DZIAŁALNOŚCI SEKTORA PRYWATNEGO W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM

INWESTYCJE Z UDZIAŁEM KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO

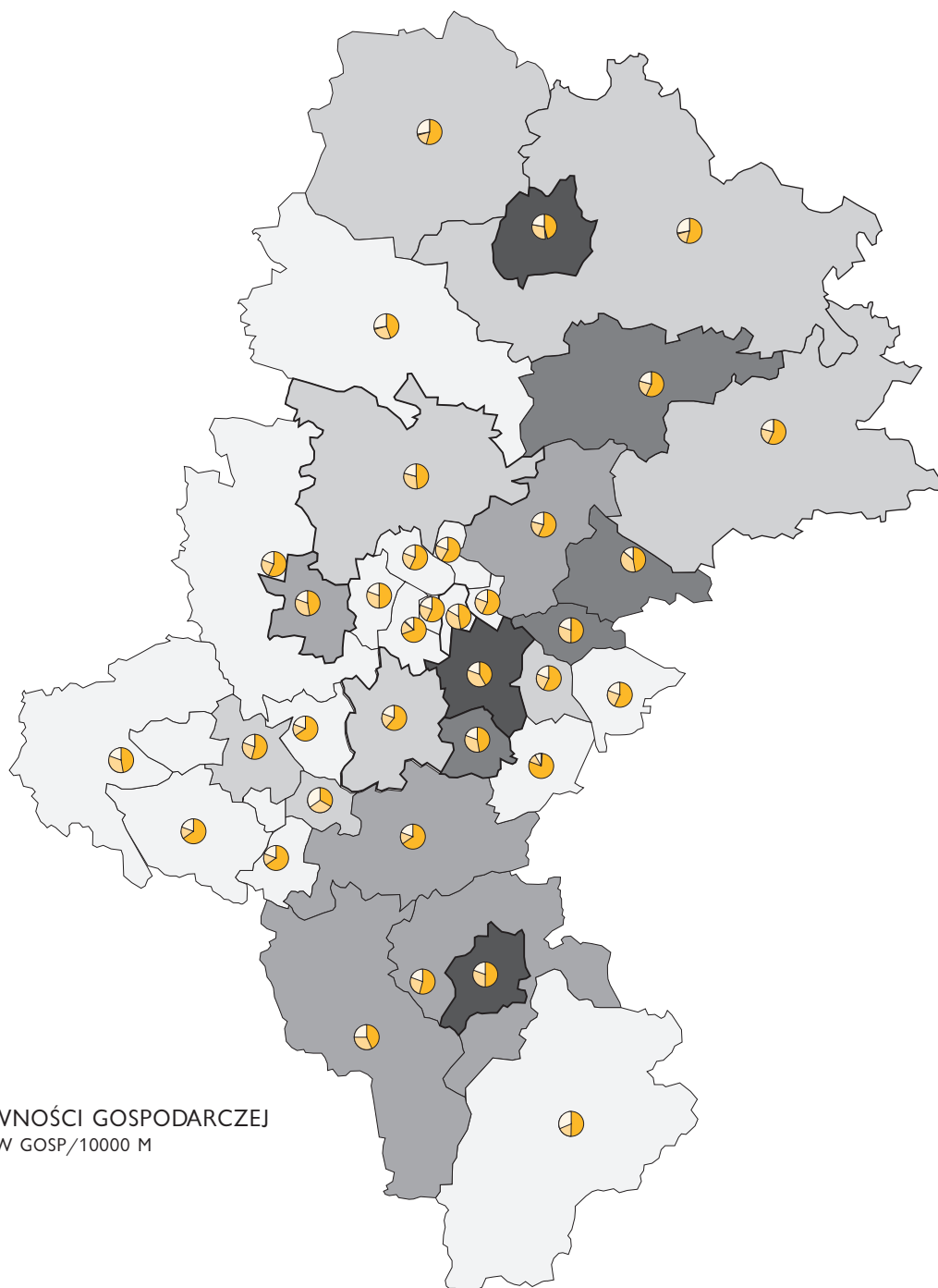
Jednym z głównych czynników charakteryzujących atrakcyjność inwestycyjną województwa jest liczba inwestorów zagranicznych w regionie. Pozycja Województwa Śląskiego w tym względzie jest wysoka, zajmuje ono drugie miejsce po Mazowieckim, co świadczy o dobrym postrzeganiu województwa przez kapitał międzynarodowy:

LICZBA WIĘKSZYCH INWESTORÓW ZAGRANICZNYCH (KTÓRZY ZAINWESTOWALI PONAD 1 MLN \$)

POTENCJAŁ GOSPODARCZY

POZIOM AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

LICZBA PODMIOTÓW GOSP/10000 M

- 767 DO 863
- 672 DO 767
- 577 DO 672
- 482 DO 577
- 387 DO 482

STRUKTURA PRACUJĄCYCH

- PRZEMYSŁ, BUDOWNICTWO
- USŁUGI RYNKOWE
- USŁUGI NIERYNKOWE

— REJONY KONCENTRACJI KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO
LICZBA PODMIOTÓW Z UDZIAŁEM KAPITAŁU
ZAGRANICZNEGO NA 10 000 M
POWYŻEJ ŚREDNIEJ WOJEWÓDZKIEJ – 6,4

ROLNICTWO

Rolnictwo w Polsce wytwarza 4,8% wartości dodanej brutto (1998 rok), przy czym największym udziałem charakteryzują się województwa:

- Lubelskie,
- Podlaskie,
- Wielkopolskie,
- Opolskie,
- Warmińsko-mazurskie.

Znaczna część indywidualnych gospodarstw rolnych prowadzi działalność wyłącznie lub głównie dla zaspokojenia potrzeb konsumpcyjnych rodzin związanych z danym gospodarstwem – tylko 45,9% gospodarstw produkuje głównie lub wyłącznie na sprzedaż, najczęściej w województwach:

- Kujawsko-pomorskim,
- Podlaskim,
- Wielkopolskim,
- Warmińsko-mazurskim,

a najmniej w województwach:

- Śląskim,
- Małopolskim,
- Podkarpackim.

Najwięcej użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych utrzymujących się tylko z pracy w swoim gospodarstwie było w województwach:

- Lubelskim,
- Podlaskim,
- Świętokrzyskim.

Najmniej w województwach:

- Śląskim,
- Lubuskim.

Sektor rolny charakteryzuje się m.in. znacznym rozdrobnieniem gospodarstw. Przeciętna powierzchnia indywidualnego gospodarstwa w Polsce wynosiła 7,0 ha. Zróżnicowania regionalne w tym zakresie prezentuje tabela.

WOJEWÓDZTWA	PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA INDYWIDUALNEGO GOSPODARSTWA ROLNEGO W HA	UDZIAŁ W OGÓLNEJ POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH W %
Warmińsko-mazurskie	16,5	72,3
Zachodniopomorskie	16,1	58,8
Pomorskie	12,1	73,4
Podlaskie	10,7	93,0
Kujawsko-pomorskie	10,5	83,0
Lubuskie	9,9	56,0
Dolnośląskie	9,4	71,4
Wielkopolskie	9,4	77,5
Opolskie	7,4	65,2
Mazowieckie	7,2	93,9
Łódzkie	6,5	94,0
Lubelskie	6,1	91,6
Świętokrzyskie	4,7	92,4
Śląskie	3,7	79,0
Podkarpackie	3,5	86,8
Małopolskie	3,2	91,0

Z przedstawionej tabeli wynika, iż rolnictwo w Województwie Śląskim należy do najbardziej rozdrobnionych w Polsce.

Pod względem udziału gospodarstw w ogólnej powierzchni użytków rolnych województwo zajmuje 9 pozycję.

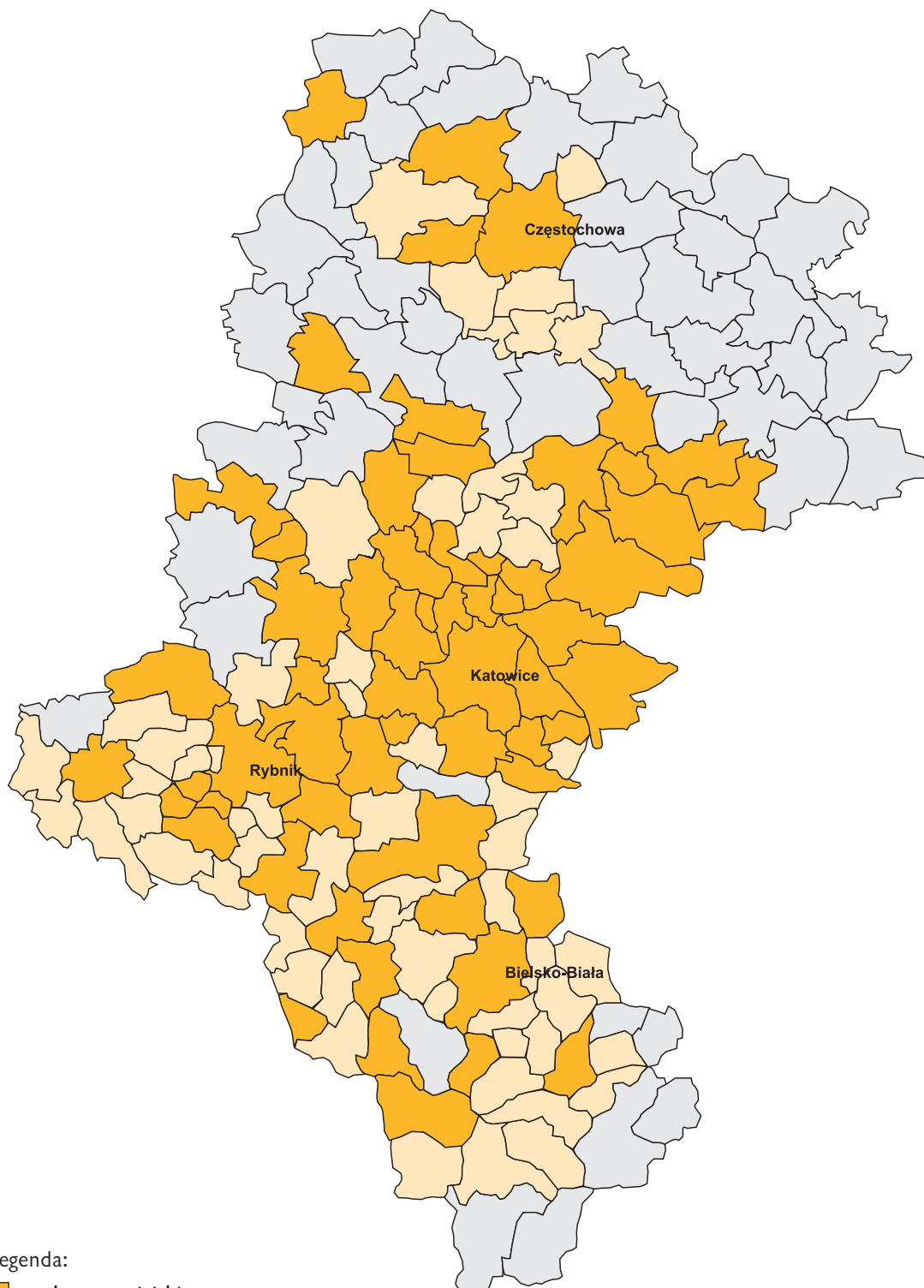
Specyfiką Województwa Śląskiego jest wzrastający proces urbanizacji terenów wiejskich, przy malejącym udziale typowych – zgodnie z kryteriami Komisji Europejskiej – obszarów wiejskich, co prezentuje mapka ze str. 36.

W Województwie Śląskim występują specyficzne w skali kraju typy obszarów wiejskich. Są to:

- a) obszary wiejskie, na których utworzono Zespół Jurajskich Parków Krajobrazowych oraz gminy położone na północny-wschód od otuliny ZJPK; na ich obszarze koncentrują się takie problemy rozwoju regionalnego jak:
 - bezrobocie (rejestrowane i utajone) wynikające z braku miejsc pracy poza rolnictwem oraz niskiego poziomu dochodów uzyskiwanych z nieefektywnej produkcji rolnej,
 - ubożenie ludności, którego skutkiem jest spadek popytu na dobra konsumpcyjne i inwestycyjne oraz wzrost oczekiwań społeczności lokalnej na świadczenia z funduszu opieki społecznej,

TYPOLOGIA OBSZARÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Legenda:

- – obszary wiejskie
- – obszary wiejskie o zurbanizowanym charakterze
- – obszary miejskie
- – granice administracyjne gmin

- niedorozwój infrastruktury technicznej skutkujący spadkiem atrakcyjności obszarów jako miejsc zamieszkania i rozwoju przedsiębiorczości,
 - mała aktywność społeczności lokalnych pogłębiająca procesy marginalizacji społecznej,
 - zagrożenie peryferyzacją,
- b) obszary wiejskie, na których utworzono Park Krajobrazowy Lasy nad Górną Liswartą oraz gminy położone wokół otuliny parku o w miarę zdrowej strukturze agrarnej i dobrych warunkach do produkcji rolnej; za główne problemy tej grupy obszarów wiejskich należy uznać:
- niedoinwestowanie technologiczne gospodarstw rolnych związane szczególnie z urządzeniami ochrony środowiska,
 - niski poziom dochodów osiąganych z produkcji rolnej ograniczający zdolność inwestycyjną wpływającą na obniżanie poziomu konkurencyjności gospodarstw rolnych na wymagającym jednolitym rynku europejskim,
 - niski poziom dostosowania skali i standardów produkcji do wymogów konsumentów oraz słabe więzi w łańcuchu marketingowym produktów rolnych,
 - słabość instytucji wspierających rozwój technologiczny i rynkowy gospodarstw rolnych,
- c) obszary wiejskie o charakterze górskim, na których utworzono Żywiecki Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Beskidu Małego o dużym potencjale turystyczno-rekreacyjnym; za główne problemy tej grupy obszarów wiejskich należy uznać:
- barierę produktywności wynikającą z relatywnie trudniejszych warunków produkcji związanych z położeniem w górach,
 - mało wykorzystywane możliwości płynące z transgraniczności związane z rozwojem ilościowym i niedoinwestowaniem przejść granicznych,
 - barierę infrastrukturalną rozwoju gospodarstw rolnych związaną z rozproszeniem zabudowy,
 - utrzymywanie się niskiego standardu obsługi ruchu turystycznego i rekreacyjnego,
- d) obszary wiejskie o silnym potencjale produkcji rolnej, dużych kompleksach przestrzeni upraw rolnych związanych z obszarami rolnymi Województwa Opolskiego skoncentrowanych w zachodniej części województwa; za główne problemy tej grupy obszarów wiejskich należy uznać:
- niską konkurencyjność gospodarstw rolnych związaną przede wszystkim ze skalą gospodarstwa rolnego oraz zerwaniem łańcucha marketingowego produkcji żywności, przejawiającym się w braku sieci giełd produktów rolno-spożywczych,
 - barierę makroekonomiczną związaną z relacją produkcji sprzedanej do ponoszonych nakładów, przy malejącej cenie produktów rolnych i wzrastającej cenie środków produkcji,
 - obszary wiejskie stanowiące enklawy wśród gmin wiejskich podlegających silnej presji procesów urbanizacyjnych, do których zaliczyć należy gminy: Kobiór i Brenna.

Na obszarach wiejskich Województwa Śląskiego zamieszkuje ponad 334 tys. osób, co stanowi 6,9% ludności ogółem. Obszary wiejskie zajmują 4784 km², co stanowi 38,9% powierzchni województwa.

Odrębną grupę stanowią gminy wiejskie o zurbanizowanym charakterze. Obejmują one około 24% powierzchni województwa, a zamieszkuje w nich ponad 566 tys. osób, co stanowi 11,6% ludności Województwa Śląskiego ogółem. Za główne problemy rozwojowe obszarów wiejskich o zurbanizowanym charakterze Województwa Śląskiego uznać należy:

- duży poziom rozdrobnienia terenów rolnych, bardzo często degradowanych negatywnym oddziaływaniem działalności eksploatacyjnej i produkcyjnej prowadzonej w dużych ośrodkach miejskich,
- dwuzawodowość ludności, która w wyniku restrukturyzacji sektorów: górniczego, hutniczego, włókienniczego traci miejsca pracy i staje wobec braku alternatywy zatrudnienia w miejscu zamieszkania,

- relatywnie niższe tempo rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw,
- pełnienie funkcji rezydencjalnej,
- niedoinwestowanie w sieci infrastruktury technicznej stanowiące barierę endogenicznego rozwoju oraz problemy środowiskowe, w tym problem emisji z niskich źródeł.

TURYSTYKA

W Województwie Śląskim znajduje się 766 obiektów noclegowych turystyki, tj. 5,7% tego typu obiektów w kraju. Obiekty te dysponują łącznie 46,1 tys. miejsc noclegowych, w tym 10,9 tys. w hotelach. Stosunkowo niska jest także liczba osób korzystających z noclegów, która w województwie wynosi 1201 tys., co stanowi 9,4% wielkości krajowej. Poza słabym stanem infrastruktury turystycznej problemem jest niezadowalająca jakość usług.

Województwo Śląskie posiada dogodne warunki dla rozwoju turystyki. Waleriami wypoczynkowymi charakteryzuje się znaczna część miejscowości położonych w południowej części województwa (na terenie Beskidów). W północnej części województwa znajduje się znaczna ilość gospodarstw agroturystycznych. W regionie znajdują się również uzdrowiska posiadające wody chlorkowo-sodowo-wapniowe, bromkowe i jodkowe.

Turystyka wodna (żeglarstwo, kajakarstwo) rozwinęła się na terenach, które posiadają zbiorniki wodne np.: Poraj, Blachownia, Pławniowice, Dzierżno, Chechło-Nakło, Pogoria I–III, Jezioro Żywieckie, Jezioro Międzybrodzkie, Jezioro Rybnickie.

Istnieją również ośrodki sportów jeździeckich w: Udorzu, Rzerzęczycach, Zbrostawicach i Ochabach-Pruchnej.

Możliwości uprawiania wspinaczki skałkowej istnieją w wielu miejscowościach na terenie Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Natomiast zainteresowaniem speleologów cieszą się jaskinie: Wierna, Wiercica, Głęboka, Studnisko, Koralowa.

W ostatnich latach stopniowo nasilają się tendencje związane z promowaniem turystyki rowerowej. Efektem tego trendu jest coraz częstsze podejmowanie przez władze samorządowe inicjatyw w zakresie urządzania ścieżek rowerowych oraz całego zaplecza turystycznego dostosowanego dla potrzeb rowerzystów (parkingi-wiaty rowerowe na terenach obiektów turystycznych).

Bliskość dużych ośrodków miejskich Aglomeracji Górnośląskiej sprzyja rozwojowi turystyki miejsko – przemysłowej, a liczne kompleksy leśne stwarzają warunki do rozwoju turystyki weekendowej.

Aglomeracja Górnośląska dysponuje 5,5 tys. miejsc noclegowych, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca Aglomeracji daje wskaźnik 25,9. W 1998 roku z miejsc noclegowych w Aglomeracji skorzystało 258,6 tys. osób, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje wskaźnik 121,2. Odnosząc tę wielkość do ośrodka posiadającego najwyższy wskaźnik w tej kategorii, tj. Krakowa oznacza prawie 10 –cio krotnie niższy wskaźnik.

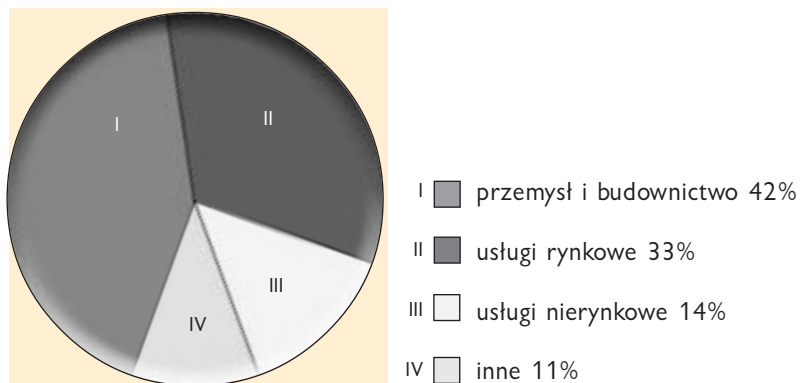
RYNEK PRACY

W ogólnej liczbie mieszkańców w Województwie Śląskim na dzień 31.12.1999r. osoby czynne zawodowo stanowiły 2113 tys., z których 1902,9 tys. to osoby pracujące, a 210,3 tys. to bezrobotni.

Struktura pracujących w Województwie Śląskim charakteryzuje się dużym udziałem pracujących w przemyśle i budownictwie – 42,1%, podczas gdy dla całego kraju współczynnik ten wynosi 28,8%. Wskaźnik pracujących w sektorze usług nierynkowych w województwie wynosi 14,3%, a w rolnictwie – 11,1% (213,9 tys osób). Struktura pracujących w Województwie Śląskim przedstawia się następująco:

STRUKTURA PRACUJĄCYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM

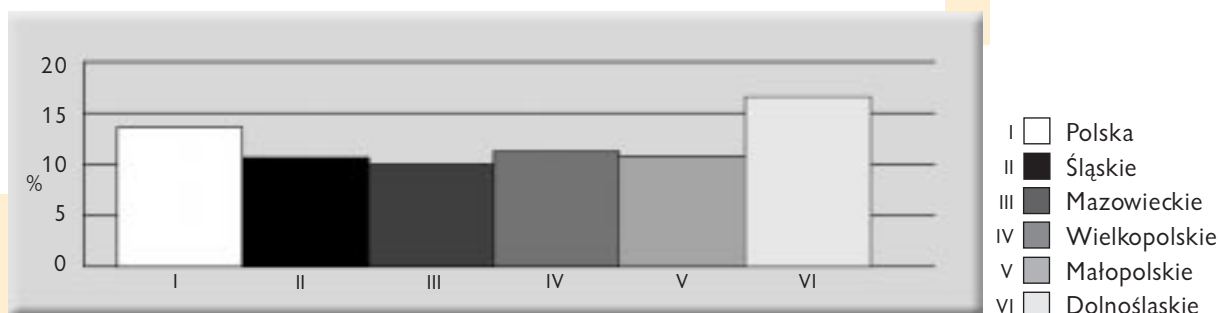
Średni wskaźnik aktywności zawodowej dla Województwa Śląskiego liczony jako odsetek pracujących do ogólnej liczby ludności wynosi 38,9%, jest zróżnicowany geograficznie, co ilustruje mapa na str. 40

Warto zaznaczyć także, iż pomimo restrukturyzacji, wciąż dominującą rolę na rynku pracy odgrywają wielkie przedsiębiorstwa przemysłu hutniczego, energetycznego, maszynowego, samochodowego i wydobywczego, zwłaszcza na obszarze miast Aglomeracji.

BEZROBOCIE

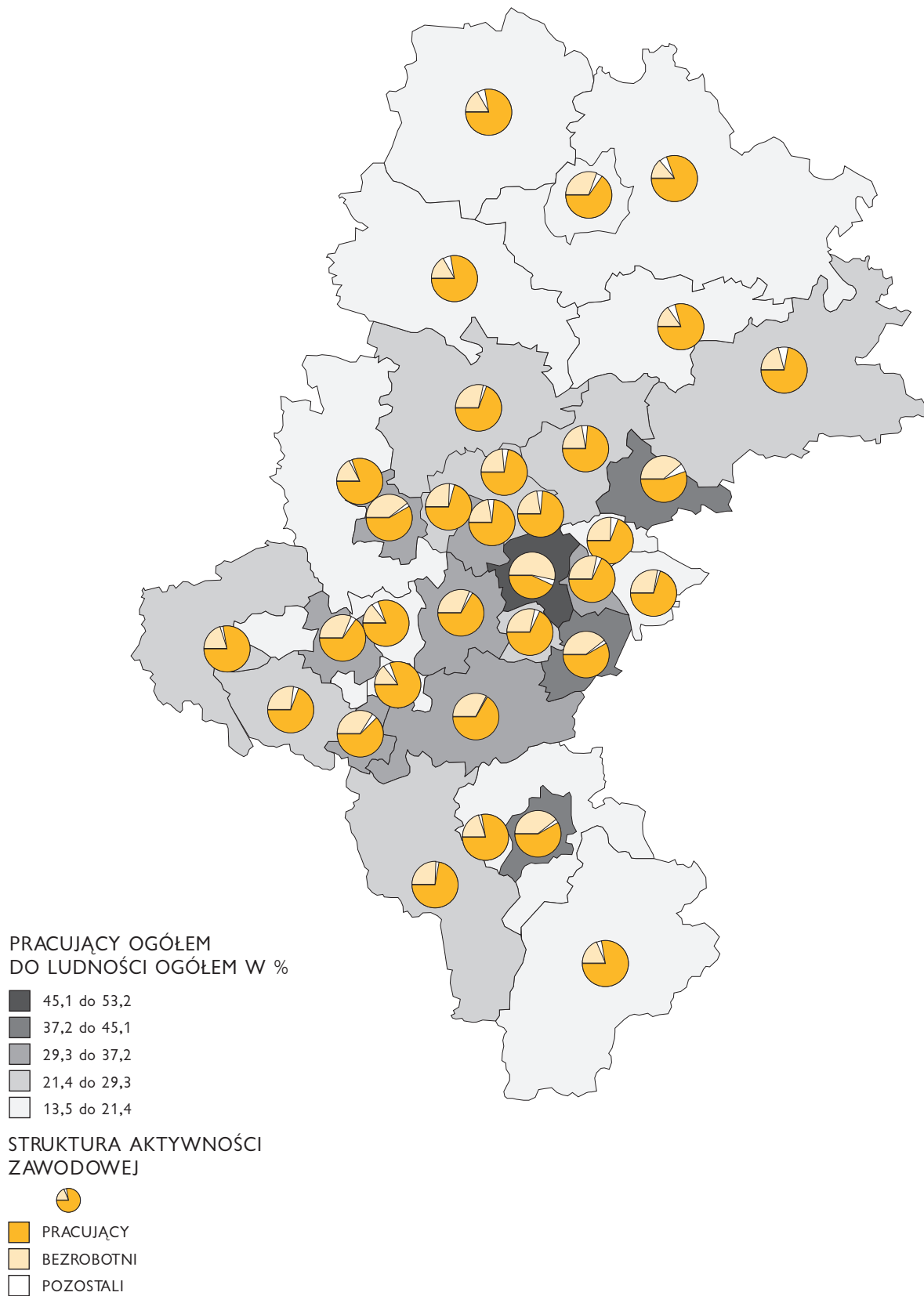
Ogólna liczba bezrobotnych zarejestrowanych na dzień 31.12.1999 r. w Województwie Śląskim wynosiła 210,3 tys. osób. Stopa bezrobocia była wyraźnie niższa od średniej w kraju (13%) i kształtowała się na poziomie 10,9% (dane na dzień 30.06.2000r.). Województwo Śląskie nadal należy do województw o najniższej stopie bezrobocia.

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO

ZRÓŻNICOWANIE AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ

Najliczniejszą grupę wiekową wśród bezrobotnych stanowiły osoby w przedziałach wiekowych należących do najaktywniejszych zawodowo:

- 18–24 lat – 67,6 tys. osób (32,2%),
- 25–34 lat – 52,4 tys. osób (24,9%),
- 35–44 lat – 53,9 tys. osób (25,6%).

Pod względem wykształcenia najwięcej jest bezrobotnych legitymujących się najniższym wykształceniem:

- podstawowe (z niepełnym podstawowym) – 68,0 tys. osób (32,4%),
- zasadnicze zawodowe – 79,9 tys. osób (38%).

Łącznie te dwie grupy liczą 147,9 tys. osób, co stanowi 70,4% ogólnej liczby bezrobotnych. Niezależnie od grupy wiekowej i wykształcenia sytuacja kobiet na rynku pracy jest trudniejsza niż mężczyzn. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych kobiety stanowią 59%, a w grupie osób z wykształceniem średnim odsetek kobiet sięga 72,9%.

Osobnym problemem jest sytuacja na rynku pracy absolwentów szkół ponadpodstawowych, którzy ze względu na brak doświadczenia mają szczególne trudności ze znalezieniem pracy. Na dzień 31.12.1999r. stanowili oni 8,2% bezrobotnych – na jedno miejsce pracy przypadało 860 osób.

Najliczniejsza grupa bezrobotnych znajduje nową pracę w okresie 6–12 miesięcy bezrobocia (21,6%) oraz 3–6 miesięcy (19,7%), chociaż zwiększa się liczba osób długotrwale bezrobotnych: pozostający bez pracy 24 miesiące i dłużej stanowili w 1999 roku 15% wszystkich bezrobotnych. Może to prowadzić do zjawiska dziedziczenia bezrobocia. Tylko 17,8% bezrobotnych posiadało prawo do zasiłku, odsetek ten jest jeszcze mniejszy wśród bezrobotnych mieszkających na wsi – 14,5%.

W roku 1999 wydatki na obsługę bezrobocia pochłonęły 140197,7 tys. zł.

Niepokojące są tendencje występujące na rynku pracy: od końca 1999 roku do połowy 2000 r. liczba bezrobotnych zwiększyła się o 10,4%, zaś stopa bezrobocia wzrosła z 9,9% do 10,9%. Co więcej, można się spodziewać, że są to tendencje trwałe, ze względu na restrukturyzację górnictwa i hutnictwa oraz sektora usług publicznych (szkolnictwa, służby zdrowia i kolei).

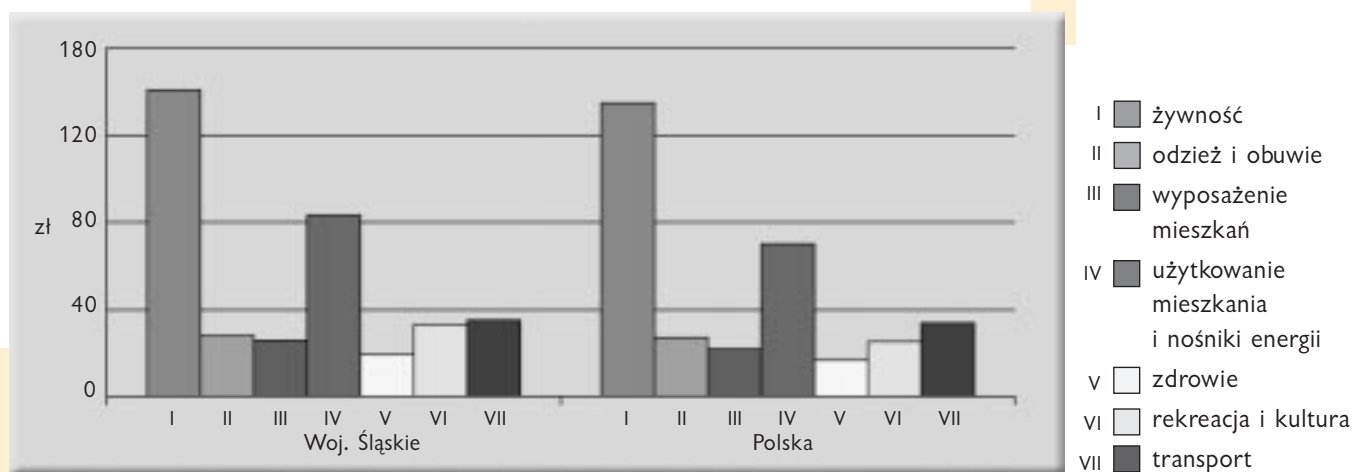
PRODUKT KRAJOWY BRUTTO. STRUKTURA WYDATKÓW MIESZKAŃCÓW

Potencjał gospodarczy województwa plasuje je na drugim miejscu w kraju (po Województwie Mazowieckim). Wielkość Produktu Krajowego Brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosi w Śląskim 13,3 tys. zł; podobną wartością tego wskaźnika charakteryzuje się Wielkopolskie. Wartość Produktu Krajowego Brutto wytworzonego w Województwie Śląskim stanowi około 15% PKB Polski (za Mazowieckim – 20%, a przed Wielkopolskim – około 10%).

Przeciętne wynagrodzenie w 1998 roku wynosiło w województwie 1365 zł i było wyższe od średniej krajowej o 132 złote.

W 1998 roku mieszkańcy województwa największe wydatki ponosili na żywność oraz użytkowanie mieszkania.

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

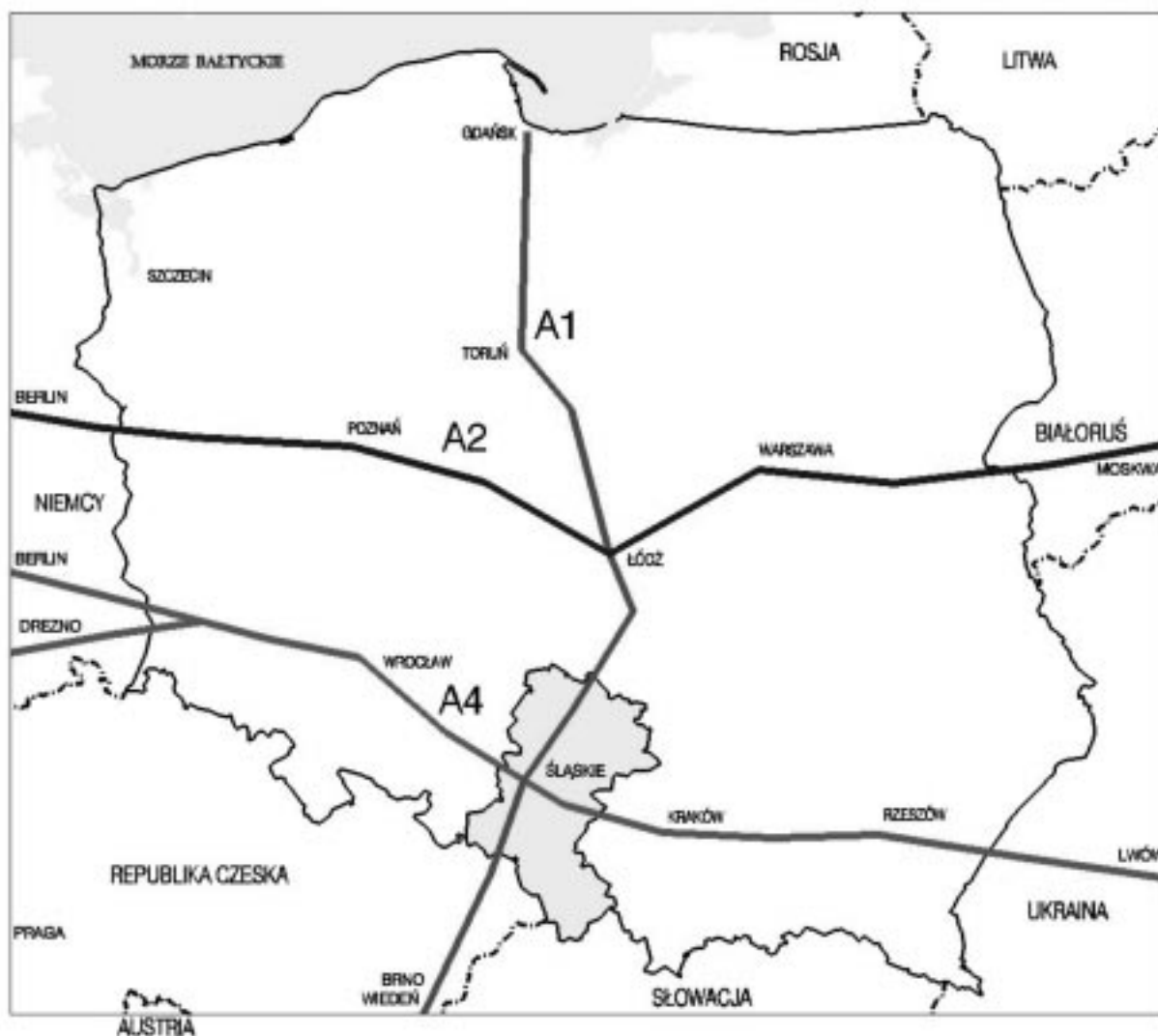
Z wyznaczonych 10 korytarzy transeuropejskiej sieci transportowej – 4 przechodzą przez obszar Polski, z czego 2 przebiegają przez Województwo Śląskie :

- korytarz III – Berlin–Wrocław–Katowice– Kraków–Lwów,
- korytarz VI – Gdańsk–Katowice–Żyła.

Przez obszar Województwa Śląskiego przebiegają historycznie wykształcone ważne szlaki kolejowe o kierunku północ-południe i wschód-zachód, z czego trzy linie kolejowe magistralne zaliczane są do międzynarodowej sieci „E” (AGC):

- E30 Drezno–Zgorzelec–Wrocław–Katowice–Kraków–Medyka–Lwów–Kijów– Moskwa,
- E59 Malmö –Ystad–Świnoujście–Zielona Góra– Wrocław–Racibórz–Chałupki,
- E65 Gdynia–Warszawa–Katowice–Zebrzydowice–Ostrawa–Wiedeń.

PLANOWANE AUTOSTRADY W POLSCE

Na obszarze Województwa Śląskiego znajduje się 27 dróg krajowych oraz 68 dróg wojewódzkich. Poza miastami na prawach powiatu 775 km dróg krajowych i 1233 km dróg wojewódzkich funkcjonuje jako elementy liniowe układu, zaś odcinki w miastach współpracują z drogami powiatowymi i gminnymi w 19 obszarowych układach drogowo-ulicznych; przy czym jedynie w Częstochowie i w Bielsku-Białej układy te stanowią wyodrębnione segmenty, a w pozostałych 17 miastach-powiatach Aglomeracji Górnośląskiej i Rybnickiej tworzą one przeplatające się ze sobą układy.

Natężenia ruchu na sieci dróg krajowych i wojewódzkich są bardzo różnorodne. Najwyższe występuje na drodze krajowej nr 1, przekraczając w wielu przekrojach 40 000 pojazdów umownych na dobę, a najniższe – poniżej 5 tys. pojazdów umownych na dobę – występuje w północno-wschodniej części województwa.

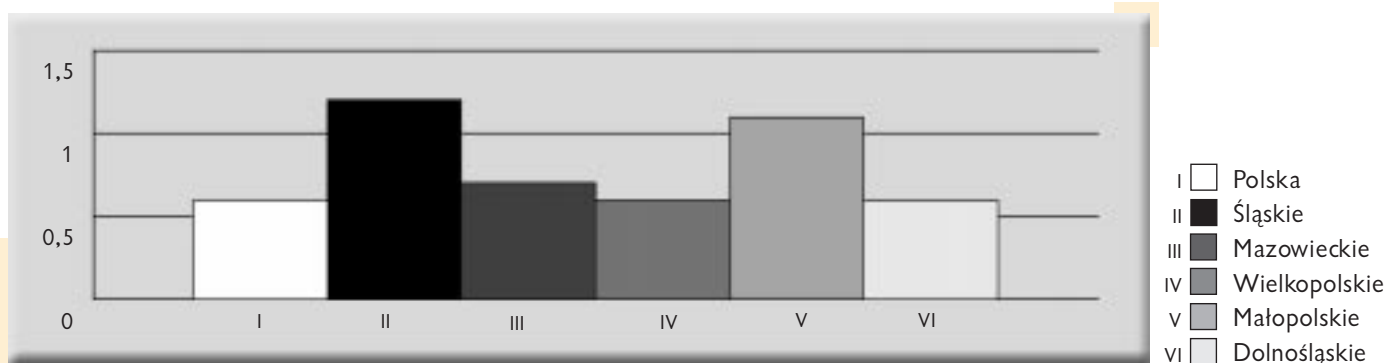
Według oceny z 1998r. stosunek długości dróg krajowych w stanie złym do całkowitej długości tych dróg w Województwie Śląskim wynosił 49% (trzecie miejsce w kraju), a dla dróg wojewódzkich wynosił 42%, co dawało, wspólnie z Województwem Małopolskim, czwarte miejsce w kraju.

W Województwie Śląskim brak pełnych obwodnic miast i miejscowości, a na obszarze Aglomeracji Górnośląskiej trudno w ogóle mówić o obwodnicach pojedynczych miast. Elementy obwodnic posiadają Tarnowskie Góry oraz m.in. Żory i Pyskowice. W innych miastach jak np. w Bielsku-Białej, Żywcu, Cieszynie funkcjonują odpowiednio oznakowane odcinki dróg pozwalające na częściowe (w jednym określonym kierunku) omijanie centrum. Natomiast większość małych miast i miejscowości przedzielona jest na dwie części drogami krajowymi lub wojewódzkimi.

W regionie łączna długość dróg gminnych i miejskich lokalnych wynosi 14,6 tys. km, w tym o nawierzchni twardej 10,4 tys. km, tj. 71% ogółu dróg tego typu w województwie. W przeliczeniu na 1 km² powierzchni ogółem daje to wskaźnik 1,2 km, który jest dwukrotnie wyższy od średniej krajowej wynoszącej 0,6 km. Wskaźnik gęstości dróg gminnych i miejskich lokalnych o nawierzchni twardej wynosi w Województwie Śląskim 0,8 km/km², a w kraju 0,3 km/km².

W 1999 roku w województwie zarejestrowanych było 112,5 tys. samochodów ciężarowych i 1157,6 tys. osobowych, co w stosunku do wielkości krajowych wynosi odpowiednio: 7% i 13%.

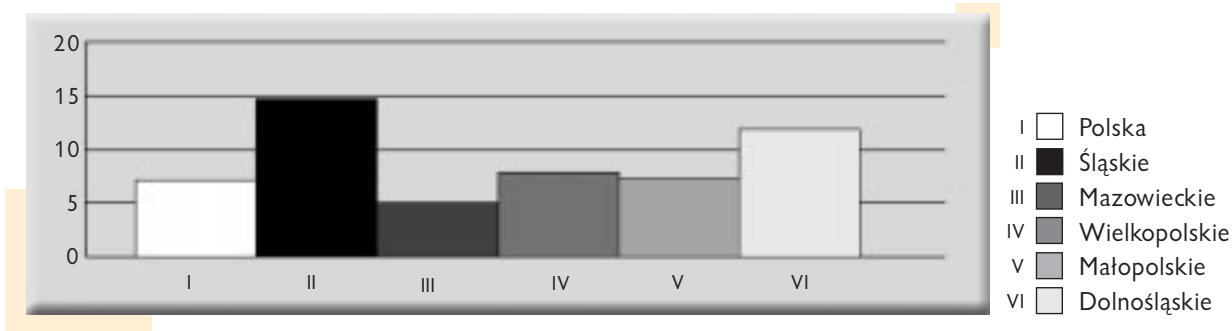
GĘSTOŚĆ DRÓG GMINNYCH I LOKALNYCH MIEJSKICH W KM/KM²

Wskaźniki gęstości sieci kolejowej dla Województwa Śląskiego należą do najwyższych w Polsce i są dwu i półkrotnie wyższe od średnich krajowych. Dla linii normalnotorowych PKP wskaźnik ten wynosi 14,7 km/100 km², a wskaźnik sumaryczny wynosi 18,9 km/100 km².

GĘSTOŚĆ LINII KOLEJOWYCH EKSPLOATOWANYCH NORMALNOTOROWYCH W KM/100 KM²

Długość sieci kolejowej na obszarze województwa wynosi:

- linie kolejowe normalnotorowe PKP – 1373 km,
- linie wąskotorowe PKP – 62 km,
- linie przemysłowe – 330 km.

Transport pasażerski regionalny realizują:

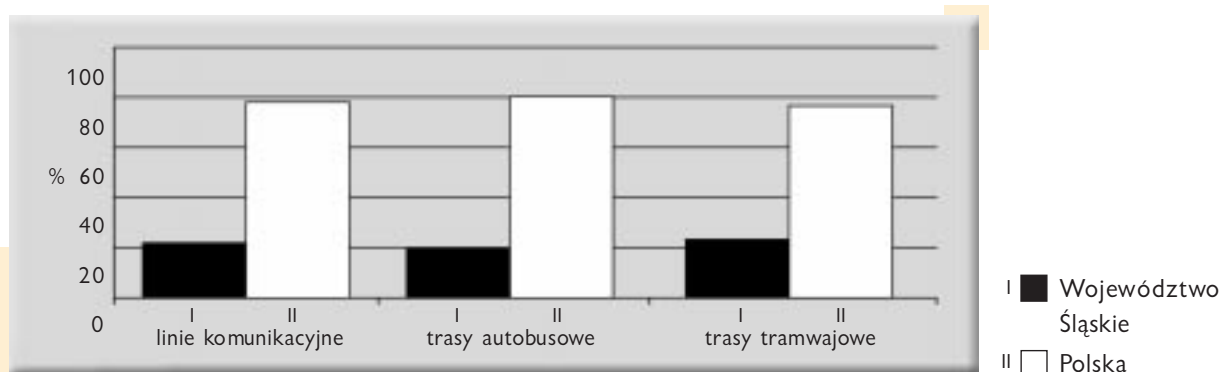
- regionalne pociągi z kierunków: Częstochowa, Bielsko-Biała, Żywiec, Kraków, Kluczbork, Kędzierzyn, Tarnowskie Góry, Rybnik, Racibórz, Bukowno, Oświęcim, Lubliniec,
- pociągi aglomeracyjne kursujące pomiędzy stacjami: Gliwice – Katowice – Sosnowiec – Zawiercie, Tarnowskie Góry – Bytom – Katowice, Katowice – Tychy, Katowice – Jaworzno.

Obecnie nie ma właściwie rzeczywistej różnicy pomiędzy pociągami regionalnymi i aglomeracyjnymi. Większość pociągów pełni obie te funkcje.

Oprócz pociągów regionalnych pociągi dalekobieżne pospieszne i ekspresowe zapewniają dobre powiązania pomiędzy ważniejszymi ośrodkami w regionie, jak Bielsko-Biała z Katowicami, Częstochową, a także poza regionem z Warszawą.

Największa gęstość sieci występuje w centralnej części Aglomeracji Górnośląskiej, najmniejsza w północno-wschodniej i południowej części województwa, gdzie występują obszary o utrudnionej dostępności do sieci kolejowej lub praktycznie jej pozbawione.

UDZIAŁ WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W KRAJOWEJ SIECI KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ

W Województwie Śląskim na przestrzeni lat dziewięćdziesiątych udział kolei w publicznym transporcie pasażerskim w przewozach lokalnych i regionalnych systematycznie malał i obecnie nie przekracza kilku procent, natomiast w Aglomeracji Górnośląskiej kolej realizuje około 4% przewozów, a podstawowym środkiem jest komunikacja autobusowa realizująca około 70% przewozów i tramwajowa około 26%.

Infrastruktura transportu lotniczego w Polsce składa się z 12 krajowych portów. Największe znaczenie dla obsługi pasażerów mają lotniska w Warszawie oraz Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu, Katowicach i Gdańsku. Poniższe tabele obrazują tendencje dynamiki obsługiwanego ruchu w porównaniu do kraju oraz do portu Kraków – Balice.

KRAJ

ROK	1997	1998	1999
Pasażerowie [tys.]	4460	4970	5300
Operacje lotnicze [tys.]	125	128	147
Ładunki [tys. t]	62	54	64

PORT LOTNICZY KRAKÓW-BALICE

ROK	1997	1998	1999
Pasażerowie [tys.]	285	350	420
Operacje lotnicze [tys.]	12,5	11,8	11,1
Ładunki [tys. t]	1,2	1,5	2,1

PORT LOTNICZY „KATOWICE” W PYRZOWICACH

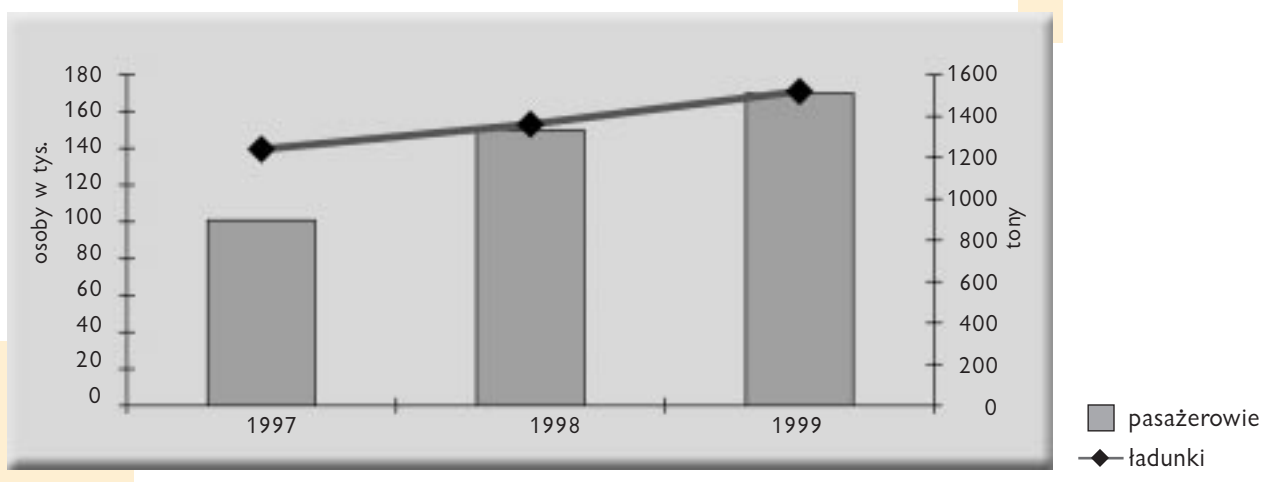
ROK	1997	1998	1999
Pasażerowie [tys.]	101	150	170
Operacje lotnicze [tys.]	4,3	6,3	6,5
Ładunki [tys. t]	1,2	1,4	1,5

Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice” w Pyrzowicach utrwalił swoją niekwestionowaną pozycję wśród lotnisk regionalnych oferując: stale rosnącą liczbę połączeń, systematycznie podnoszony standard obsługi pasażerów oraz coraz szerszy zakres usług liniom lotniczym. W dokumentach strategicznych Ministerstwa Transportu i Gospodarki Morskiej Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice” traktowany jest obecnie jako ważny port regionalny, na równi z lotniskiem w Gdańsku oraz Krakowie.

Lotnisko posiada bardzo dogodne warunki meteorologiczne charakteryzujące się dobrą widzialnością, umiarkowanymi średnimi temperaturami oraz korzystnym rozkładem prędkości wiatru i najniższą w kraju ilością „dni nielotnych”.

DYNAMIKA PRZEWOZÓW PASAŻERÓW I ŁADUNKÓW REALIZOWANYCH PRZEZ PORT LOTNICZY „KATOWICE” W PYRZOWICACH

Transport śródlądowy wodny posiada w Województwie Śląskim niewielkie znaczenie z uwagi na marginalną rolę przewozów zrealizowanych na obszarze regionu.

Niewątpliwie wskazanym byłoby włączenie Odry do systemu śródlądowych dróg wodnych Europy – w Województwie Śląskim rozpoczyna się droga wodna Kanału Gliwickiego i Odry. Przekształcenie jej w szlak żegludowy o istotnym znaczeniu wymaga olbrzymich nakładów finansowych niezbędnych do budowy retencji zapewniającej odpowiednią ilość wody dla prowadzenia żeglugi przez większą część roku, a także na remonty i modernizację infrastruktury hydrotechnicznej.

W zakresie poprawy warunków komunikacji w latach 1994 – 1999 realizowane były następujące przedsięwzięcia:

- budowa autostrady A4, która obecnie jest dostępna w środkowej części województwa od granicy województwa do Krakowa,
- realizacja bezkolizyjnej Drogowej Trasy Średnicowej pozwalającej na wyprowadzenie tranzytowego ruchu poza centra miast. Do tej pory zrealizowano odcinki:
 - ◆ Katowice, ul. Bracka – Chorzów, ul. Bojowników o Wolność i Demokrację,
 - ◆ Świętochłowice, ul. Żołnierska – Ruda Śląska Chebzie,
- unowocześnienie linii tramwajowej łączącej Katowice z Bytomiem polegające na przebudowie istniejących torowisk o długości około 18,5 km, zakupie niskopodłogowych tram-

- wajów oraz na modernizacji systemu zasilania i sterowania ruchem. Poprawi to warunki jazdy i znacznie skróci czas przejazdu, a także ograniczy hałas i emisję spalin,
- unowocześnienie torowisk linii tramwajowych na terenie Aglomeracji Górnośląskiej,
 - rozbudowa drogowych przejść granicznych:
 - ◆ Gołkowice – Zawada, które od 1.02.2000 r. zostało dopuszczone do ruchu ogólnodostępnego,
 - ◆ Cieszyn-Boguszowice,
 - budowa nowego dworca PKP w Częstochowie.

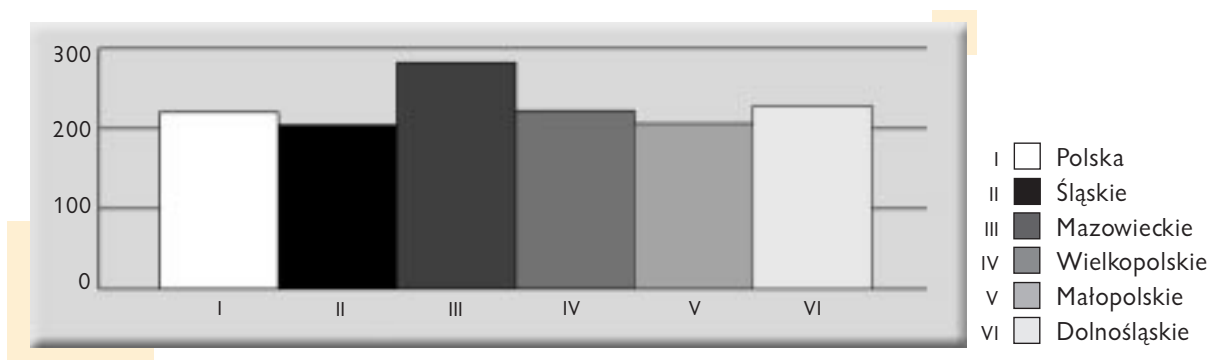
INFRASTRUKTURA TELEKOMUNIKACYJNA

Na terenie Województwa Śląskiego głównym operatorem świadczącym usługi z zakresu telekomunikacji jest Dyrekcja Okręgu Telekomunikacja Polska S.A. Katowice, której obszarem działania jest teren byłego Województwa Katowickiego, Bielskiego, Częstochowskiego oraz Opolskiego.

W regionie na 1000 mieszkańców przypada 203,3 abonentów telefonii przewodowej. Taki wskaźnik lokuje województwo poniżej średniej krajowej, która kształtuje się na poziomie 219 abonentów na 1000 mieszkańców.

Barierą rozwoju Województwa Śląskiego jest dostępność do systemu telefonii przewodowej. Województwo Śląskie należy do grupy trzech województw charakteryzujących się najniższym w kraju wskaźnikiem dostępności telekomunikacyjnej (oprócz Śląskiego są to Województwa: Podkarpackie, Świętokrzyskie).

ABONENCI TELEFONII PRZEWODOWEJ NA 1000 LUDNOŚCI W 1998 R.

INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA

W 1998 roku Województwo Śląskie zajmowało 2 pozycję w kraju pod względem wielkości produkcji energii elektrycznej – wytworzono wtedy 28,9 tys. GWh, tj. 20,2% produkcji krajowej.

W grudniu 1998 roku liczba odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w miastach Województwa Śląskiego wyniosła 1411,0 tys., co stanowiło 16,9% wszystkich odbiorców w kraju. Taka liczba odbiorców plasuje województwo na pierwszym miejscu

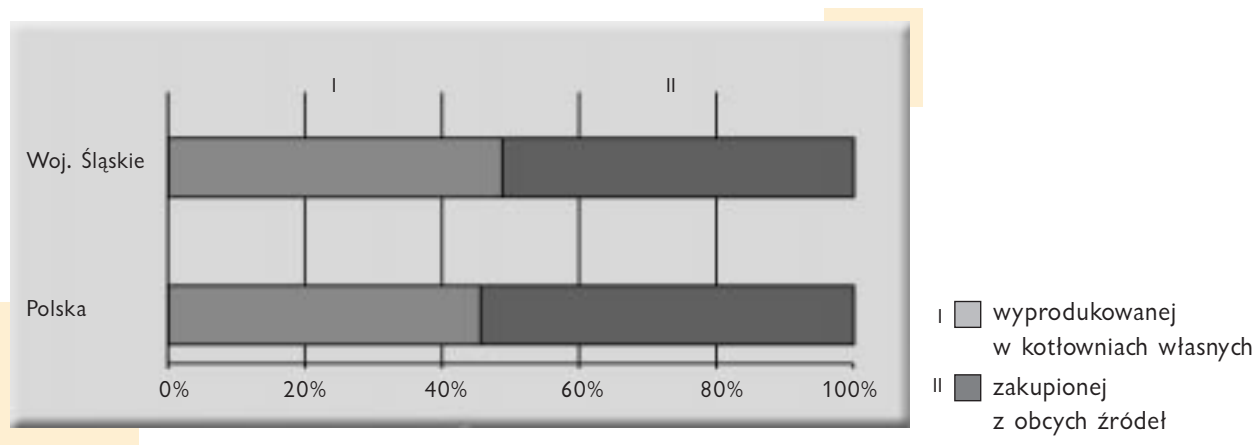
w kraju. Zużycie energii elektrycznej przez w/w grupę odbiorców kształtowało się na poziomie 2,5 tys. GWh, co stanowiło 16,4% krajowego zużycia energii elektrycznej. Zużycie energii w przeliczeniu na 1 mieszkańca regionu w ciągu roku wyniosło 652,4 kWh, tj. o 6,1 kWh więcej niż średnie zużycie w kraju.

Województwo Śląskie posiada najdłuższą w kraju sieć ciepłą rozdzielczą, której długość wynosi 1157,5 km, tj. 16,4% długości sieci krajowej.

Do głównych źródeł zaopatrzenia w energię elektryczną w Województwie Śląskim należy:

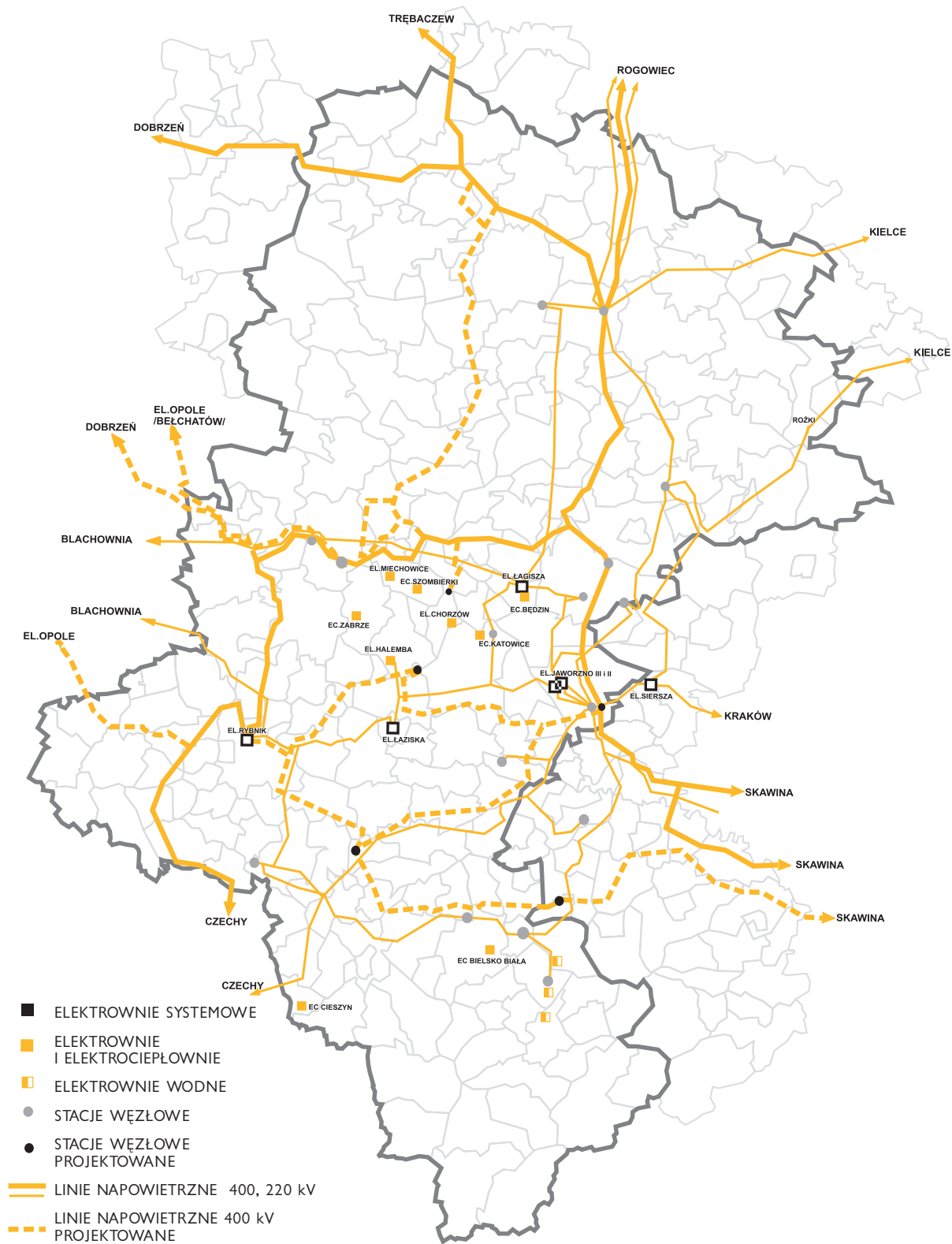
- 9 elektrowni i elektrociepłowni, które głównie zlokalizowane są w centralnej części województwa,
- 6 elektrowni systemowych,
- 3 elektrownie wodne, zlokalizowane w południowej części województwa.

STRUKTURA ZUŻYCIA ENERGII CIEPLNEJ WYPRODUKOWANEJ W CIĄGU ROKU W TJ

GŁÓWNE ŹRÓDŁA ZAOPATRZENIA W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ SIECI PRZESYŁOWE I URZĄDZENIA

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

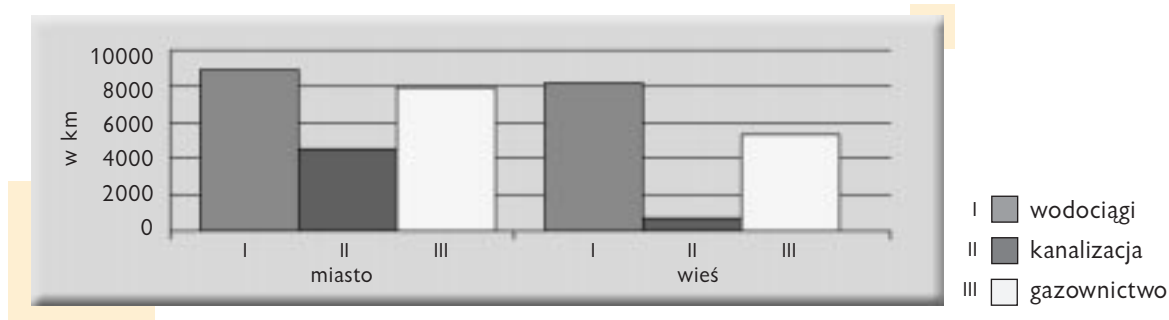
Pod względem gęstości wyposażenia w infrastrukturę komunalną, województwo posiada korzystniejsze wskaźniki niż średnia krajowa:

	WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE	ŚREDNIA KRAJOWA
Sieć kanalizacyjna w km/km ²	0,43	0,14
Sieć wodociągowa w km/km ²	1,39	0,62
Sieć gazowa w km/km ²	1,08	0,29

	WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE	UDZIAŁ W SIECI KRAJOWEJ
Sieć kanalizacyjna w km	5238,5	8,8%
Sieć wodociągowa w km	17091,6	12,2%
Sieć gazowa w km	13255,3	14,5%

W Województwie Śląskim 93,3% ludności miejskiej korzysta z sieci wodociągowej, 80,6% z kanalizacyjnej, a 75,4% z gazowej.

DŁUGOŚĆ SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM

Pod względem długości i gęstości sieci kanalizacyjnej istnieją duże zróżnicowania pomiędzy gminami miejskimi i wiejskimi. O ile większość miast posiada stosunkowo dobrze rozwiniętą sieć i nadal rozbudowuje systemy kanalizacyjne, o tyle gminy wiejskie dopiero zaczynają inwestować w tę dziedzinę. Dla małych gmin jest to szczególnie wysiłek ze względu na rozproszoną zabudowę. Ponadto eksploatacja małych, lokalnych oczyszczalni ścieków jest bardziej kosztowna (w kosztach liczonych na m³ ścieków) od dużych obiektów.

W konsekwencji gminy te, zmuszone są do pozyskiwania środków na inwestycje obejmujące budowę oczyszczalni ścieków i systemów kanalizacji na poziomie 2–3 budżetów gminy.

W Województwie Śląskim zlokalizowane są 4 otwarte zbiorniki wodne: Goczałkowice, Dzieckowice, Kozłowa Góra i Przeczyce, z których czerpana jest woda do produkcji wody pitnej oraz około 50 ujęć głębinowych.

W 1998 roku zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w regionie było najwyższe w kraju (214,8 hm³) i stanowiło 14,8% krajowego zużycia wody. Bardzo duże jest również zużycie wody do celów przemysłowych.

Obecnie nie zachodzi potrzeba zwiększenia ilości wody dostarczanej na obszar Województwa Śląskiego, co pozwala na skoncentrowanie się na poprawie jej jakości poprzez:

- udoskonalenie procesu uzdatniania wody w Zakładach Produkcji Wody w Goczałkowicach i Strumieniu,
- zmianę punktu poboru wody dla Stacji Uzdatniania Wody Strumień z ujęć brzegowych na rzece Wiśle i Małej Wiselce – na zbiornik w Goczałkowicach,
- zapewnienie niezawodności funkcjonowania I etapu wodociągu Dzieckowice poprzez budowę zbiornika w Broszkowicach, rurociągów oraz modernizację Stacji Uzdatniania Wody w Dzieckowicach – roboty te wiążą się z opóźnieniem budowy zbiornika w Świnnej Porębie,
- budowę oczyszczalni ścieków w Dźbowie, Krzepicach, Dobrodzieniu, Kaletach, Pawonkowie.

Sztuczne zbiorniki retencyjne są głównym źródłem zaopatrzenia ludności i przemysłu w wodę, ważnym elementem ochrony przeciwpowodziowej, odgrywają istotną rolę w wyrównywaniu przepływów, co ma szczególne znaczenie w okresach posusznych. Na terenie Województwa Śląskiego istnieje 16 zbiorników retencyjnych o powierzchni powyżej 1 mln m³, których łączna pojemność całkowita wynosi 590,3 mln m³.

W latach 1997–98 prowadzone były badania monitoringowe czystości wód w 6 zbiornikach zaporowych:

- „Tresna” na rzece Sole – jakość wody odpowiada II klasie czystości,
- „Międzybrodzie” na rzece Sole – II klasa czystości,
- „Czaniec” na rzece Sole – II klasa czystości,
- „Wapienica” na rzece Wapienicy – I klasa czystości,
- „Goczałkowice” na rzece Wiśle – od I do III klasy czystości,
- „Poraj” na rzece Warcie – od I do III klasy czystości.

Aktualnie na obszarze Województwa Śląskiego wydzielone zostały 23 główne zbiorniki wód podziemnych. W 1998 roku badaniami jakości wód podziemnych objęto 146 punktów obserwacyjnych. Wyniki badań wskazują, że na tym obszarze wody podziemne obejmują wody wysokiej jakości (klasa Ib), nie stwierdzono wód najwyższej jakości (klasa Ia). Na uwagę zasługuje stosunkowo duży udział wód niskiej jakości (klasa III). Niepokojącym zjawiskiem jest istnienie we wszystkich sieciach obserwacyjnych kilkuprocentowego udziału wód o bardzo niskiej jakości (wody pozaklasowe).

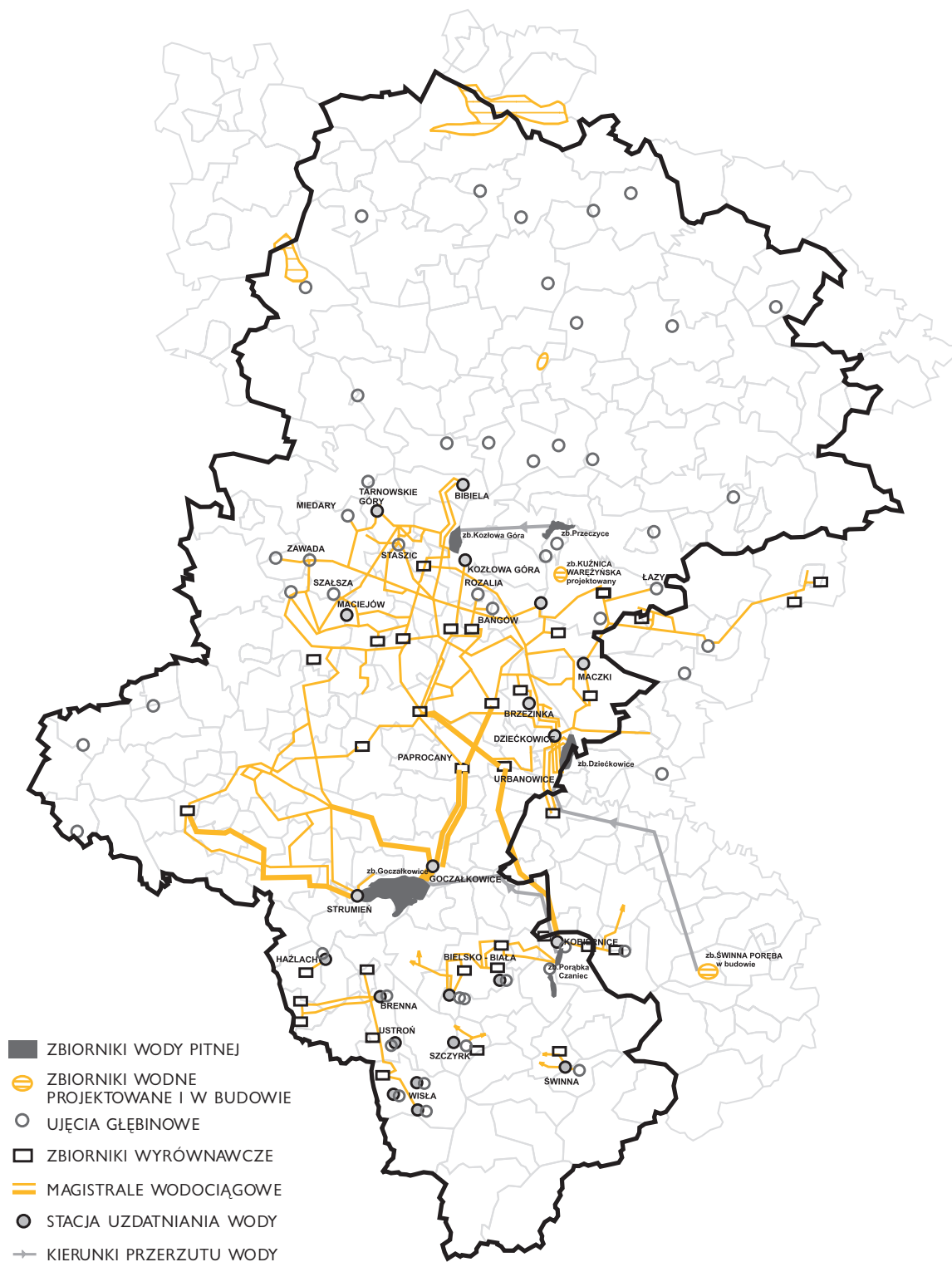
Oceniając badane wody podziemne z punktu widzenia ich przydatności do picia i dla potrzeb gospodarczych trzeba stwierdzić, że w latach 1997–98 w około 50% punktów monitoringowych analizowane wody nie odpowiadały normom dla wód pitnych.

Obecnie realizowane są następujące przedsięwzięcia:

- wodociąg Dzieckowice – budowa III ciągu technologicznego z rurociągami,
- rurociąg 800 mm Goczałkowice – Strumień z modernizacją SUW Strumień,
- linia ozonu wody i węgla aktywnego dla Zakładu Produkcji Wody w Goczałkowicach.

GŁÓWNE ŹRÓDŁA ZAOPATRZENIA W WODĘ SIECI PRZESYŁOWE I URZĄDZENIA

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA I MIĘDZYREGIONALNA, W TYM TRANSGRANICZNA

Województwo Śląskie ustaliło priorytety współpracy zagranicznej. Celem współpracy jest m.in. wszechstronny rozwój województwa, przygotowanie się do integracji z Unią Europejską oraz funkcjonowanie jako regionu europejskiego, promocja województwa. Do partnerów współpracy należą następujące regiony: Nord-Pas de Calais (Francja), Północna Nadrenia- Westfalia (Niemcy), Lombardia (Włochy), Walonia (Belgia), Bas-Rhin i Mearthe – Moselle (Francja), Sankt Gallen (Szwajcaria), Borsod-Abauj-Zemplen i Jasz Nagygun-Szolnok (Węgry), Suczawa (Rumunia) oraz obwody: Smoleński i Lipiecki (Federacja Rosyjska), Lwowski i Doniecki (Ukraina) oraz powiat Szawelski (Litwa).

Województwo Śląskie zawarło dotychczas porozumienie o współpracy z regionem Nord-Pas de Calais (Francja) oraz z okręgiem Suczawa (Rumunia). Obecnie przygotowywane są porozumienia o współpracy międzyregionalnej z regionem Lombardii (Włochy) oraz wspólne oświadczenie o współpracy z Krajem Związkowym Północna Nadrenia-Westfalia (Niemcy). Rozpoczęte zostały także prace zmierzające do pełnego przygotowania porozumień o współpracy międzyregionalnej z obwodem Lwowskim (Ukraina), Lipieckim (Federacja Rosyjska) oraz komitetem Borsod- Abauj- Zemplen (Węgry).

Województwo Śląskie ma również kontakty z innymi międzynarodowymi organizacjami, takimi jak:

- Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych Europy (Congress of Local and Regional Authorities of Europe, CLRAE, CPLRE), którego głównymi celami są: popieranie politycznej, administracyjnej i finansowej autonomii władz lokalnych i regionalnych, zapewnienie aktywnego uczestnictwa struktur lokalnych i regionalnych w kształtowaniu jedności europejskiej, ułatwienie reprezentantom regionów uczestnictwa w kształtowaniu polityk europejskich w ramach Rady Europy, wspomaganie nowych demokracji w ustanawianiu efektywnych władz lokalnych, stymulowanie współpracy międzyregionalnej i transgranicznej, rozwijanie inicjatyw przybliżających obywatelom demokrację lokalną i regionalną, ułatwianie integracji społecznej imigrantom i innym grupom zwiększonego ryzyka.
- Rada Gmin i Regionów Europy (Council of European Municipalities and Regions, Conseil des Communes et Regions d'Europe, CEMR), która skupia ponad 100 000 lokalnych i regionalnych władz w Europie. CEMR jest organizacją w dużej mierze inspirowaną przez filozofię federalizmu i silnie związaną z zasadą subsydiarności.

W Województwie Śląskim funkcjonuje Konsulat Generalny Republiki Czeskiej oraz Konsulaty Honorowe: Belgii, Wielkiej Brytanii, Rumunii i Peru. Od 1999 r. czynione są starania zmierzające do powołania Konsulatów Honorowych: Republiki Chorwacji oraz Republiki Słowackiej. Katowice są też siedzibą francuskich przedstawicielstw: Regionu Nord-Pas de Calais, Departamentu Bas Rhin oraz miasta Saint Etienne.

W zakresie współpracy regionów przygranicznych przedstawiciele Województwa Śląskiego oraz Regionu Północnych Moraw i Śląska zawarli porozumienie o wspólnym postępowaniu przy przygotowaniu i realizacji projektu autostradowego połączenia Republiki Czeskiej i Rzeczypospolitej Polskiej autostradami D1 (D47) – A1. Projekt stanowił będzie podstawę wszczęcia starań zmierzających do pozyskania możliwości współfinansowania budowy tych autostrad z funduszy zewnętrznych. Realizacja projektu przyczyni się do podwyższenia wydajności i efektywności sfery gospodarczej regionu oraz bezpieczeństwa transportu, stwarzając

nowe miejsca pracy i bardzo korzystne warunki do powstawania kolejnych przedsięwzięć w przemyśle oraz przetwórstwie rolnym, w sferze usług i ruchu turystycznym.

W zakresie współpracy z Północną Nadrenią-Westfalią zainicjowane zostały projekty ukierunkowane na przekazywanie doświadczeń w dziedzinie gospodarki, infrastruktury technicznej oraz proekologicznej przebudowy systemów osadniczych.

W ramach współpracy Województwa Śląskiego z Regionem Walonii ustalone zostały główne tematy wspólnych przedsięwzięć, realizowanych w oparciu o „Program wykonawczy na lata 1999 – 2001 do umowy o współpracy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej z jednej strony, a Rządem Wspólnoty Francuskiej Belgii i Rządem Walońskim z drugiej strony”. Przedsięwzięcia planowane do realizacji w 2000r. dotyczą głównie współpracy w dziedzinie gospodarczej, współpracy uniwersyteckiej i naukowej oraz kształcenia zawodowego. Instytucjami i podmiotami zaangażowanymi w realizację w/w zagadnień są: Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach, Górnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego, Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw, Agencja Rozwoju Regionalnego w Bielsku-Białej oraz Aktywne Strefy Rozwoju: Katowicka oraz Bytomsko- Piekarska.

We współpracy z partnerami japońskimi – Japońską Agencją Współpracy Międzynarodowej (JICA) – powstaje koncepcja dotycząca stworzenia w Województwie Śląskim Biura Operacyjnego High-Tech oraz możliwości współpracy w zakresie szkolenia specjalistów, szkolenia zawodowego oraz kształcenia młodzieży.

Województwo Śląskie będzie dążyło do wzmacniania instytucji otoczenia przedsiębiorczości poprzez ich udział w sieciach teleinformacyjnych i infostradach takich jak: Ośrodek EuroInfo przy Górnośląskiej Agencji Rozwoju Regionalnego, Centrum Europejskie przy Domu Współpracy Polsko- Niemieckiej w Gliwicach, Ośrodek Studiów Europejskich Uniwersytetu Śląskiego, Centrum Badań i Studiów Europejskich przy Akademii Ekonomicznej w Katowicach, Centrum Dokumentacji Europejskiej przy Bibliotece Śląskiej.

Na pograniczu polsko-czeskim w ramach naszego województwa funkcjonują dwa euroregiony: Euroregion Silesia i Euroregion Śląsk Cieszyński.

Podstawowa aktywność euroregionu obejmuje wspieranie interesów miast, gmin, stowarzyszeń, organizacji i osób fizycznych służących celom rozwojowym współpracy transgranicznej oraz pomoc w zawieraniu międzynarodowych umów prowadzących do współpracy transgranicznej i działań służących przystąpieniu RP i Republiki Czeskiej do Unii Europejskiej.

Na pograniczu polsko-słowackim rozwija się Euroregion Beskidy. Podstawowa aktywność euroregionu obejmuje podejmowanie wspólnych działań dla równomiernego i zrównoważonego rozwoju obszaru transgranicznego.

Współpraca gmin po obu stronach granic nie ogranicza się jedynie do form zinstytucjonalizowanych. Na przestrzeni lat wytworzyła się już tradycja wzajemnych kontaktów obejmująca wiele dziedzin takich jak: kultura, edukacja, turystyka. Dla przykładu przytoczyć można współpracę Cieszyna i Czeskiego Cieszyna czy Bielska-Białej i Żyliny, gdzie wspólne przedsięwzięcia w zakresie targowych imprez promocyjnych, imprez kulturalnych i gospodarczych doprowadziły do poszerzenia tej współpracy i utworzenia Euroregionu Beskidy.

Województwo Śląskie uczestniczy od roku 1993 w realizacji programów Unii Europejskiej. Są to:

- do roku 1999 – **programy pomocowe** – programowane na szczeblu rządowym i realizowane poprzez agencje rządowe lub lokalne na terenie byłego Województwa Katowickiego, Bielskiego i Częstochowskiego. Były to programy PHARE: STRUDER, RAPID, STRUDER II, ODBUDOWA, INRED, SPP (obecnie realizowany), INICJATYWA I, INICJATYWA II (obecnie realizowany),
- od roku 2000 – **programy przedakcesyjne** – wprowadzone w budżecie Unii Europejskiej na lata 2000–2006 dla krajów kandydujących do członkostwa i wzorowane na Funduszach Strukturalnych w celu przygotowania administracji regionalnej i rządowej do ich programowania i zarządzania w momencie akcesji. Programowanie odbywa się na szczeblu rządowym (ISPA, SAPARD, PHARE 2000) oraz regionalnym (PHARE 2000, 2001 – spójność społeczno-ekonomiczna). W związku z reformą administracyjną kraju administracja wojewódzka (regionalna) ściśle współpracuje z właściwymi ministerstwami przy programowaniu i późniejszej realizacji tych programów.

STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Zły stan środowiska naturalnego w regionie jest rezultatem intensywnej wieloletniej działalności przemysłowej, rozbudowanej sieci komunikacyjnej połączonej z dużym natężeniem ruchu drogowego oraz niewystarczającymi nakładami na infrastrukturę ochrony środowiska.

ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA

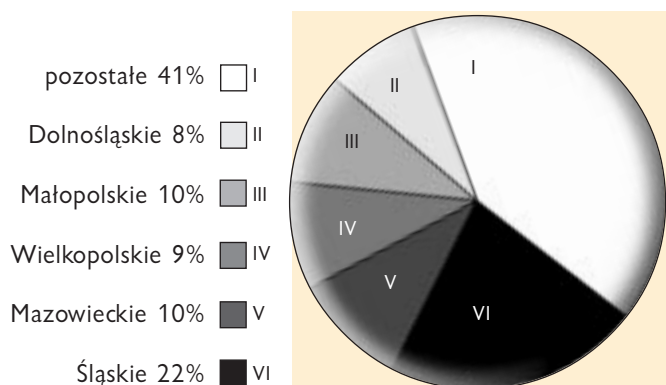
Od 1990r., w wyniku podejmowanych działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego, stopień zanieczyszczenia powietrza w regionie ulega obniżeniu. Jednak w porównaniu z innymi województwami, Śląskie w dalszym ciągu znajduje się na pierwszym miejscu pod względem zanieczyszczenia powietrza. Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych wynosi 54,9 tys. ton rocznie i stanowi 21,5% emisji krajowej, a gazowych (bez CO₂) – 488,0 tys. ton rocznie, tj. 21,5% emisji w kraju.

Rozkład przestrzenny emisji zanieczyszczeń na terenie Województwa Śląskiego jest nierównomierny, a główna jej część skoncentrowana jest w Aglomeracji Górnośląskiej, Bielsku – Białej, Częstochowie i Rybniku. Do największych emitentów zanieczyszczeń powietrza należy: przemysł energetyczny (dwutlenek siarki, tlenki azotu, pył zawieszony) oraz hutnictwo żelaza i stali (związki siarki oraz metale ciężkie w pyłe).

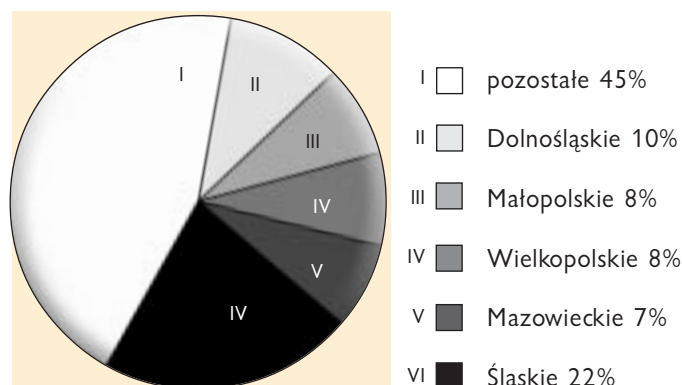
Niska emisja zanieczyszczeń powietrza pochodzi z lokalnych kotłowni węglowych i palenisk domowych. Szczególnie duża koncentracja niskich emitentów występuje w miastach. Znajduje to odzwierciedlenie we wzrostach stężenia zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w miastach Aglomeracji Górnośląskiej. Od lat realizowany jest program zmniejszania uciążliwości niskiej emisji polegający zarówno na stopniowej likwidacji kotłowni lokalnych, jak i na zmianie czynnika grzewczego. Niska emisja stanowi duże obciążenie dla środowisk terenów wiejskich, gdzie w większości mieszkania opalane są węglem.

Strukturę zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w Polsce na tle wybranych województw prezentują wykresy:

STRUKTURA EMISJI GAZOWYCH (BEZ CO₂) ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W 1998 ROKU

STRUKTURA EMISJI PYŁOWYCH ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W 1998 ROKU

Rozwój motoryzacji, któremu w ostatnich latach nie towarzyszyła rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej wpływa negatywnie na środowisko. Szacuje się, że w najbliższej przyszłości emisja zanieczyszczeń związanych z rozwojem komunikacji będzie miała decydujący wpływ na zanieczyszczenie powietrza, szczególnie w dużych miastach. Obecnie największe problemy występują w miastach Aglomeracji Górnośląskiej oraz w Częstochowie i Bielsku-Białej.

Prowadzone badania transgranicznego napływu SO_2 i NO_2 od strony południowej wskazują, że ładunki wpływające nad obszar Polski są większe od ładunków odpływających z Polski przez granicę południową. W sposób wyraźny zaznaczają się strumienie powietrza zanieczyszczonego, które napływają nad obszar Polski z rejonów przemysłowych północnych Czech, zwłaszcza Ostrawy, Karwiny i Opawy. Badania wykazują również znaczny udział emisji z Trzyńca, która dostaje się nad obszar naszego województwa dolinami Beskidów, poza obszarem Bramy Morawskiej.

STAN WÓD

W Województwie Śląskim jakość wód jest zła, jedynie niewielka ich część nadaje się do gospodarczego wykorzystania. Na jakość wód powierzchniowych, oprócz zanieczyszczeń powietrza, ma również wpływ niewłaściwe składowanie odpadów, odprowadzanie ścieków komunalnych i przemysłowych do zbiorników i cieków wodnych. W 1998 roku w regionie działało 235 oczyszczalni ścieków przemysłowych oraz 144 komunalne.

Największe zagrożenia ekologiczne w Województwie Śląskim dotyczą wód powierzchniowych. Najbardziej zanieczyszczone są rzeki obszaru Aglomeracji Górnośląskiej, gdzie występuje wiele problemów z gospodarowaniem i zachowaniem lokalnych zasobów wodnych. Zniekształcenie stosunków wodnych na tym obszarze jest m.in. wynikiem przeobrażenia powierzchni terenu i koryt rzecznych, przerzutów wody między zlewniami oraz odprowadzaniem do wód płynących znacznej ilości ścieków przemysłowych i komunalnych (Województwo Śląskie zajmuje pierwsze miejsce w kraju pod względem ilości wytwarzanych ścieków przemysłowych i komunalnych) oraz wód kopalnianych.

Zaniedbania dotyczące utrzymania stosunków wodnych w glebie powodują okresowe przesuszanie gleb, co powoduje straty w plonowaniu płodów rolnych oraz ograniczenia w gospodarce leśnej.

W 1997 roku z obszaru Aglomeracji Górnośląskiej odprowadzono do wód powierzchniowych $327,9 \text{ hm}^3$ ścieków przemysłowych i komunalnych, z czego 280 hm^3 to ścieki oczyszczone, a $47,9 \text{ hm}^3$ nieoczyszczone. Największa ilość ścieków pochodziła z Bytomia, Katowic oraz Sosnowca.

W 1998 roku jakość wód Wisły uległa poprawie. Według klasyfikacji fizykochemicznej w 1993 roku wody pozaklasowe płynęły w 13 punktach pomiarowo-kontrolnych, a w 1998 roku tylko w 9 punktach. W 1998 roku w 39 punktach zlewni Wisły spełnione były warunki klas czystości (w tym w 3 przypadkach klasy I), a w 116 punktach płynęły wody pozaklasowe. Jakość wód Odry w ostatnich latach nie uległa poprawie, we wszystkich badanych punktach pomiarowo-kontrolnych płynęły wody pozaklasowe. W badanych rzekach dorzecza Odry w 1998 roku w 7 punktach spełnione były warunki III klasy czystości, natomiast w pozostałych 89 punktach płynęły wody pozaklasowe.

Porównując jakość wód w przekrojach pomiarowo-kontrolnych rzek zlewni Wisły i Odry należy zauważyć, że w wodach dorzecza Wisły były rzadziej przekraczane normy klasy III (74% wyników) w porównaniu z rzekami dorzecza Odry (93% wyników).

Cechą charakterystyczną Województwa Śląskiego jest dobra dostępność mieszkańców ze zurbanizowanych obszarów do terenów o walorach turystycznych i rekreacyjnych. Naturalne warunki szczególnie dla krótkiego, rodzinnego wypoczynku stwarza dostęp do zbiorników wodnych i lasów. Na obszarze województwa istnieje kilkadziesiąt naturalnych i sztucznych zbiorników wodnych sprzyjających turystyce, z czego 29 administrowanych jest przez podległą samorządowi województwa jednostkę. Są to zwykle zbiorniki wielofunkcyjne, przy których okoliczni mieszkańcy rozwijają działalność o charakterze handlowym, gastronomicznym i usługowym. Największy potencjał w tym zakresie istnieje na obszarach północnych – szczególnie na terenie Jury Krakowsko – Częstochowskiej. Przy planowanej budowie nowych zbiorników wydaje się celowe uwzględnienie aspektu turystyczno-wypoczynkowego już na etapie planowania i realizacji inwestycji.

W obszarze Bramy Morawskiej znajduje się dział wodny pomiędzy zlewiskami Morza Czarnego i Morza Bałtyckiego. Rzeka Olza będąca dopływem Odry, przepływa w granicach państwa czeskiego, a w dalszej swej części wpływa na teren naszego województwa. Prowadzone badania przepływających wód wskazują na obecność wielu zanieczyszczeń m.in. związków chemicznych, a także zanieczyszczeń bakteryjnych.

Północne tereny województwa, ubogie w wody powierzchniowe, są miejscem występowania zbiorników wód podziemnych, stanowiących obecnie jedyne źródło zaopatrzenia mieszkańców tych terenów w wodę pitną. Tereny te wymagają szczególnej ochrony, ze względu na wysokie parametry jakościowe dostępnych zasobów oraz miejscowe zagrożenie zanieczyszczeniem związkami metali ciężkich i azotanów. Retencja powierzchniowa w tych obszarach, szczególnie budowa zbiorników, umożliwi ciągłe zasilanie infiltracyjne wód podziemnych.

Budowa obiektów małej retencji wodnej nie pozostaje bez wpływu na korzystną zmianę mikroklimatu, rozwój warunków przyrodniczych sprzyjających produkcji rolnej, ze szczególnym uwzględnieniem wysoko specjalistycznej produkcji warzywno-ogrodniczej, a także na rozwój wędkarstwa, sportów wodnych i wypoczynku oraz infrastruktury handlowo-gastronomicznej w obrębie zbiorników wodnych.

Warunkiem uzyskania i utrzymania wysokiej jakości wód powierzchniowych jest budowa systemów gromadzenia i oczyszczania ścieków dopasowanych do przestrzennej struktury zabudowy i układu hydrograficznego województwa.

GOSPODARKA ODPADAMI

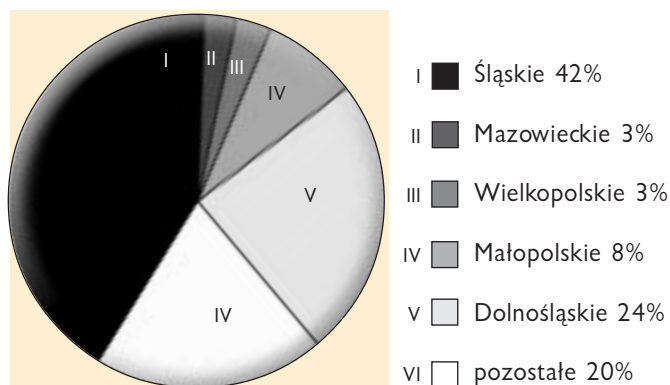
W Województwie Śląskim wytwarza się 55661,7 tys. ton odpadów, co stanowi około 42% ogólnej ilości odpadów wytworzonych w kraju. Na 1 km² deponuje się 4,5 tys. ton odpadów (bez odpadów komunalnych), podczas gdy dla kraju wskaźnik ten jest ponad 10-krotnie niższy (426 ton/km²). Z tej ilości wykorzystano 40,8 mln ton, tj. około 72%, a pozostałe odpady unieszkodliwiono poprzez składowanie, tj. 14 mln ton czyli 25%. Unieszkodliwiono termicznie 0,04 mln ton oraz kompostowano mniej niż 0,01 mln ton.

Gospodarka odpadami obejmuje gospodarkę odpadami przemysłowymi, niebezpiecznymi i komunalnymi oraz odpadami rolniczymi.

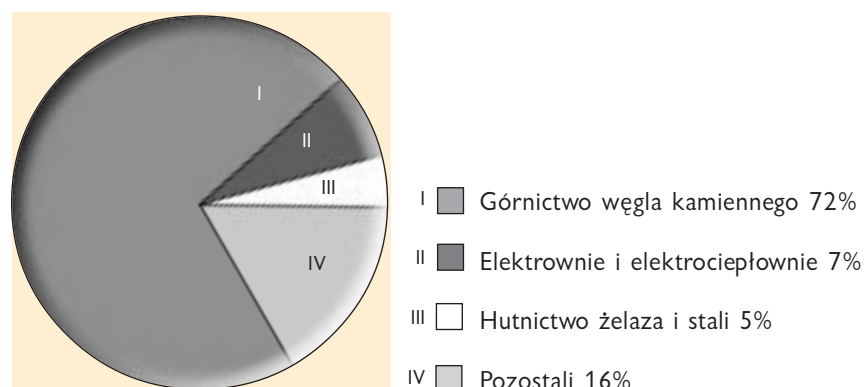
W 1998 roku w Polsce powstało 133,1 mln ton odpadów przemysłowych. Strukturę odpadów prezentuje wykres:

STRUKTURA ODPADÓW WYTWORZONYCH W 1998 ROKU

Źródła powstawania odpadów w 1998 roku prezentuje wykres:

ŹRÓDŁA POWSTAWANIA ODPADÓW

W 1998 roku w Województwie Śląskim wytworzono ogółem ponad 219 tys. ton odpadów niebezpiecznych, z czego wykorzystano 66,8%, składowano 29,7%, a unieszkodliwiono 3,5% odpadów. Do największych wytwórców odpadów niebezpiecznych należy przemysł hutniczy, metali nieżelaznych, koksowniczy i chemiczny. Największe ilości odpadów (powyżej 20 tys. ton) w 1998 roku wytwarzały następujące zakłady przemysłowe: Kombinat Koksochemiczny „Zabrze”, Huta Cynku „Miasteczko Śląskie”, Huta „Częstochowa” wraz z koksownią, Huta Metali Nieżelaznych „Szopienice” S.A.

Na terenie województwa zlokalizowanych jest 61 składowisk odpadów niebezpiecznych, w tym 17 czynnych. Największe zagrożenia dla środowiska stwarzają nieczynne składowiska Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry”, gdzie zgromadzono około 1335 tys. m³ odpadów poprodukcyjnych. Składowiska te zlokalizowane są nad zbiornikiem wód podziemnych będącym źródłem wody pitnej dla około jednej trzeciej Aglomeracji Górnośląskiej.

Wśród toksycznych metali ciężkich zawartych w odpadach szczególny problem ekologiczny stanowi łatwo wymywalny bor, który z odpadów składowych przedostaje się do zbiornika wód podziemnych. W niektórych studniach głębinowych w okolicach Tarnowskich Gór pojawił się bor w ilościach zagrażających zdrowiu i zostały one wyłączone z eksploatacji.

Od 1999 roku obserwuje się spadek ilości odpadów wytwarzanych w przemyśle wydobywczym z równoczesną poprawą gospodarki odpadami, tj. spadek ilości składowanych odpadów oraz wzrost wykorzystania odpadów nagromadzonych.

Na terenie województwa większość składowisk odpadów przemysłowych (około 60%) jest nadpoziomowa (np. zwałowiska odpadów pogórnich, hały odpadów pohutniczych). Odpady nagromadzone na składowiskach, które nie posiadają właściwego zabezpieczenia powodują zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych, skażenie gleby oraz zanieczyszczenie powietrza.

Odpady komunalne powstają w wyniku działalności bytowej człowieka oraz utrzymania czystości i porządku w miejscach publicznych. Ich ilość na terenie województwa szacowana jest na ponad 35 mln ton.

Podstawową metodą ich unieszkodliwiania jest składowanie. W 1998 roku na terenie województwa czynnych było około 50 składowisk odpadów komunalnych.

Nowoczesna gospodarka odpadami powinna być ukierunkowana na maksymalny rozwój recyklingu, co jest zgodne zarówno z polskimi regulacjami prawnymi, jak i dyrektywami Unii Europejskiej.

W Województwie Śląskim zaledwie 2,2% odpadów objętych jest kompostowaniem. Aktualnie funkcjonują trzy kompostownie: w Katowicach, Żywcu i Zabrze. W ostatnich latach obserwuje się narastający problem odpadów niebezpiecznych w odpadach komunalnych. Odpady te stanowią poważne zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi.

Wielkość oczyszczanych systematycznie ścieków przemysłowych i komunalnych wzrasta ze względu na powstawanie nowych oczyszczalni. W Województwie Śląskim działa 379 oczyszczalni ścieków (w tym 235 przemysłowych i 144 komunalne), z których 260 to obiekty oczyszczające chemicznie, biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów. Taka ilość oczyszczalni stawia województwo powyżej średniej krajowej.

ZASOBY PRZYRODY

Województwo Śląskie położone jest w obrębie jednostek fizjograficznych o odmiennym podłożu geologicznym i zróżnicowanym ukształtowaniu terenu i klimacie, co sprawia, że świat organizmów żywych jest bardzo bogaty i różnorodny. Naturalna różnorodność tego obszaru została w wielu miejscach zmieniona wskutek wielowiekowego osadnictwa i gospodarczego wykorzystania zasobów naturalnych, jednakże około 20,9% powierzchni województwa zajmują dziś obszary prawnie chronione (bez otuliny i bez rezerwatów oraz pozostałych form ochrony przyrody położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu).

W Województwie Śląskim znajduje się osiem parków krajobrazowych o łącznej powierzchni 228,3 tys. ha. Charakteryzują się one znaczną odmiennością, co wynika z różnorodności krajobrazowej i przyrodniczej regionu.

W południowej części województwa znajdują się trzy parki o charakterze górskim: Żywiecki Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego, Park Krajobrazowy Beskidu Małego (część tego parku znajduje się w Województwie Małopolskim).

W północnej części województwa znajduje się Park Orlich Gniazd, Park Krajobrazowy „Stawki”, Park Krajobrazowy „Lasy nad Górną Liswartą” oraz Załęczański Park Krajobrazowy, którego zasadnicza część zlokalizowana jest w Województwie Łódzkim.

W południowo-zachodniej części województwa leży Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”.

W Województwie Śląskim obszary chronionego krajobrazu o powierzchni 19,9 tys. ha obejmują wyróżniające się krajobrazowo tereny o różnych typach ekosystemów. Uchwałami gmin powołano sześć następujących obszarów chronionego krajobrazu:

Obszar Chronionego Krajobrazu „Dobra-Wilkoszyn” – gmina Jaworzno,

Obszar Chronionego Krajobrazu „Las Grodziecki” – gmina Będzin,

Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórze Doroty” – gmina Będzin,

Obszar Chronionego Krajobrazu „Góra Zamkowa” – gmina Będzin,

Obszar Chronionego Krajobrazu „Kompleks stawowy Podkępie” – gmina Bestwina,

Obszar Chronionego Krajobrazu „Przełajka” – gmina Siemianowice Śląskie.

Rezerwaty przyrody są obszarami obejmującymi: zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, określone gatunki roślin i zwierząt, elementy przyrody nieożywionej, mającymi istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych, kulturowych bądź krajobrazowych. Do końca 1998 roku na terenie Województwa Śląskiego utworzono 59 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 3,4 tys. ha (0,28% obszaru województwa). Większość z nich chroni ekosystemy leśne. Ekosystemy wodne chronione są w dwóch rezerwach, torfowiskowe w dwóch rezerwach, a dla ochrony fauny powołano trzy rezerwaty (żubra, żurawia i pstrąga). Pięć rezerwatów zostało utworzonych dla ochrony populacji cennych gatunków roślin, trzy – dla przyrody nieożywionej, cztery – walorów krajobrazowych.

W Województwie Śląskim – dla ochrony wyjątkowo cennych fragmentów krajobrazu naturalnego i kulturowego – powołano 9 zespołów przyrodniczo – krajobrazowych. Największy z nich o powierzchni 1,5 tys. ha to „Dolina Wapienicy”.

Użytki ekologiczne tworzone są na obszarach, gdzie znajdują się pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk. Przedmiotem ochrony są głównie torfowiska, stawy i łąki. Do końca 1998 roku utworzono 47 użytków ekologicznych zajmujących powierzchnię 197 ha.

W Województwie Śląskim wiele obiektów spełnia kryteria stanowisk dokumentacyjnych, jednak tylko dwa poddano ochronie prawnej. Są to: wyrobisko dolomitu w Błachówce „Błachówka” i wychodnie piaskowców karbońskich w Rydułtowach (skałka).

Do pomników przyrody zaliczamy twory przyrody ożywionej (takie jak pojedyncze drzewa i ich grupy, aleje, szpalery itp.), których w Województwie Śląskim jest 1035 i twory przyrody nieożywionej (głazy, jaskinie, skały, obiekty wodne itp.) w liczbie 52.

Wieloletnie zaniedbania w dziedzinie ekologii, połączone z ekstensywną działalnością gospodarczą, głównie w sektorze wydobywczym oraz w przemysłach: chemicznym i hutniczym, doprowadziły do zakłóceń w naturalnych ekosystemach. Brak internalizacji kosztów zewnętrznych działalności gospodarczej doprowadził do często nieodwracalnych zmian w środowisku.

W Województwie Śląskim obszary leśne zajmują 31,7% ogółu powierzchni, z których pozyskuje się obecnie 292,2 m³ grubizny na 100 ha powierzchni lasów.

DIAGNOZA
STRATEGICZNA
WOJEWÓDZTWA
ŚLĄSKIEGO

BILANS STRATEGICZNY WOJEWÓDZTWA

Diagnoza strategiczna Województwa Śląskiego powstała w oparciu o zastosowanie metody SWOT/TOWS¹. Polega ona na określeniu silnych i słabych stron rozwoju województwa oraz szans i zagrożeń jakie wynikają z jego otoczenia. Kolejnym krokiem formułowania pełnej diagnozy jest określenie zakresu i siły oddziaływania czynników wewnętrznych i zewnętrznych. Pozwala to na określenie pól strategicznych rozwoju województwa oraz wyznaczenie inicjatyw strategicznych, czyli pożądanych ogólnych kierunków działań.

Bilans strategiczny jest zestawieniem oraz opisem silnych i słabych stron Województwa Śląskiego oraz szans i zagrożeń jego rozwoju pochodzących z otoczenia. Powstał on w wyniku prac Zespołu Programującego ds. Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego, a jego podstawą merytoryczną jest opis sytuacji społeczno-gospodarczej Województwa Śląskiego. Zespół Programujący dokonał także oceny znaczenia silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dla rozwoju województwa.

SZANSE I ZAGROŻENIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

SZANSE		ZAGROŻENIA	
Pierwszorzędne			
O1 ²	Włączenie regionu w budowane transeuropejskie i globalne systemy transportowe i telekomunikacyjne oraz przyspieszenie budowy przechodzących przez jego obszar dróg tranzytowych wraz z centrami logistycznymi, w tym na kierunku północ-południe	Zahamowanie procesu decentralizacji państwa, nieprzejrzystość procedur redystrybucji dochodów państwa, brak wystarczających środków finansowych na realizację polityk rozwojowych przez samorzady województw	T1 ³
O2	Realizacja rządowych programów restrukturyzacji i prywatyzacji tradycyjnych sektorów gospodarczych z uwzględnieniem ich skutków społecznych i finansowych w regionie	Opóźnienia w realizacji nowoczesnych systemów transportowo-logistycznych w Europie Środkowo-Wschodniej i w Polsce, w tym w budowie autostrad i modernizacji transeuropejskich linii kolejowych	T2
O3	Wzrost znaczenia międzynarodowej współpracy regionów w procesie integracji europejskiej	Ograniczona skuteczność i opóźniające się efekty rządowych programów restrukturyzacji sektorów gospodarczych wrażliwych na konkurencję międzynarodową	T3
O4	Wzrastająca konkurencyjność gospodarki polskiej wynikająca ze zwiększonej absorpcji środków pomocowych z Unii Europejskiej	Niekorzystny wizerunek Województwa Śląskiego w kraju i za granicą jako obszaru zagrożenia ekologicznego i o kryzysogennej strukturze gospodarczej	T4
		Wysoka pozycja konkurencyjna metropolii: Warszawy, Krakowa, Poznania i Wrocławia m.in. w dziedzinie szkolnictwa wyższego i nauki, napływu kapitału zagranicznego, współpracy międzynarodowej i pozyskiwania środków pomocowych dla macierzystych regionów	T5

¹ Skrót od angielskich słów: strengths – siły, weaknesses – słabości, opportunities – szanse oraz threats – zagrożenia.

² Skrót z ang. opportunities – szanse

³ skrót z ang. threats – zagrożenia

SZANSE		ZAGROŻENIA	
<i>Drugorzędne</i>			
O5	Decentralizacja finansów publicznych i wzrost znaczenia samorządu województwa jako podmiotu polityki rozwoju regionalnego	Niesprecyzowane procedury koordynacji działań władz publicznych w okresie przygotowywania się Polski do członkostwa w Unii Europejskiej	T6
O6	Współpraca międzyregionalna w dziedzinie transportu, gospodarki wodnej i turystyki w pasie Polski południowej	Brak uzgodnionych dziedzin współpracy międzyregionalnej w pasie Polski południowej	T7
O7	Wzrastająca dostępność Polski do europejskich programów badawczych i edukacyjnych	Traktowanie Województwa Śląskiego przez firmy i kapitał międzynarodowy głównie w kategoriach rynku i obszaru handlowego	T8
O8	Możliwość uzyskiwania międzynarodowego wsparcia technicznego i finansowego przez polskie regiony w dziedzinie odnowy i rewitalizacji środowiska	Transgraniczne zanieczyszczenia wód i powietrza pochodzące z obszaru Czech	T9
O9	Zapowiadana zmiana polityki ekologicznej państwa uwzględniająca regionalne różnice stanów zagrożeń ekologicznych		
O10	Możliwości przebudowy systemów edukacji w regionach stwarzane przez rządową reformę edukacji		
O11	Rządowy program wspierania rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw oraz tworzenie nowych miejsc pracy		
O12	Dynamizm polskiej gospodarki wyrażający się stałym wzrostem Produktu Krajowego Brutto i rozwojem przedsiębiorczości		
O13	Rozbudowa ciągów komunikacyjnych przez południowych sąsiadów Polski, w tym prowadzących do granicy państwowej		

SIŁY I SŁABOŚCI ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

SIŁY		SŁABOŚCI	
Pierwszorzędne			
S1 ⁴	Duże skupisko ludności w regionie stanowiące chłonny rynek zbytu ze względu na wysoki potencjał dochodów oraz rosnący popyt inwestycyjny sektora przedsiębiorstw	Wzrastająca niedrożność systemu transportowego regionu, niska jakość usług komunikacji publicznej, a także niedorozwój sieci telekomunikacyjnej	W1 ⁵
S2	Różnorodny i unikalny w skali kraju potencjał turystyczno - rekreacyjny Beskidu Śląskiego i Żywieckiego, Cysterskich Kompozycji Krajobrazowych Rud Wielkich i doliny Górnej Odry, Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych oraz Aglomeracji Górnośląskiej jako obszaru turystyki miejsko - przemysłowej, a także wartości kulturowo - religijne związane z sanktuariami, w tym Jasnej Góry jako centrum krajowego i międzynarodowego ruchu pielgrzymkowego	Braki w infrastrukturze ochrony środowiska, nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa na obszarach źródliskowych Beskidu Śląskiego i Żywieckiego oraz terenach wiejskich, w tym terenach poboru wody dla Aglomeracji Górnośląskiej i ośrodków regionalnych, możliwa degradacja środowiska przyrodniczego na skutek rozbudowy systemów transportowych, w tym podziały naturalnych ekosystemów	W2
S3	Położenie regionu na skrzyżowaniu międzynarodowych szlaków komunikacyjnych, szybkie połączenia z dużymi ośrodkami w kraju i zagranicą, lokalizacja Międzynarodowego Portu Lotniczego "Katowice" w Pyrzowicach, a także położenie regionu przy granicy państwowej z Republiką Czeską i Słowacją	Występowanie obszarów stagnacji, w tym w centrach miast Aglomeracji Górnośląskiej i w ośrodkach regionalnych, degradacja starych dzielnic przemysłowych przy niedostatecznej ochronie zabytków kultury przemysłowej, poszerzanie się powierzchni terenów porzuconych i postępująca degradacja infrastruktury przemysłowej, duża koncentracja terenów i odpadów poprzemysłowych oraz odpadów szczególnie niebezpiecznych	W3
S4	Sieć ośrodków szkolnictwa wyższego oraz duży potencjał naukowo - badawczy, badawczo - rozwojowy i projektowy instytutów, ośrodków i biur, a także duża koncentracja kadry naukowo-technicznej	Niska podatność na innowacje tradycyjnych sektorów gospodarki regionu, przestarzała struktura gospodarcza oraz niski poziom nowoczesności produktów wytwarzanych w regionie	W4
		Utrzymywanie się w regionie wysokiego udziału ludności o niskim poziomie wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, niski poziom mobilności zawodowej, sektorowej i przestrzennej ludności regionu oraz ograniczona jej zdolność do zmian kulturowych	W5
		Niski stopień wiedzy o zasobach przyrodniczych, kulturowych i turystycznych regionu, w tym brak ośrodków edukacji regionalnej oraz braki w infrastrukturze turystyczno - rekreacyjnej regionu	W6
		Słabo rozwinięte funkcje metropolitalne w miastach Aglomeracji Górnośląskiej i w ośrodkach regionalnych	W7
		Słabo zaawansowany proces przekształceń własnościowych w państwowym sektorze małych i średnich przedsiębiorstw oraz w komunalizacji przedsiębiorstw użyteczności publicznej o zasięgu i znaczeniu regionalnym	W8

⁴ skrót z ang. strengths – siły

⁵ skrót z ang. weaknesses – słabości

SIŁY		SŁABOŚCI	
Drugorzędne			
S5	Różnorodność kulturowa regionu, duże poczucie tożsamości kulturowej jego społeczności lokalnych, wielowiekowe tradycje kultury przemysłowej oraz tradycje samorządowe inspirowane przez różne systemy prawno - ustrojowe	Duże rozpiętości i kontrasty wewnątrzregionalne pomiędzy ośrodkami miejskimi i obszarami wiejskimi	W9
S6	Wzrost presji społecznej na poprawę jakości środowiska wynikającej z rosnącej świadomości ekologicznej oraz na zwiększenie nakładów na tworzenie infrastruktury ochrony środowiska	Liczne braki w infrastrukturze edukacyjnej i naukowej obejmujące campusy uniwersyteckie, centra kongresowe, parki technologiczne; niski poziom współpracy międzyuczelnianej oraz niski stopień komercjalizacji badań naukowych	W10
S7	Policentryczność i wielofunkcyjność sieci osadniczej regionu złożonej z aglomeracji miejskich oraz licznej grupy miast dużych i średnich wyposażonych w infrastrukturę komunalną	Ubożenie ludności regionu oraz osłabienie rodziny powodujące poszerzanie się środowisk społecznych wyłączonych z procesów rozwojowych, marginalizację grup społeczno-zawodowych, poszerzanie się zjawisk przestępczości i patologii społecznych	W11
S8	Duży potencjał demograficzny, zawodowy i intelektualny cechujący się kulturą i etosem pracy oraz wzrastającym udziałem zachowań zaradczych w sytuacjach kryzysowych w społecznościach lokalnych	Słaby rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw w regionie oraz regionalnych instytucji finansowych wspierających jego rozwój	W12
S9	Wielosektorowa struktura gospodarcza regionu obejmująca: przemysł, usługi, naukę, turystykę i rolnictwo	Mała ilość terenów do bezpiecznej produkcji żywności oraz brak w regionie giełd rolno-spożywczych	W13
S10	Zaplecze techniczne i organizacyjne działalności targowo-wystawienniczej w regionie	Brak sprawnego systemu gromadzenia informacji, ich opracowania, udostępniania i upowszechniania oraz rozwiązań instytucjonalnych pozwalających na wzrost zdolności absorbowania zewnętrznych środków pomocowych	W14

WZAJEMNE ODDZIAŁYWANIA CZYNNIKÓW WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

Podstawą określenia silnych oddziaływań zewnętrznych i wewnętrznych czynników rozwoju Województwa Śląskiego jest przeprowadzona analiza SWOT/TOWS. Zakładała ona rozpoznanie grupy najistotniejszych czynników sytuacyjnych poprzez udzielanie odpowiedzi na cztery podstawowe pytania:

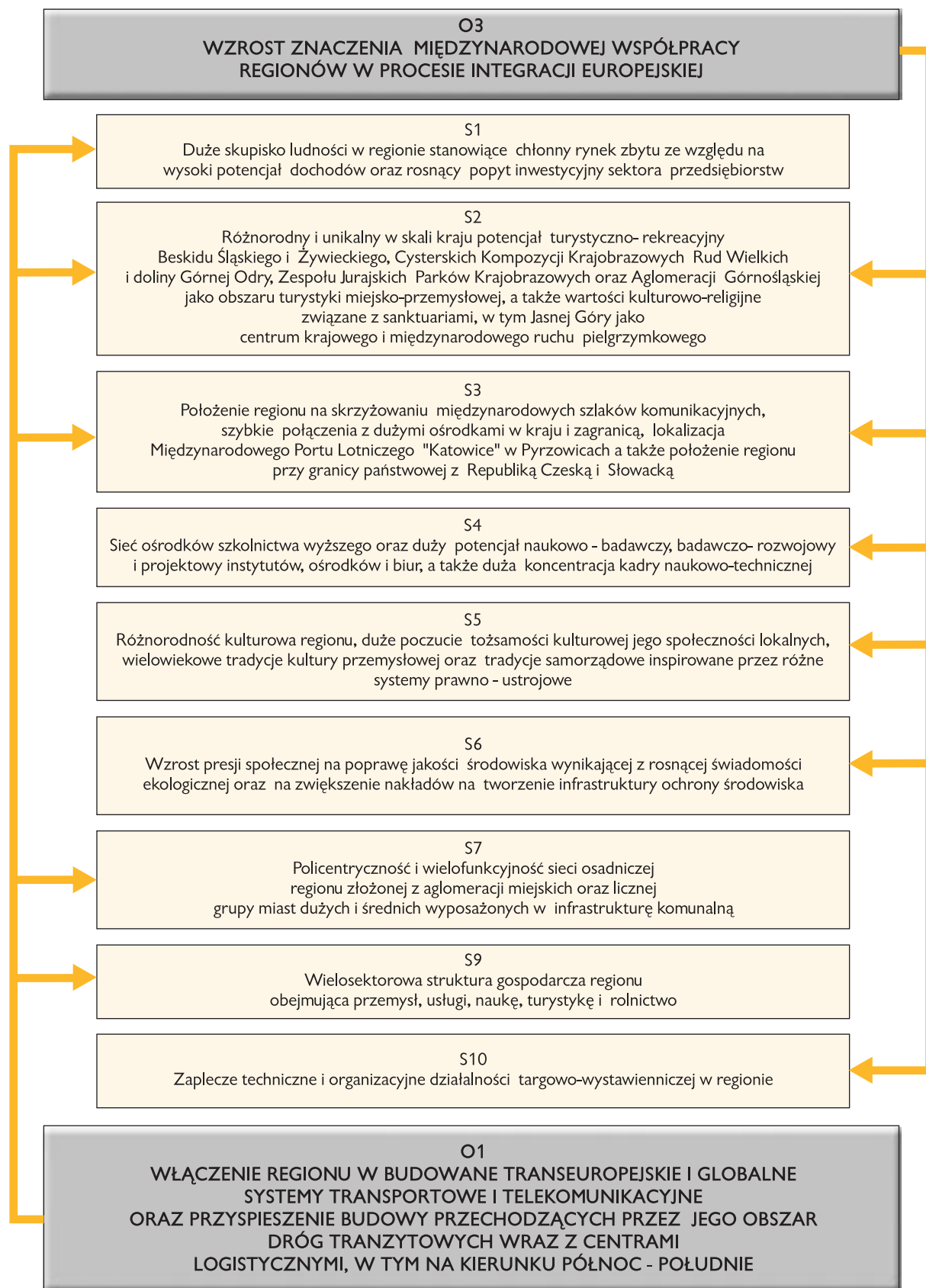
- Czy i w jakim stopniu szanse pochodzące z otoczenia regionu wzmacniają wykorzystanie jego sił wewnętrznych?
- Czy i w jakim stopniu szanse pochodzące z otoczenia regionu pozwalają na ograniczenie negatywnego oddziaływania słabości wewnętrznych na rozwój województwa?
- Czy i w jakim stopniu zagrożenia pochodzące z otoczenia osłabiają możliwości wykorzystania jego sił wewnętrznych?
- Czy i w jakim stopniu zagrożenia pochodzące z otoczenia potęgują negatywne oddziaływanie słabości wewnętrznych na rozwój województwa?

Przeprowadzona analiza SWOT/TOWS pozwoliła na rozpoznanie i określenie:

- problemów rozwoju Województwa Śląskiego,
- pól strategicznych rozwoju województwa,
- inicjatyw strategicznych rozwoju województwa.

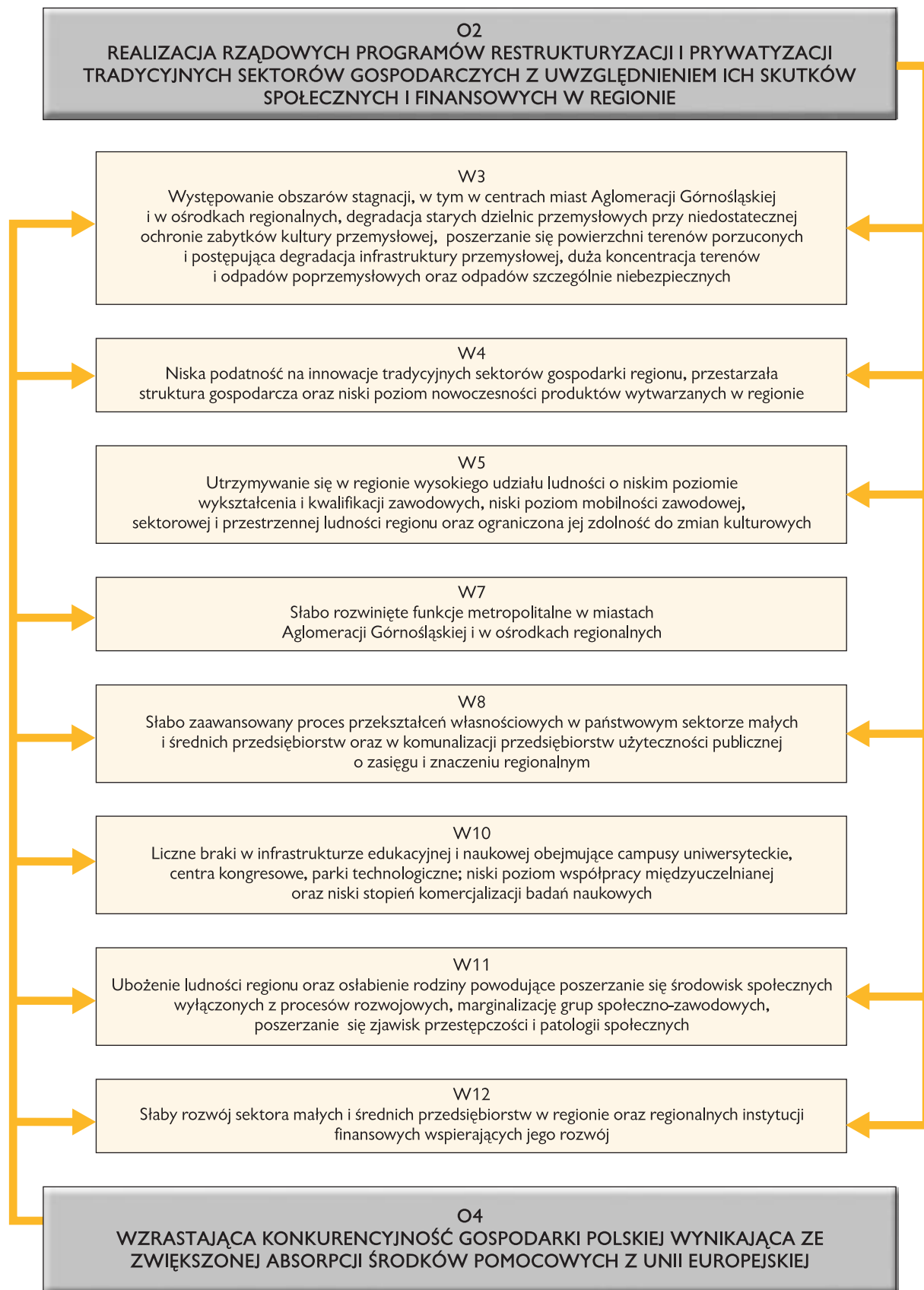

SILNE WZAJEMNE ODDZIAŁYWANIA SZANS I SIŁ ROZWOJOWYCH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

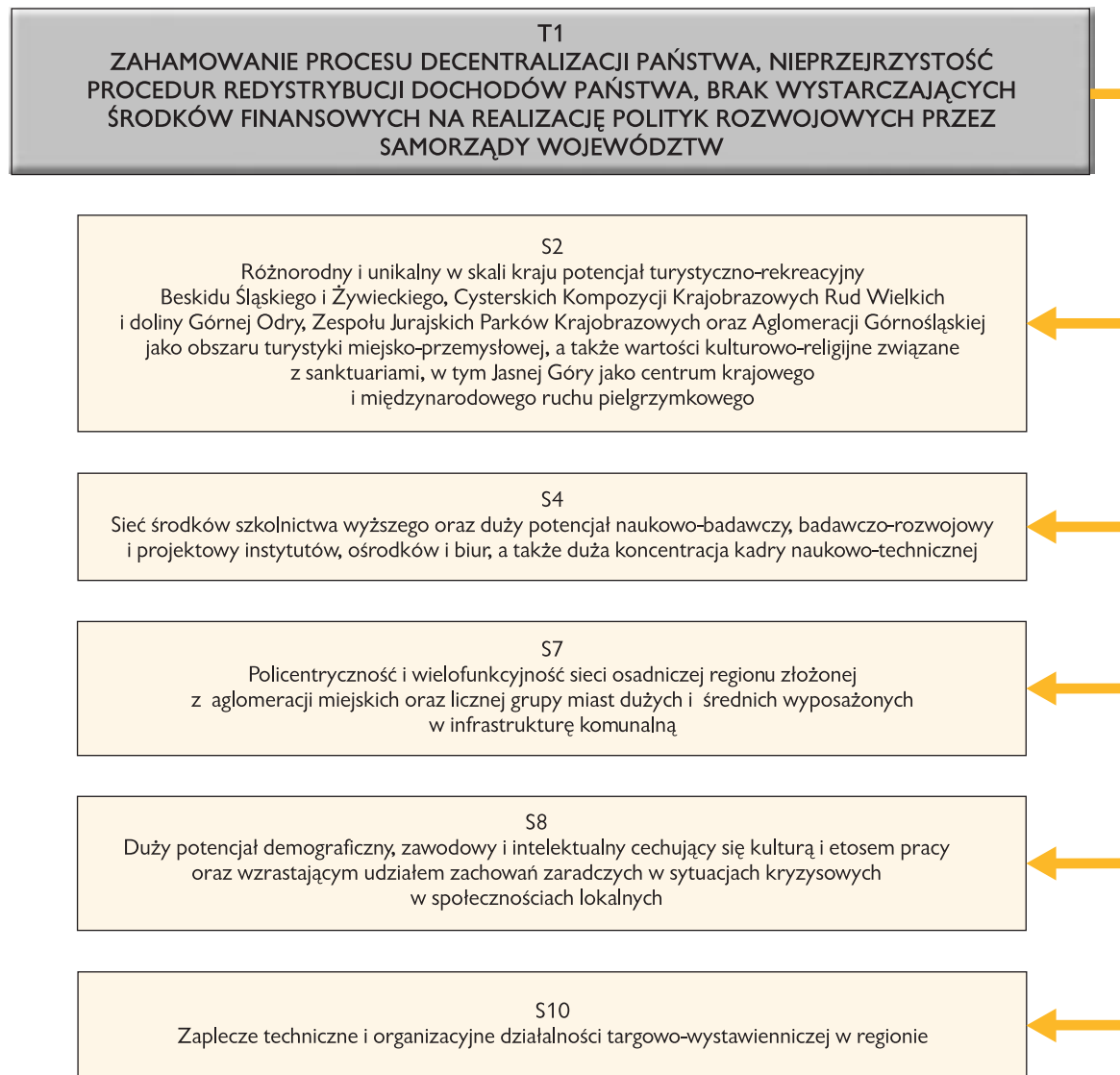

SILNE WZAJEMNE ODDZIAŁYWANIA SZANS I SŁABOŚCI ROZWOJOWYCH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

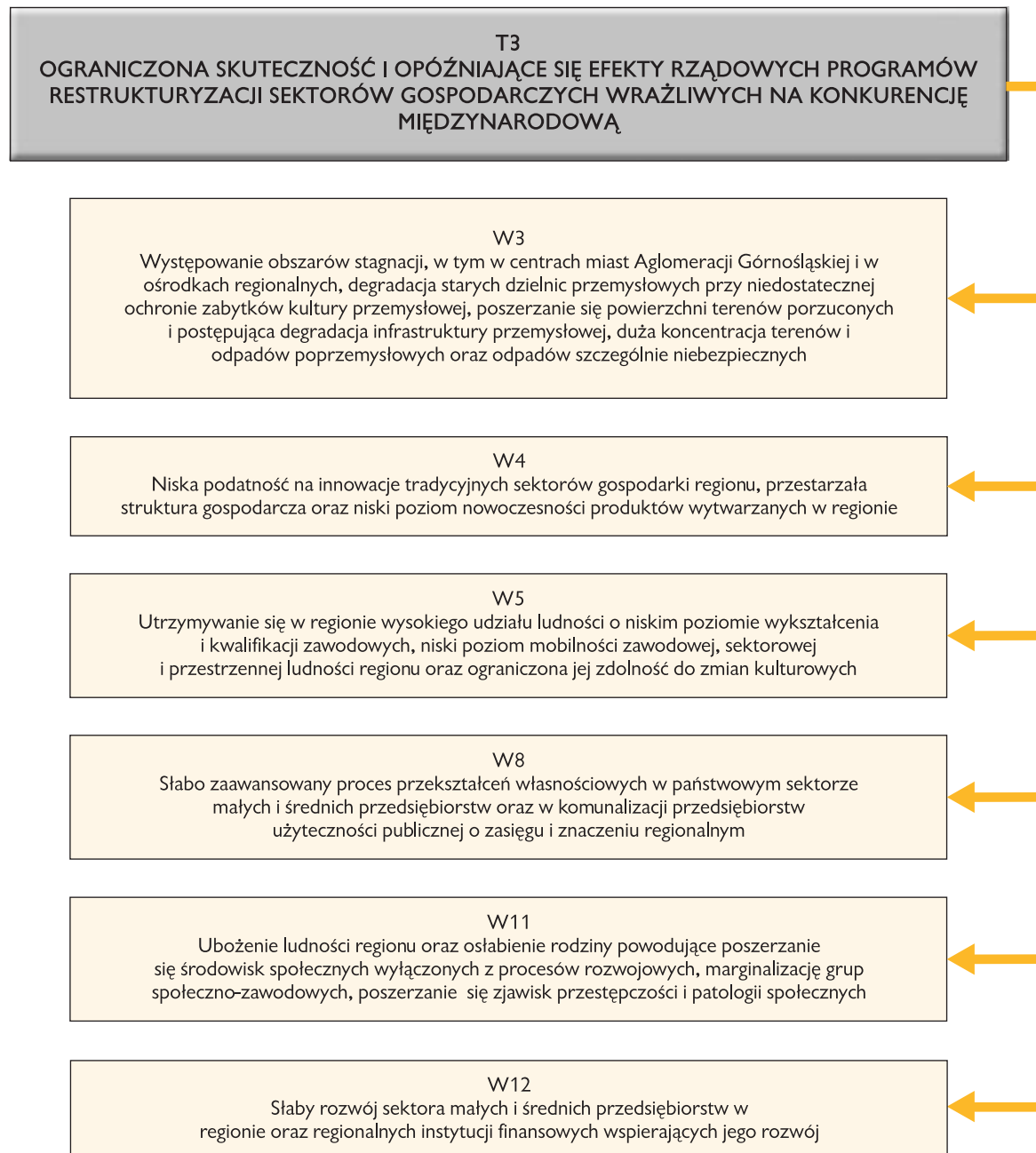

SILNE WZAJEMNE ODDZIABYWANIA ZAGROŻEŃ I SIŁ ROZWOJOWYCH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

SILNE WZAJEMNE ODDZIAŁYWANIA ZAGROŻEŃ I SŁABOŚCI ROZWOJOWYCH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

Dokonana diagnoza strategiczna pozwala na sformułowanie i zlokalizowanie obszarów występowania problemów stwarzających bariery rozwoju województwa:

- 1) Za barierę rozwoju północnego obszaru województwa należy uznać dostęp do edukacji na poziomie wyższym oraz dostęp gospodarstw domowych do zorganizowanej sieci kanalizacyjnej i sieci telefonii przewodowej. Ogółem sieć kanalizacyjna na 1 km² terenów za-inwestowanych wynosi zaledwie 1,4 km, a w powiatach ziemskich nie przekracza 1 km. Tylko 204 mieszkańców na 1000 ma bezpośredni dostęp do telefonii przewodowej.
- 2) Obszar północno-zachodni województwa charakteryzuje się niedostosowaniem kierunków kształcenia do zmieniających się wymogów rynku pracy, niskim stopniem wykorzystania wyników badań naukowych i innowacji przez sektor przedsiębiorstw, opóźnianiem się procesów restrukturyzacji górnictwa, hutnictwa, energetyki, niedorozwojem funkcji transportowo-logistycznej, nieuporządkowaną gospodarką ściekową, nadkoncentracją składowania odpadów stałych związanych z wydobyciem węgla i gospodarką energetyczną.
- 3) W części wschodniej województwa problemy koncentrują się na: nieuporządkowanej gospodarce wodno-ściekowej, nadkoncentracji zdegradowanych terenów przemysłowych i niewykorzystaniu obiektów przemysłowych bardzo często będących zabytkami kultury przemysłowej, wysokim poziomem zdekapitalizowanej substancji mieszkaniowej, dużej ilości nagromadzonych odpadów przemysłowych.
- 4) Bariery rozwoju części środkowej województwa jest utrzymywanie się tradycyjnej struktury gospodarczej, niski poziom przekształceń własnościowych, nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa, duża kumulacja negatywnego oddziaływania eksploatacji górniczej, utrzymywanie się dużego zagrożenia środowiskowego oraz niedrożność systemów komunikacyjnych na linii wschód-zachód.
- 5) Głównymi problemami rozwoju zachodniego obszaru są: niski poziom rozwoju usług rynkowych, monostruktura gospodarcza związana z wydobyciem węgla, dostęp gospodarstw domowych do zorganizowanej sieci kanalizacyjnej i telefonii przewodowej.
- 6) Trudności rozwojowe południowych terenów województwa związane są z niedostateczną ochroną terenów źródłiskowych oraz zbiorników wody pitnej, ubogą infrastrukturą przejść granicznych, ochroną lasów i zrównoważeniem gospodarczego ich wykorzystania względem funkcji turystycznej.

INICJATYWY STRATEGICZNE

Dla rozwiązywania problemów rozwoju Województwa Śląskiego należy podjąć cztery typy pożądanych działań – inicjatyw strategicznych. Są one podstawą wyboru priorytetów, celów i kierunków strategicznych.

INICJATYWA I

Wewnętrzna mobilizacja oparta o potencjał kulturowy, intelektualny, naukowo-badawczy i gospodarczy prowadząca do wzrostu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu.

INICJATYWA II

Osiąganie korzyści płynących z integracji europejskiej oraz powiązań województwa z transportową i komunikacyjną siecią krajową i międzynarodową.

INICJATYWA III

Promowanie postaw przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców w celu przyspieszenia procesów restrukturyzacji przemysłu i rolnictwa oraz złagodzenia skutków społecznych transformacji.

INICJATYWA IV

Wspieranie inicjatyw służących tworzeniu nowych miejsc pracy na bazie zróżnicowanego rozwoju gospodarczego dostosowanego do potencjału przyjętych w strategii obszarów rozwoju.

Cztery inicjatywy strategiczne określają strategię, w której na pierwszy plan wysuwa się neutralizacja, a następnie przezwyciężenie negatywnych skutków procesów restrukturyzacji oraz wzrost globalnej konkurencyjności regionu w średnio – oraz długofalowej perspektywie.

Inicjatywa pierwsza nastawiona jest na podnoszenie poziomu rozwoju i wykorzystanie zdolności kreatywnych skupionych w centrach edukacyjnych i naukowo – badawczych województwa. Inicjatywa ta, przy ciągle jeszcze utrzymującej się centralizacji finansów publicznych, buduje dwa podstawowe filary rozwoju regionu:

- regionalny system innowacji, z siecią centrów transferu technologii,
- konkurencyjny, w skali krajowej i międzynarodowej, sektor turystyczno – rekreacyjny oparty na walorach przyrodniczo – krajobrazowych i dziedzictwie kulturowym.

Inicjatywa druga ma na celu otwarcie Województwa Śląskiego na przestrzeń europejską. Otwarcie to oznacza uzyskanie przez region pozytywnych efektów w takich dziedzinach jak:

- rozbudowa systemu transportowo-logistycznego i sieci telekomunikacyjnych,
- napływ kapitału, inwestorów i firm międzynarodowych,
- zwiększenie ruchu turystycznego i pielgrzymkowego,
- modernizacja programów edukacyjnych i realizacja wspólnych projektów,
- wzmożony transfer technologii i innowacji.

Inicjatywa trzecia ma służyć przełamaniu najłabszych stron regionu. Przewyciężenie tych słabości koncentruje się na:

- przekształceniach własnościowych w państwowym sektorze małych i średnich przedsiębiorstw oraz w sektorze przedsiębiorstw użyteczności publicznej o znaczeniu regionalnym,
- rozwijaniu nowych produktów i restrukturyzacji technologicznej przedsiębiorstw oraz tworzeniu nowych firm,
- podnoszeniu wykształcenia i reorientacji zawodowej oraz wzroście mobilności zawodowej ludności,
- rewitalizacji przestrzeni miejskich, w tym terenów poprzemysłowych i starych dzielnic mieszkaniowych,
- rozwoju funkcji metropolitalnych miast Aglomeracji Górnośląskiej oraz Bielska-Białej, Częstochowy i Rybnika.

Inicjatywa czwarta służy przeciwdziałaniu zjawiskom degradacji środowiska zamieszkania oraz marginalizacji społeczności lokalnych i środowisk zawodowych. Zapobiega także „przerzucaniu” na samorządy lokalne kosztów i skutków restrukturyzujących się przedsiębiorstw. Ograniczenie i łagodzenie w Województwie Śląskim skutków procesu dostosowań strukturalnych koncentruje się na zatrzymaniu procesów takich jak:

- degradacja starych dzielnic mieszkaniowych, powiększanie powierzchni terenów nieużytków przemysłowych oraz degradacja infrastruktury przemysłowej i komunalnej,
- powiększanie się liczby osób przebywających na długotrwałym bezrobociu i zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy,
- zwiększanie się zasięgu ubóstwa i patologii społecznej,
- zwiększenia się liczby przedsiębiorstw zagrożonych upadkiem lub ogłaszających upadłość.

POLA
STRATEGICZNE
I WIZJA
ROZWOJU
WOJEWÓDZTWA
ŚLĄSKIEGO

POLA STRATEGICZNE ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

U podstaw budowy Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego leżą następujące pola strategiczne:

- zasoby ludzkie, edukacja, mobilność na rynku pracy,
- kultura, turystyka, rekreacja,
- restrukturyzacja przemysłu i rozwój przedsiębiorczości,
- technologie, innowacje, działalności naukowców,
- obszary wiejskie, sektor i rynek rolno-spożywczy,
- infrastruktura ochrony środowiska,
- transport, telekomunikacja i informacja,
- współpraca międzyregionalna i międzynarodowa, w tym transgraniczna.

Pola te powstały w wyniku przeprowadzonej analizy strategicznej, na którą złożyły się relacje między wewnętrznymi słabymi i mocnymi stronami regionu oraz jego zewnętrznymi zagrożeniami i szansami.

W ramach wyodrębnionych pól strategicznych sformułowane zostały podstawowe składniki wizji rozwoju oraz rozwiązania strategiczne obejmujące priorytety, cele rozwoju i kierunki działań.

ZASOBY LUDZKIE, EDUKACJA, MOBILNOŚĆ NA RYNKU PRACY

Podstawą rozwoju regionu jest i pozostanie umiejętne promowanie zdolności do zatrudnienia i mobilności na rynku pracy oraz potrzeby stałego dokształcania oraz zwiększania kwalifikacji zawodowych. Wspieranie zróżnicowania, wzmacnianie możliwości szkoleniowych, poprawa jakości edukacji i rozwój systemów szkoleniowych zadecyduje o pozycji konkurencyjnej regionu. Szczególnie istotne jest ukierunkowywanie zmian systemu edukacji w dziedzinach technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Jakość edukacji i szkoleń dla ludzi młodych wkraczających na rynek pracy może być decydującym czynnikiem przyciągającym inwestorów.

W regionie, w którym trwają procesy restrukturyzacyjne, istotnym będzie rozwój zdolności przystosowania się i przedsiębiorczości. Wspierana winna być forma przedsiębiorczości przez samozatrudnienie. Szczególnie ważne mogą być działania ukierunkowane na tworzenie miejsc pracy na poziomie lokalnym, w sektorach społecznych, technologiach środowiskowych, obszarach wiejskich oraz wszelkich niszach przedsiębiorczości związanych ze zmianami strukturalnymi.

Procesy restrukturyzacji tradycyjnych sektorów gospodarki mają wpływ na powiększanie bezrobocia strukturalnego w gminach wiejskich, które bardzo często utraciły swoje potencjały rozwojowe tkwiące w rolnictwie. Mobilność zawodowa ludności z terenów wiejskich bardzo często jest ograniczona ze względu na jej rozproszenie i brak dla niej ofert z ośrodków reorientacji zawodowej. Podstawą rozwoju regionu winno więc być promowanie przedsiębiorczości w celu rozwijania nowych technologii i wkraczania w nowe dziedziny przemysłowe oraz znajdowanie rynków dla eksportu produktów wytworzonych w przedsiębiorstwach prowadzących swoją działalność tak w miastach, jak i na obszarach wiejskich.

KULTURA, TURYSTYKA, REKREACJA

Inwestycje w sferze kultury, turystyki i rekreacji powinny zdecydować o przełamaniu stereotypowego wizerunku województwa, wzmocnieniu funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych, jak również o przeobrażeniu obszarów wiejskich.

Województwo Śląskie jest obszarem wielokulturowym o licznych powiązaniach kulturowych i cywilizacyjnych. Społeczność tego województwa cechuje historycznie ukształtowana otwartość regionu wobec tradycji europejskiej, a także silne poczucie tożsamości lokalnej i regionalnej. Zróżnicowanie kulturowe Województwa Śląskiego stwarza potencjalne możliwości dla wzmacniania atrakcyjności regionu, zarówno dla jego mieszkańców jak i dla przyjezdnych. Kultura ludowa winna być zachowana, należy dokonać wielu starań aby zachować dziedzictwo kulturalne i jego różnorodność.

Szczegółnej zmiany wymaga dbałość o materialne bogactwo kulturowe województwa, które tworzą charakterystyczne dla regionu zabytki, takie jak: drewniane kościółki o konstrukcji zrębowej (w trzech regionach Polski, w tym w Województwie Śląskim jest ich więcej niż w całej Europie), zabytki związane z kulturą przemysłową (m.in. fabryczne zespoły patronackie – Giszowiec, Nikiszowiec, Sosnowiec, podziemne wyrobiska – Tarnowskie Góry, Zabrze, zabytki techniki – ich liczbę szacuje się na kilka tysięcy), zabytki architektury mieszkalnej (np. bytomska secesja), kompozycje krajobrazowe, a także zabytki „architektura militaris” od warowni jurajskich po śląski obszar warowny z lat 30 dwudziestego wieku. Wykorzystanie materialnego dziedzictwa wymaga tworzenia programów zapobiegających jego niszczeniu, znajdujących nowe funkcje dla obiektów bez właścicieli (np. zabytki techniki), popularyzujących atrakcyjność zachowanych zabytków.

Samorząd województwa powinien objąć szczególną opieką wzrost aktywności twórczej środowisk profesjonalnych i amatorskich. Wzmocnienia wymagają znane nie tylko w kraju, środowiska muzyczne i plastyczne wywodzące się z Akademii Muzycznej i Akademii Sztuk Pięknych. Będzie to przede wszystkim tworzenie warunków dla rozwoju działalności twórczej oraz profesjonalna promocja na terenie województwa, Polski i poza granicami kraju. Należy dążyć do utrzymania tendencji wzrostu liczby zakładanych zespołów artystycznych, stowarzyszeń i fundacji poszerzających ofertę przedsięwzięć kulturalnych regionu.

Oparciem i bazą tych działań będą instytucje kultury. Dekapitalizacja większości obiektów wymaga radykalnego wzrostu nakładów na inwestycje i remonty. Odrębnym problemem będzie nierównomierne rozmieszczenie profesjonalnych instytucji kultury (najwięcej w Aglomeracji Górnośląskiej). Równie ważne jest zadbanie o sieć szkolnictwa artystycznego wszystkich szczebli. Fundamentalne znaczenie ma także stworzenie bazy oraz programów dla edukacji kulturowej dzieci i młodzieży wyrabiających potrzebę uczestnictwa w kulturze, dających szansę na rozwijanie uzdolnień.

O korzystaniu z oferty kulturalnej i turystycznej zdecyduje przede wszystkim powszechność informacji o niej oraz umiejętność promocji regionu. Dlatego też konieczne jest zbudowanie systemu informacji kulturowo-turystycznej, szerokie promowanie walorów regionu wśród jego mieszkańców, w kraju i za granicą.

Osiągnięcie wysokiej atrakcyjności turystycznej jest uzależnione od modernizacji infrastruktury turystycznej. Wymagają także zwiększenia kwalifikacji zatrudnionych w tym sektorze. Pozwoli to na lepsze spełnianie oczekiwań turystów. Konieczne jest także integrowanie różnego rodzaju usług zaangażowanych w łańcuchy produktów i usług turystycznych.

Rozwój turystyki winien być równoważony możliwościami transportowymi, zachowaniem dziedzictwa naturalnego i kulturowego obszarów turystycznych oraz utrzymaniem wysokiej jakości usług turystycznych. Wobec konieczności ograniczenia zatrudnienia w sektorze rolnictwa, sektor turystyki stwarza alternatywne miejsca pracy dla znacznej części społeczeństwa zamieszkującego tereny wiejskie.

RESTRUKTURYZACJA PRZEMYSŁU I ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Warunkiem tworzenia nowych miejsc pracy w regionie jest zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw. Dużego znaczenia nabiera sektor usług, który w największym stopniu przyczynia się do wzrostu zatrudnienia oraz wspierania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw.

Regionalny charakter restrukturyzacji tradycyjnych sektorów powinien być skoncentrowany na zmniejszaniu negatywnych skutków społecznych restrukturyzacji, a szczególnie trwałego bezrobocia i obniżania się mobilności zawodowej, przestrzennej i sektorowej pracowników związanych z górnictwem i hutnictwem.

Zmniejszanie skali produkcji surowcowej wymaga szybszego tempa inwestycji na rzecz uruchamiania produkcji wyrobów o wysokim stopniu przetworzenia i myśli technologicznej. Skala inwestycji w przemyśle samochodowym stworzyła możliwość rozwoju usług dla tego sektora. Zwiększenie konkurencyjności przemysłu wymaga jednak stworzenia środowiska dla rozwoju przedsiębiorczości, które zapewni dobrą obsługę inwestorów na etapie lokowania przedsiębiorstwa, jak i obsługę logistyczną firm działających na rynku.

Restrukturyzacja przedsiębiorstw pociąga za sobą konieczność zmian zaplecza badawczo – rozwojowego, które tradycyjnie było powiązane z przemysłem górniczym, hutniczym, energetycznym i chemicznym. Wymaga także zmian w przedsiębiorstwach kooperujących z przedsiębiorstwami restrukturyzowanych sektorów posiadających niejednokrotnie wysoki potencjał technologiczny, który jednak dotychczas był w niskim stopniu wykorzystywany. Problemem rozwojowym jest brak instytucji naukowo-badawczych, które mogłyby wspierać rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

Skutkami restrukturyzacji przedsiębiorstw jest utrata miejsc pracy przy braku możliwości ich reprodukcji w innych sektorach, konkurencyjnych i otwartych na zjawiska globalizacji. Dlatego w proces restrukturyzacji sektorowej należy włączyć cały zbiór działań wspierania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw.

TECHNOLOGIE, INNOWACJE, DZIAŁALNOŚCI NAUKOCHŁONNE

Zmiany poziomu aktywności w sferze badań naukowych, rozwoju technologicznego oraz innowacji pozostaną ważnymi składowymi środowiska produkcyjnego przyczyniając się zarazem do jego konkurencyjności. Środowiska naukowo-badawcze powinny współdziałać zarówno między sobą jak i współpracować z firmami, aby w ten sposób wspierać sektor biznesu.

Koncentracja działań wspierających sferę badań naukowych, zmiany technologiczne i dyfuzję innowacji powinna obejmować:

- promowanie innowacji poprzez rozwój wyspecjalizowanych usług biznesowych, lepsze wykorzystanie technologii informatycznych oraz rozwój rynku kapitału podwyższonego ryzyka,

- rozwój potencjału ludzkiego przygotowanego do rozwoju i absorpcji nowych technologii,
- stworzenie systemu edukacji, który powinien być skierowany na kształcenie i uczenie się przez całe życie, a w przypadku małych i średnich firm na wprowadzanie programów absorpcji nowych technologii,
- wprowadzanie innowacyjnych audytów oraz szkoleń i projektów wspierających mobilność absolwentów, naukowców, inżynierów i menadżerów,
- uruchamianie dostępności do sieci międzynarodowych specjalizujących się w transferze technologii.

OBSZARY WIEJSKIE, SEKTOR I RYNEK ROLNO-SPOŻYWCZY

Na obszarach wiejskich w Województwie Śląskim należy podejmować działania na rzecz utrzymania i rozbudowy:

- wielofunkcyjności środowisk wiejskich,
- potencjału rekreacyjnego,
- więzi z dużymi zespołami miejskimi.

Potencjał produkcyjny obszarów wiejskich w Województwie Śląskim jest bardzo zróżnicowany. Wysoką kulturą rolną cechują się obszary powiatów raciborskiego, gliwickiego, lublinieckiego, tarnogórskiego oraz pszczyńskiego. Do typowych obszarów rolnych należą tereny wokół Jury Krakowsko-Częstochowskiej w części północnej. Obszary rolne na terenach górskich są natomiast mocno rozdrobnione, bardzo często ugorowane i nakierowane na samozaopatrzenie gospodarstw domowych.

Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich może być nie tylko czynnikiem zwiększającym konkurencyjność regionu, ale także czynnikiem kształtowania jakości środowiska oraz ochrony dziedzictwa kulturowego regionu. Konkurencyjność sektora rolnego w warunkach Województwa Śląskiego może być osiągnięta poprzez wspieranie inwestycji nakierowanych na modernizację rolnictwa obejmujących szczególnie przetwórstwo i marketing produktów rolnych, przyczyniających się do obniżenia kosztów i poprawy jakości produktów. Można to będzie osiągnąć przez budowę rynków rolno – spożywczych. Celem tych działań jest osiągnięcie standardów Unii Europejskiej oraz wejście na jednolity rynek europejski, a także utrzymanie gospodarstw rolnych dla zachowania środowiska obszarów wiejskich. Obszary wiejskie muszą mieć zapewniony dostęp do specjalistycznych usług, które mogą zaoferować jedynie ośrodki miejskie.

INFRASTRUKTURA OCHRONY ŚRODOWISKA

W Województwie Śląskim koniecznością jest budowa oraz unowocześnianie infrastruktury ochrony środowiska na całym jego obszarze. Jej wysoka jakość będzie przyczyniała się do wzrostu konkurencyjności regionu. Infrastruktura środowiskowa w zakresie gospodarki wodnej powinna zapewniać dostawę odpowiedniej ilości wody pitnej oraz zbieranie, oczyszczanie i zrzut ścieków. Działania podejmowane w tej dziedzinie muszą być zgodne z ramowymi dyrektywami Unii Europejskiej. Szczególną uwagę trzeba zwrócić na zintegrowane projekty wodne, które powinny brać pod uwagę zarówno jakość, jak i ilość wody w dorzeczach. Budowa infrastruktury środowiskowej w zakresie gospodarki wodnej powinna łączyć w miarę możliwości retencję wód oraz gospodarcze i rekreacyjne jej wykorzystanie.

Szczególną uwagę należy zwrócić na przebudowę systemu retencji wód powierzchniowych oraz ochronę terenów występowania zbiorników wód głębinowych.

Retencja wód powierzchniowych obejmuje retencję dolinową zlewni hydrograficznych i retencję zbiornikową w zbiornikach naturalnych i antropogenicznych. Rozbudowa obiektów infrastruktury hydrotechnicznej powoduje zwiększenie obecnie retencjonowanych wód powierzchniowych, co ma ogromne znaczenie dla poprawy warunków wodnych terenów szczególnie tych, które charakteryzują się ubogimi warunkami wodnymi, w tym Jury Krakowsko – Częstochowskiej. Obecność zbiorników wodnych przyczynia się do zmniejszenia zagrożenia przeciwpowodziowego poprzez spłaszczenie fali powodziowej.

Pilnego rozwiązania wymaga zagospodarowanie terenów po eksploatacji piasków podsadzkowych, na których mogą być utworzone zbiorniki wodne bardzo często o rekreacyjnym i przeciwpowodziowym charakterze. Dotyczy to w szczególności obszaru Kuźnicy Warężyńskiej.

Na obszarze Województwa Śląskiego istnieją tereny o szczególnym zagrożeniu powodziowym, jak okolice Raciborza i Żywca. Konieczna jest rozbudowa systemu ochrony przeciwpowodziowej w postaci planowanej budowy zbiornika Racibórz III oraz rozbudowy i modernizacji obwałowań rzeki Odry i jej dopływów. Skuteczna ochrona terenów żywiecczyzny jest możliwa poprzez budowę szeregu małych zbiorników retencyjnych oraz regulację potoków. Należy przeprowadzić restytucję zbiorników małej retencji i tam gdzie jest to możliwe zbudować nowe aby przywrócić równowagę stanu wód w glebie.

Warunkiem uzyskania i utrzymania wysokiej jakości wód powierzchniowych jest budowa systemów gromadzenia i oczyszczania ścieków, systemów dopasowanych do przestrzennej struktury zabudowy i układu hydrograficznego województwa.

Gospodarka odpadami aby była skuteczna, musi być skoordynowana na szczeblu wojewódzkim. Problem racjonalnej gospodarki odpadami zdecydowanie wykracza poza obszar gminy czy powiatu. Pożądanym obszarem jego rozwiązywania może być obszar rozwoju. Właściwą koordynację zapewni strategia sektorowa, która będzie zawierać optymalną w sensie ekonomicznym skalę zamierzeń umożliwiających tworzenie projektów inwestycyjnych. W efekcie prowadzonych działań oczekuje się:

- zmniejszenia ilości odpadów w skali województwa,
- stworzenia infrastruktury dla maksymalizacji recyklingu odpadów w celu ich gospodarczego wykorzystania,
- uporządkowania obrotu odpadami niebezpiecznymi i stworzenia warunków dla ich bezpiecznego unieszkodliwiania,
- optymalnego gospodarowania przestrzenią i zasobami środowiska.

Uzyskanie oczekiwanych efektów ułatwić może utworzenie samorządowej jednostki koordynującej prace samorządu województwa z samorządami powiatowymi.

TRANSPORT, TELEKOMUNIKACJA I INFORMACJA

Pilnej zmiany w systemie transportowym wymaga:

- odwrócenie procesów degradacji majątku drogowego,
- poprawa stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- usprawnienie powiązań ponadregionalnych i dla ruchu tranzytowego,
- dostosowanie ciągów do charakteru ruchu jaki obsługują,
- usprawnienie ruchu pojazdów samochodowych w centrach miast,
- uporządkowanie odcinków dróg przy przejściach granicznych,
- rozbudowa sieci dróg na terenach wiejskich.

Budowa autostrad, dróg ekspresowych i modernizacja europejskich szlaków kolejowych w Województwie Śląskim zawarta w koncepcji Narodowej Strategii Rozwoju Transportu może przesądzić o strukturze komunikacyjnej i kierunkach rozwoju urbanistycznego Województwa Śląskiego. Należy przyjąć, że ulepszenie sieci i systemów transportowych będzie prowadzone w celu obniżenia kosztów transportu, zmniejszenia zagęszczenia i skrócenia czasu podróży jak również poprawy jakości usług i bezpieczeństwa.

Będzie wzrastać znaczenie Portu Lotniczego „Katowice” w Pyrzowicach. Jego rozbudowie towarzyszyć musi rozbudowa układu drogowego, zapewniającego szybki dostęp z głównych ośrodków miejskich województwa, jak i miast regionów ościennych.

Dążyć należy do wyrównywania standardów ilościowych i jakościowych usług telekomunikacyjnych w ośrodkach wiejskich.

Tak więc obok dostępności przyłączy ważną będzie jakość infrastruktury telekomunikacyjnej, która warunkować będzie poszerzanie świadczonych usług odpowiednio do wzrostu zaawansowania technologicznego systemów telekomunikacyjnych i informatycznych. Pozytywny jest fakt istnienia metropolitalnej sieci komputerowej KATMAN, należącej do ogólnopolskiej sieci NASK – jak również – choć w ograniczonym zakresie, oferty operatorów sieci telekomunikacyjnych dostępu do sieci komputerowych.

Komputeryzacja dużej części firm, instytutów naukowych, bibliotek, niektórych szkół średnich i podstawowych stanowi załączek rozwoju systemu powszechnego dostępu do sieci komputerowych na obszarze województwa. Jedną ze składowych jest również rozwój w niektórych miastach kablowych sieci medialnych (radio, telewizja) oraz dostępność infrastruktury światłowodowej związanej z systemami zarządzania ruchem kolejowym.

W Województwie Śląskim, a szczególnie w Aglomeracji Górnośląskiej, zwiększone winny być możliwości rozwoju sieci informatycznych, niezbędnych między innymi dla precyzyjnego zarządzania procesami, na przykład: ruchem drogowym, transportem publicznym, systemami bezpieczeństwa, nadzoru i kontroli infrastruktury, systemem przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska. Tego typu zarządzanie jest niezbędne w warunkach silnego zagęszczenia różnorodnych zjawisk i procesów, jakie występują w Aglomeracji w kontekście zapewnienia funkcjonalności i bezpieczeństwa obszaru. Alternatywną możliwością komunikacji głosowej stwarzają systemy telekomunikacyjne bezprzewodowe.

W Województwie Śląskim wzrastać będzie popyt na korzystanie z usług, jakie oferują systemy telefonii komórkowej.

Rozwój społeczeństwa informacyjnego wymaga nie tylko dostępności do odpowiedniego sprzętu, ale przede wszystkim wymaga zintegrowania technologii w spójne działania mające na celu efektywne zaspokojenie gospodarczych, społecznych i kulturalnych potrzeb. Na tym polu obszarami działań strategicznych winny być: stymulowanie rozwoju usług oraz działań

innowacyjnych przez elektroniczną wymianę handlową (e-commerce) oraz stosowanie sieci informacyjnych dla telepracy. Władza publiczna winna w tym polu widzieć swoje korzyści poprzez dostarczanie usług i informacji za pomocą sieci informatycznych.

Podstawowym wymogiem stworzenia społeczeństwa informacyjnego jest rozwój edukacji i systemu szkoleń. Edukacja telewizyjna oraz uczenie się na odległość za pomocą środków elektronicznych mogą okazać się narzędziami zmieniającymi obraz dostępu do szkół.

WSPÓŁPRACA MIĘDZYREGIONALNA I MIĘDZYNARODOWA, W TYM TRANSGRANICZNA

Istotnej zmiany wymaga rozbudowa instytucji współpracy międzynarodowej, w tym transgranicznej. Pokonywanie barier w nawiązywaniu kontaktów ponad granicami w różnych dziedzinach współpracy oraz dokonywanie efektywnego transferu doświadczeń będzie podstawowym wyzwaniem dla społeczności regionalnej, w szczególności w świetle integracji europejskiej.

Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa województwa koncentrować się będzie w głównej mierze na:

- tworzeniu infrastruktury (w tym intelektualnej, instytucjonalnej i informacyjnej) międzynarodowej współpracy regionu, w tym współpracy transgranicznej,
- tworzeniu przedstawicielstw i biur instytucji międzynarodowych w regionie, w tym placówek konsularnych,
- rozwijaniu wspólnych przedsięwzięć różnego typu (infrastrukturalnych, ekologicznych, edukacyjnych, badawczych itp.) z regionami sąsiednimi,
- rozwijaniu zdolności absorpcyjnych regionu w zakresie transferu know-how, technologii, innowacji, środków pomocowych i kapitału,
- wzmacnianiu instytucji otoczenia przedsiębiorczości poprzez ich udział w sieciach teleinformatycznych i infostradach.

Wspólnota interesów województw pasa Polski południowej obejmować powinna:

- zachowanie i pomnażanie wspólnego dziedzictwa kulturowego,
- współdziałanie w zakresie rozbudowy transeuropejskich korytarzy komunikacyjnych i transportowych na rzecz wykorzystania walorów turystycznych ziem górskich,
- restrukturyzację rolnictwa i leśnictwa na obszarach górskich,
- współpracę w zakresie użytkowania i retencji wód.

Województwo Śląskie powinno uczestniczyć w pracach następujących organizacji międzynarodowych:

- Zgromadzenia Regionów Europy (Assemblée des Régions d'Europe, Assembly Of European Regions – ARE), które jest forum politycznym i organizacją skupiającą 300 regionów z 26 krajów europejskich. Zadaniem ARE jest reprezentacja polityczna regionów Europy przez realizację przede wszystkim takich celów jak: promowanie aktywnej roli regionów w budowaniu struktury europejskiej i w tym celu wzmacnianie ich udziału instytucjonalnego w procesach decyzyjnych, zwłaszcza w odniesieniu do Rady Europy i Unii Europejskiej, promowanie regionalizacji w Europie, zastosowanie zasady subsydiarności i komplementarności pomiędzy szczeblami: lokalnym, regionalnym, narodowym oraz instytucjami unijnymi, a także organizacja i wzmacnianie dialogu, wzajemnej konsultacji i współpracy pomiędzy regionami Europy,

- Stowarzyszenia Regionów Europy dla Społeczeństwa Informacyjnego (European Regional Information Society Association), którego celem jest wspieranie oraz rozwijanie regionalnego rozwoju gospodarczego oraz społecznej kohezji w ramach społeczeństwa informacyjnego między innymi poprzez: promowanie powszechnego dostępu do usług opartych na Informacjach i Technologiach Komunikacyjnych (Information and Communications Technologies) oraz inicjatywy regionalne mające na celu generowanie nowych możliwości zatrudnienia, reagowanie na wyzwania dostosowania strukturalnego regionów, dostarczanie platformy do wymiany informacji i doświadczeń z innymi członkowskimi regionami Stowarzyszenia.

Dążyć należy do nawiązania współpracy z regionami o podobnej sytuacji rozwojowej w Europie oraz w Ameryce Północnej.

WIZJA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Na wizję rozwoju Województwa Śląskiego składają się:

- przyszły wizerunek regionu,
- powiązania Województwa Śląskiego z otoczeniem,
- czynniki konkurencyjności i przyszła pozycja konkurencyjna Województwa Śląskiego,
- obszary polityki rozwoju Województwa Śląskiego.

PRZYSZŁY WIZERUNEK WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Województwo Śląskie, aby być w przyszłości silnym i nowoczesnym powinno stać się:

- regionem inteligentnym, dysponującym dużym potencjałem wysoko wykwalifikowanej kadry: naukowo-badawczej, humanistycznej, inżynierskiej o dużej innowacyjności i otwartości na współpracę z otoczeniem europejskim i światowym,
- regionem o dobrze rozwiniętym systemie kształcenia na poziomie wyższym we wszystkich kierunkach humanistycznych i politechnicznych, o dostępnym i dobrze zorganizowanym przestrzennie systemie szkolnictwa ponadgimnazjalnego, które będzie zapleczem dla szkolnictwa wyższego,
- regionem o rozwiniętym i proinnowacyjnym systemie kształcenia ustawicznego, zorientowanym na różne środowiska i zaspakajającym oczekiwania różnych grup wiekowych ludności oraz trwałym systemie przekwalifikowań zawodowych zwiększającym mobilność zawodową społeczności lokalnych tak miejskich jak i wiejskich, szczególnie szybko reagującym na potrzeby wynikające z przekształceń strukturalnych gospodarki województwa oraz prowadzonych procesów inwestycyjnych przez inwestorów zewnętrznych,
- regionem ludzi zdrowych, realizującym podstawowe zasady zrównoważonego rozwoju, czystego we wszystkich wymiarach środowiska naturalnego i kompletnej infrastrukturze ochrony środowiska, radzącym sobie z problemami zanieczyszczenia środowiska pochodzącego z różnych źródeł oraz odtwarzającym wartości środowiska naturalnego i powiększającym bioróżnorodność obszarów. W regionie utrzymana zostanie wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców i inwestorów, która doprowadzi do wzrostu nakładów inwestycyjnych na poprawę ochrony powietrza szczególnie ze źródeł przemysłowych, ochronę wód powierzchniowych poprzez inwestycje komunalne w gospodarce wodno-ściekowej, organizację i wspieranie ruchów na rzecz ochrony krajobrazu i obszarów parków krajobrazowych oraz rekultywację terenów poprzemysłowych. Województwo Śląskie będzie więc regionem mającym doświadczenie w prowadzeniu proekologicznej polityki inwestycyjnej i restrukturyzacyjnej,
- regionem podnoszącym konkurencyjność swoich tradycyjnych produktów związanych z przetwórstwem węgla kamiennego, produkcją energii, wysoko przetworzonych produktów hutnictwa żelaza i metali kolorowych oraz produktów przemysłu samochodowego,
- regionem rozwijającym nowe produkty z wykorzystaniem dorobku wynalazczego rodzimych środowisk naukowych, a szczególnie w dziedzinach: biotechnologii i produktów związanych z usługami medycznymi i rehabilitacyjnymi, nanomateriałów oraz produktów przemysłu związanych z utylizacją zanieczyszczeń i odpadów,
- regionem rozwijającym sektor usług związanych z technikami informacyjnymi i oprogramowaniem komputerowym,
- regionem wytwarzającym produkty pozwalające na zmianę stylu życia, a w szczególności dotyczące budownictwa mieszkaniowego oraz wyposażenia gospodarstw domowych.

POWIĄZANIA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO Z OTOCZENIEM

Powiązanie Województwa Śląskiego z otoczeniem jest oparte na atrakcyjności położenia geograficznego i ukształtowaniu się w dziejach historycznych przebiegu przez jego obszar szlaków handlowych, komunikacyjnych i transportowych. Cechą szczególną położenia jest łatwość organizacji transportu przez Bramę Morawską. Region jest i pozostanie obszarem krzyżowania się międzynarodowych kierunków transportu i handlu na osi Europa Zachodnia – Europa Wschodnia oraz na osi kraje skandynawskie i kraje bałkańskie. Podstawowe osie komunikacyjne będą uzupełniane przez wzrost znaczenia osi powiązań regionalnych z Wielkopolską, Opolszczyzną i Małopolską południową oraz Województwem Świętokrzyskim.

Współpraca z Wielkopolską będzie w dalszym ciągu oparta na wspólnocie historii i aktywnościach gospodarczych, u podstaw których leży zachowany i rozwijany wspólny porządek wartości. Bliskość położenia wobec Krakowa i Wrocławia pozwalać winna na wykorzystanie ich atrakcyjności jako ośrodków rozwoju cywilizacyjnego dla wzmocnienia własnych funkcji metropolitalnych ośrodków miejskich Województwa Śląskiego z ukierunkowaniem na tworzenie Europolu Śląsk – Małopolska.

Nowym kierunkiem powiązań, który wzmacniać winien transfer technologii i innowacji do regionu jest współpraca z regionami inteligentnymi, które cechuje wysoki poziom nowoczesności gospodarki i jakości życia.

Tworzenie sieci współpracy z regionami o wysokim poziomie rozwoju turystyki i usług rekreacyjnych w Austrii, Hiszpanii, krajach bałkańskich, we Włoszech, Grecji i Turcji wzmacniać winno rozwój obszarów turystycznych w Województwie Śląskim.

Tworzenie w ramach Euroregionów nowych form współpracy ze Słowacją i Czechami pozwolić może na rozszerzenie współpracy i zwiększenie skali korzyści osiąganych przez przygraniczne społeczności lokalne.

CZYNNIKI KONKURENCYJNOŚCI I PRZYSZŁA POZYCJA KONKURENCYJNA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

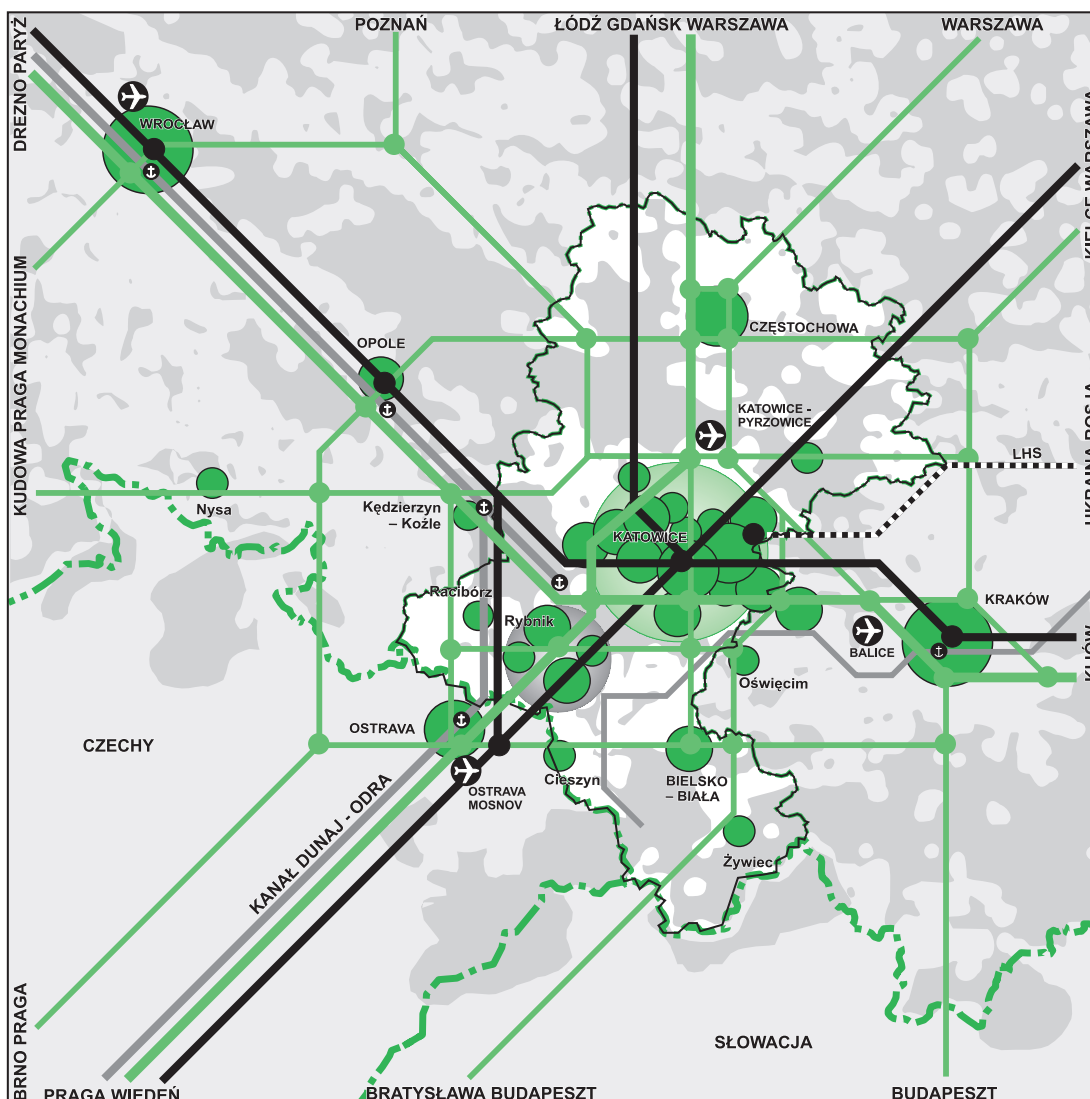
W wymiarze ekonomicznym Województwo Śląskie będzie regionem o dużej koncentracji aktywności w dziedzinie zaawansowanych technologii, tworzącym i absorbującym liczące się w skali międzynarodowej innowacje, włączonym w transeuropejskie systemy infrastrukturalne – zwłaszcza transportowo-logistyczne, badawczo-rozwojowe i teleinformatyczne.

Województwo Śląskie dzięki skutecznej przebudowie struktury gospodarczej, wydatnie przyczynić się będzie do wzrostu gospodarczego kraju oraz do podniesienia produktywności czynnika pracy w konkurencji międzynarodowej. Restrukturyzacja przemysłu i rozwój przedsiębiorczości zapewnią regionowi ograniczenie do minimum społecznych skutków procesów transformacji strukturalnej poprzez powstawanie nowych miejsc pracy i napływ kapitału.

Województwo Śląskie o przebudowanej strukturze wytwórczej oraz rozbudowanej i zmodernizowanej infrastrukturze utrzyma pozycję jednego z kilku centrów rozwoju cywilizacyjnego Polski XXI wieku. Będzie to obszar stwarzający szanse rozwojowe dla ludzi przedsiębiorczych, dający poczucie bezpieczeństwa ekonomicznego i socjalnego swoim mieszkańcom, a także bezpieczeństwo energetyczne krajowi.

KIERUNKI POWIĄZAŃ WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO Z OTOCZENIEM

- autostrady
- drogi ekspresowe i główne
- linie kolejowe AGC i AGTC
- szerokotorowa linia LHS
- kanaly i rzeki
- porty
- lotniska

- granice państw
- granice Województwa Śląskiego
- Katowicki Zespół Metropolitalny
- Aglomeracja Rybnicka
- miasta wg liczby ludności:
 - pow. 400 tys.
 - 200–400 tys.
 - 100–200 tys.
 - 50–100 tys.

Województwo Śląskie wzmocni swój potencjał ludzki i intelektualny poprzez powszechne wykształcenie średnie, rozwinięte szkolnictwo wyższe oraz poprzez edukację ustawiczną. Społeczność regionu uczestniczyć będzie z powodzeniem w realizacji wyzwań społeczeństwa informacyjnego. Dynamika gospodarcza przyczyni się do dużego wzrostu kompetencji przywódczych i profesjonalnych mieszkańców. Ludzie otwarci, przedsiębiorczy, o dużej zdolności adaptacyjnej i kreatywnej, mający jednakże ugruntowaną tożsamość kulturową i wysoki stopień identyfikacji z macierzystym regionem, zapewnią tworzenie jego dobrobytu.

Województwo Śląskie zapewni swoim mieszkańcom oraz osobom odwiedzającym obszary o dużych walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, a także turystyczno-rekreacyjnych, różnorodną ofertę spędzania czasu wolnego oraz wygodne i szybkie – szanujące ekosystem – sposoby przemieszczania się. Zapewni również sprawnie funkcjonujący rynek rolno-spożywczy oparty o kanały dystrybucyjne z rozwiniętym zapleczem logistycznym. Mobilność zawodowa i przestrzenna stanie się stałym czynnikiem dynamiki społeczno-kulturowej regionu.

W pierwszej grupie czynników kształtujących siłę konkurencyjną regionu znajdować się będą:

- międzynarodowa siła technologiczna i handlowa regionu,
- wysoki potencjał intelektualny – poziom wykształcenia, kompetencje zawodowe oraz znajomość języków obcych,
- sprawny system zarządzania regionem i profesjonalnie działająca administracja samorządowa i rządowa,
- silne środowisko biznesowe oraz rozbudowana infrastruktura finansowa, sieć organizacji i stowarzyszeń gospodarczych, a także rozbudowany system regionalnych instrumentów finansowych.

Druga grupa czynników konkurencyjności regionu obejmować będzie:

- rozwinięte sieci komunikacyjne, telekomunikacyjne i informatyczne w otwartości na świat,
- przedsiębiorczość i inicjatywy lokalne oraz silny ekonomicznie sektor MŚP,
- silną tożsamość regionalną, współdziałanie elit regionu i ich obecność na scenie europejskiej,
- kulturę pracy, precyzję i jakość pracy oraz obycie z nowymi technologiami,
- wysoki poziom regionalnych ośrodków akademickich i rozwiniętą współpracę sektora wytwórczego z ośrodkami naukowo-badawczymi,
- zintegrowane systemy infrastruktury regionu,
- wysoką jakość produktu turystycznego i umiejętności zagospodarowania czasu wolnego,
- atrakcyjne oferty inwestycyjne i duży, chłonny rynek dóbr konsumpcyjnych.

OBSZARY POLITYKI ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Wizja rozwoju Województwa Śląskiego oraz wynikająca z niej polityka rozwoju wymaga także nowego ukształtowania przestrzeni. Sejmik Województwa Śląskiego przyjął uchwałę podział województwa na cztery obszary polityki rozwoju.

Z tego względu organizacja procesów rozwojowych w perspektywie krajowej i europejskiej powinna być prowadzona w nowym kształcie przestrzennym obejmującym:

- a) Środkowy obszar polityki rozwoju – jego główną składową będzie Aglomeracja Górnośląska z takimi miastami jak: Katowice, Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jaworzno, Mysłowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tychy, Zabrze. Będzie to obszar o zrównoważonym wyskalowaniu funkcji rozwoju

cywilizacyjnego i gospodarczego, zrestrukturyzowanej gospodarce z dużą koncentracją sfery usług zapewniających wysoką pozycję konkurencyjną regionu w skali globalnej oraz o dobrze rozwiniętych związkach z waloryzowanym otoczeniem miejskim i wiejskim. Będzie to obszar o dobrze funkcjonującym wewnętrznym systemie transportowym i dostępny poprzez różne formy transportu z ośrodków metropolitalnych Europy i świata oraz ośrodków rozwoju cywilizacyjnego kraju. Dobrze rozwinięte funkcje metropolitalne zapewnią wysoką pozycję konkurencyjną w skali kraju i wysoką atrakcyjność dla inwestorów zewnętrznych. W otoczeniu zespołu metropolitalnego zachowane zostaną walory przestrzenne o naturalnym krajobrazie, w tym wielkie kompozycje lublinieckie, kozielsko-jaworznickie, jurajskie. Będzie on przyjaznym środowiskiem zamieszkania i pracy dla ponad 3 milionów ludzi.

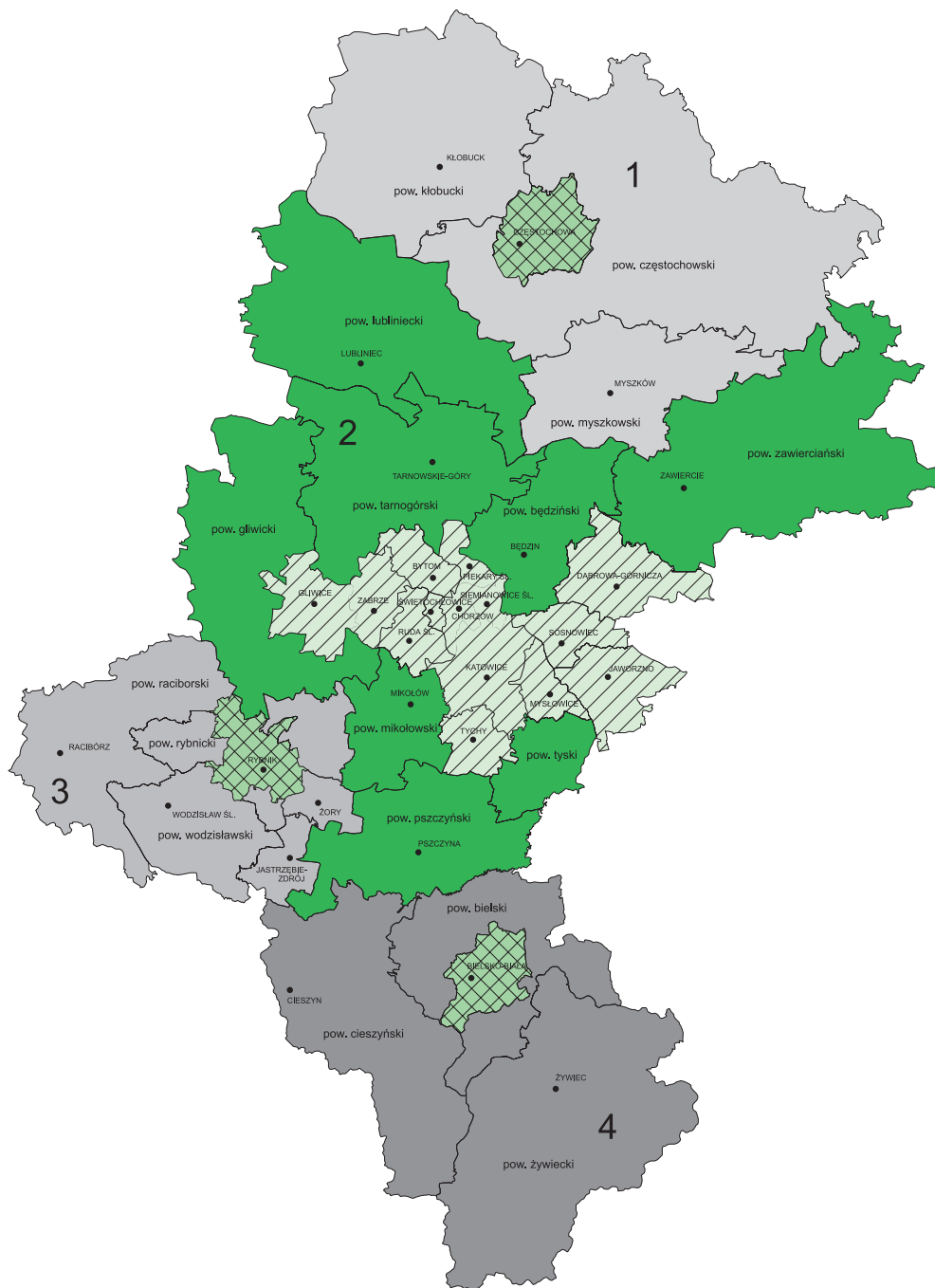
- b) Północny obszar polityki rozwoju, z centrum w Częstochowie – jego rozwój zwiększy atrakcyjność obszaru sąsiedzkiego. Funkcje edukacyjne, kulturowe i usługowe Częstochowy zostaną rozwinięte dla wzmocnienia rozwoju przedsiębiorczości, w tym rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw, obsługi światowego centrum pielgrzymkowego Jasnej Góry oraz poprawy jakości życia na otaczających Częstochowę obszarach wiejskich.
- c) Południowy obszar polityki rozwoju – jego centrum będzie Bielsko-Biała, z miastami: Cieszyn, Żywiec, Czechowice – Dziedzice, Skoczów, Ustroń, Szczyrk i Wisła – powiązany jest międzyregionalną i regionalną siecią dróg. Dzięki swojej „żywności” i rozwiniętej przedsiębiorczości, przez poprawę dostępności komunikacyjnej stanie się ośrodkiem ekologicznie bezpiecznego przemysłu, edukacji i konkurencyjnym centrum turystyki i rekreacji w obszarze Polski południowej, z dobrze chronionym krajobrazem i rozwiniętą siecią usług. Dodatkowym walorem obszaru jest jego położenie na styku granic trzech państw: Polski, Czech i Słowacji.
- d) Zachodni obszar polityki rozwoju regionalnego z ośrodkiem w Rybniku będzie obszarem o zróżnicowanej strukturze gospodarczej z ograniczonym wydobyciem węgla kamiennego, dobrze rozwiniętej sieci małych i średnich przedsiębiorstw o profilu usługowym i wytwórczym. Poprzez budowę autostrady A1 i towarzyszącej jej sieci dróg uzyska nowy impuls do współpracy z regionami południowych sąsiadów. Nowego znaczenia nabiorą w nim aktywności gospodarcze związane z zagospodarowaniem doliny Odry oraz Cysterskich Kompozycji Krajobrazowych Rud Wielkich.

Poprzez realizację budowy sieci autostrad, dróg ekspresowych oraz zmodernizowanych sieci kolejowych region zostanie wewnętrznie zintegrowany oraz otwarty na sąsiadów szczególnie w części południowej. Obszar ten poprzez integrację Aglomeracji Górnośląskiej, Częstochowy, Bielska-Białej i Rybnika ma szansę być załącznikiem europolu dyskontującego swoje korzystne położenie u wylotu Bramy Morawskiej i będzie promieniował swoją „żywnością” na krajowe i zagraniczne ośrodki rozwoju regionalnego i cywilizacyjnego.

WIZJA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO – ORGANIZACJA PROCESÓW ROZWOJOWYCH W PERSPEKTYWIE KRAJOWEJ I EUROPEJSKIEJ

PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA CZTERY OBSZARY POLITYKI ROZWOJU

- 1 – Obszar północny polityki rozwoju Województwa Śląskiego
- 2 – Obszar środkowy polityki rozwoju Województwa Śląskiego
- 3 – Obszar zachodni polityki rozwoju Województwa Śląskiego
- 4 – Obszar południowy polityki rozwoju Województwa Śląskiego

CELE GENERALNE

Przyjmuje się dwa cele generalne rozwoju Województwa Śląskiego wynikające z nakreślonej wizji rozwoju. Są nimi:

WZROST
POTENCJAŁU
LUDNOŚCIOWEGO,
KULTURALNEGO,
EKONOMICZNEGO
ORAZ
KONKURENCYJNOŚCI
REGIONU
W SKALI
KRAJOWEJ
I MIĘDZYNARODOWEJ

ROZWÓJ
CYWILIZACYJNY
REGIONU,
TWORZENIE
NOWYCH
MIEJSC PRACY
ORAZ
POPRAWA
JAKOŚCI ŻYCIA
MIESZKAŃCÓW

Cele generalne oraz inicjatywy strategiczne rozwoju Województwa Śląskiego są podstawą wyznaczenia priorytetów, na których koncentrowane będą działania Samorządu Województwa Śląskiego do roku 2015.

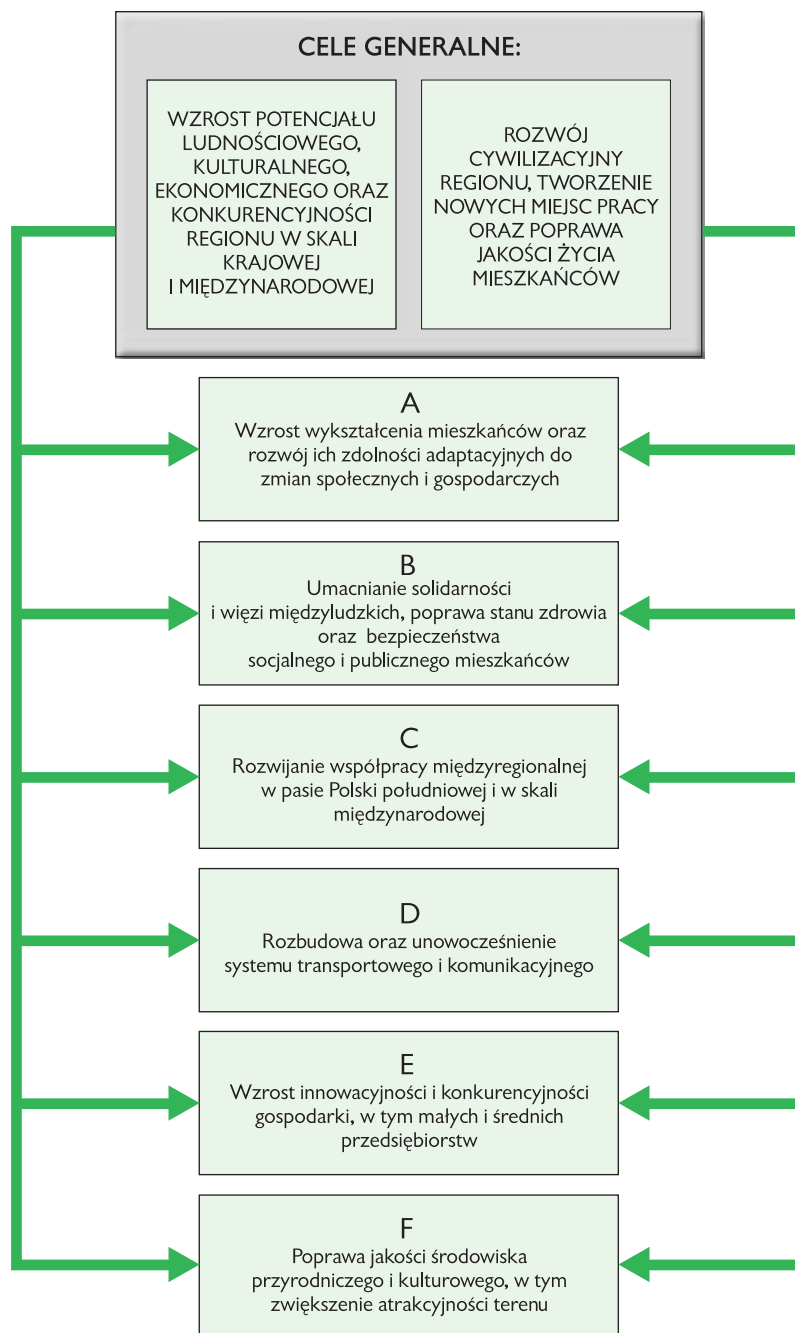

PRIORYTETY,
CELE,
KIERUNKI DZIAŁAŃ
WOJEWÓDZTWA
ŚLĄSKIEGO
– PRZEDSIĘWZIĘCIA

PRIORYTETY, CELE, KIERUNKI DZIAŁAŃ WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO - PRZEDSIĘWZIĘCIA

Dla osiągnięcia celów generalnych i wizji rozwoju konieczna jest koncentracja działań na sześciu dziedzinach zwanych PRIORYTETAMI ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO, które są podstawą kształtowania celów strategicznych.

WZROST WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW ORAZ ROZWÓJ ICH ZDOLNOŚCI ADAPTACYJNYCH DO ZMIAN SPOŁECZNYCH I GOSPODARCZYCH (A)

Poziom wykształcenia mieszkańców regionu będzie miał decydujący wpływ na rozwój gospodarki, usług oraz kultury. Wymaga to rozwoju szkolnictwa ponadgimnazjalnego i wyższego oraz usprawnienia funkcjonowania regionalnego systemu kształcenia ustawicznego i doskonalenia zawodowego. Podniesienie wykształcenia mieszkańców przyczyni się do wzrostu poziomu ich kwalifikacji zawodowych i stworzy możliwości trwałego rozwoju zaawansowanych technologicznie dziedzin gospodarki.

Priorytet nastawiony na rozbudowę szkolnictwa wyższego w regionie odpowiada zamierzeniom rozwojowym uczelni, a także uwzględnia szybki rozwój niepublicznych szkół wyższych. Działania strategiczne będą koncentrowane na wspieraniu istniejących szkół wyższych – publicznych i prywatnych, które zamierzają poszerzyć bazę, formy i specjalności kształcenia oraz liczbę kształconych studentów.

Upowszechnienie wykształcenia średniego poprzez wspieranie rozwoju sieci szkół ponadgimnazjalnych we współpracy z samorządami powiatowymi, pozwoli na zmianę struktury kształcenia. Należy dążyć do ścisłego powiązania kierunków kształcenia na poziomie średnim z potrzebami regionu oraz prognozowanych zmian na rynku pracy. Ważne jest również ukierunkowanie ich na szerokoprofilowe specjalności przy równoczesnym odchodzeniu od kształcenia w wąskich specjalnościach.

Rozwój zdolności adaptacyjnych mieszkańców do zmian społecznych i gospodarczych wymaga kształcenia ustawicznego umożliwiającego podnoszenie posiadanych kwalifikacji oraz reorientację zawodową mieszkańców. Działania te przyczynią się do ograniczenia negatywnych skutków procesów restrukturyzacji gospodarki województwa. Regionalny system kształcenia ustawicznego oraz orientacji zawodowej może być tworzony na bazie już istniejących jednostek edukacyjnych publicznych i prywatnych oraz jednostek monitorujących zmiany na regionalnym rynku pracy.

Zdolność adaptacyjna mieszkańców do zmian społecznych i gospodarczych zależy również od poziomu świadomości regionalnej i tożsamości kulturowej. Pielęgnowanie polskości oraz rozwój i kształtowanie świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturalnej regionu; upowszechnienie szacunku dla różnorodności kulturowej regionu, jego historii, osiągnięć kulturalnych, lokalnych obyczajów, języka i gwar pozwoli na wzmocnienie poczucia identyfikacji ludzi z miejscem, w którym żyją. Ważne jest wsparcie środowisk twórczych w celu utrzymania wysokiego poziomu instytucji i środowisk kultury.

W ramach priorytetu realizowane będą następujące cele strategiczne:

CEL STRATEGICZNY

Przeprofilowanie i rozbudowa systemu szkolnictwa średniego i wyższego (C₁)

Rozwój systemu kształcenia ma doprowadzić do zwiększenia liczby mieszkańców ze średnim i wyższym wykształceniem oraz do dostosowania profilu kształcenia do potrzeb rozwijającej się kultury i gospodarki. Efektem tych przeobrażeń będzie także wzrost aktywności i umiejętności poruszania się na dynamicznie zmieniającym się rynku pracy.

Kierunki działań:

- AC₁K₁** poprawa standardu istniejącej infrastruktury i wyposażenia szkół wyższych,
- AC₁K₂** wspieranie współpracy śląskiego środowiska akademickiego z zagranicą, w tym z regionami partnerskimi,
- AC₁K₃** wspieranie rozwoju sieci szkół średnich we współpracy z samorządem powiatowym,
- AC₁K₄** restrukturyzacja szkolnictwa zawodowego,
- AC₁K₅** tworzenie silnych, nowych oraz rozbudowa istniejących ośrodków akademickich w szczególności w ośrodkach regionalnych,
- AC₁K₆** rozbudowa istniejących ośrodków naukowo-badawczych w powiązaniu z uczelniami wyższymi,
- AC₁K₇** wspieranie powstawania wyższych szkół zawodowych.

CEL STRATEGICZNY

Rozszerzenie skali i zasięgu przekwalifikowań zawodowych i rozszerzenie doksztalcania zawodowego (C₂)

Poziom wykształcenia ludności, wzrost mobilności, dostosowanie kształcenia do rozwoju nowoczesnych gałęzi przemysłu i wzrostu zaawansowania technologicznego procesów gospodarczych będzie wpływał na rozwój województwa podnosząc jednocześnie jego atrakcyjność i siłę konkurencyjną w otoczeniu. Wzrost umiejętności korzystania z nowoczesnych środków wymiany i przekazu informacji przyczyni się do powstania regionu inteligentnego i otwartego.

Kierunki działań:

- AC₂K₁** monitorowanie i analiza zmian na regionalnym rynku pracy oraz potrzeb kształcenia zawodowego,
- AC₂K₂** dostosowanie systemu szkół ponadgimnazjalnych do zmian zachodzących na rynku pracy,
- AC₂K₃** stwarzanie warunków do rozwoju zdolności do podejmowania pracy (wzrost zatrudnialności),
- AC₂K₄** transfer doświadczeń w zakresie kształcenia ustawicznego z regionów partnerskich,
- AC₂K₅** budowa systemu przygotowania młodzieży do funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym,
- AC₂K₆** wspieranie tworzenia sieci współpracy ośrodków i placówek kształcenia ustawicznego.

CEL STRATEGICZNY

Wzmocnienie środowisk twórczych (C₃)

Wzmocnienie środowisk twórczych pozwoli na pełniejsze wykorzystanie istniejącego potencjału kulturalnego i artystycznego regionu. Rozwinięta wymiana kulturalna będzie ważnym obszarem współpracy wewnątrzregionalnej, międzyregionalnej i międzynarodowej.

Kierunki działań:

- AC₃K₁** tworzenie warunków dla rozwoju działalności twórczej,
- AC₃K₂** wspieranie istniejących instytucji twórczych w województwie,
- AC₃K₃** stworzenie regionalnego mecenatu kultury,
- AC₃K₄** wspieranie tworzenia szkół artystycznych na poziomie średnim i wyższym,
- AC₃K₅** promocja osiągnięć twórców regionu na terenie województwa, Polski i poza granicami kraju.

Aby zrealizować cele w ramach priorytetu rozwoju „Wzrost wykształcenia mieszkańców oraz rozwój ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych (A)” przyjmuje się następujące przedsięwzięcia (P₁₋₁₆):

- AP₁ rozwój ośrodków akademickich w ośrodkach regionalnych : Bielsko-Biała, Częstochowa, Rybnik,
- AP₂ powołanie i budowa Europejskiego Centrum Konferencyjno-Dydaktycznego Akademii Ekonomicznej w Katowicach,
- AP₃ utworzenie szkół dla obcokrajowców,
- AP₄ powołanie Regionalnej Szkoły Administracji Publicznej,
- AP₅ budowa siedziby dla ośrodka metodycznego w Częstochowie,
- AP₆ adaptacja budynku do potrzeb Kolegium Nauczycielskiego w Bielsku-Białej,
- AP₇ budowa ścieżek naukowo-dydaktycznych – modernizacja systemu dydaktycznego,
- AP₈ utworzenie regionalnego obserwatorium rynku pracy,
- AP₉ stworzenie regionalnego centrum kształcenia ustawicznego,
- AP₁₀ budowa systemu kształcenia na odległość poprzez utworzenie regionalnych internetowych, telewizyjnych, radiowych programów edukacyjnych,
- AP₁₁ utworzenie Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach,
- AP₁₂ powołanie regionalnego akademickiego centrum informacji ekonomicznej,
- AP₁₃ powołanie regionalnego akademickiego centrum informacji naukowo-technicznej,
- AP₁₄ budowa regionalnej biblioteki uniwersyteckiej,
- AP₁₅ utworzenie uczelni wyższej o profilu rolno-leśnym,
- AP₁₆ modernizacja obiektów kultury o znaczeniu regionalnym (Spodek itp.).

UMACNIANIE SOLIDARNOŚCI I WIĘZI MIĘDZYŁUDZKICH, POPRAWA STANU ZDROWIA ORAZ BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO I PUBLICZNEGO MIESZKAŃCÓW (B)

Rozwój gospodarczy regionu musi być ściśle powiązany z polepszeniem jakości życia mieszkańców. Przyjazne warunki życia oznaczają powszechny i dobry dostęp mieszkańców do: opieki zdrowotnej, systemu pomocy społecznej, mieszkań, instytucji kultury, sportu i rekreacji oraz zapewnienie bezpieczeństwa zarówno socjalnego jak i publicznego.

Wspieranie grup osób zagrożonych marginalizacją i patologią społeczną jak np. długotrwale bezrobotni, ludzie starsi i bezdomni, czy opuszczający zakłady penitencjarne pozwoli na ograniczenie tych niekorzystnych zjawisk. Dlatego też należy wspierać zarówno działania instytucjonalne jak i inicjatywy mieszkańców w organizacji pomocy społecznej. Realizacja tych działań pozwoli na wyrównywanie szans rozwoju zawodowego oraz awansu materialnego środowisk oraz grup zmarginalizowanych lub zagrożonych marginalizacją. Działania te będą miały wpływ na umacnianie solidarności i więzi międzyludzkich oraz przyczynią się do kształtowania postaw prorodzinnych i prospołecznych.

Do polepszenia jakości życia w regionie przyczyni się tworzenie warunków do powstawania w regionie ośrodków specjalistycznych o europejskim standardzie, podwyższenie standardu ośrodków lecznictwa specjalistycznego – w szczególności kardiologicznego, onkologicznego, nerkozastępczego, lecznictwa uzdrowiskowego i rehabilitacyjnego oraz ratownictwa medycznego.

Niezbędne jest również podjęcie działań mających na celu poprawę warunków mieszkaniowych. Rewitalizacja centrów miast, tworzenie nowych dzielnic mieszkaniowych na terenach niezdegradowanych ekologicznie dostępnych dla wszystkich grup społecznych doprowadzi do wzrostu ilości i jakości mieszkań na terenie województwa.

Dla mieszkańców regionu bardzo ważne jest poczucie bezpieczeństwa i ładu publicznego, które z jednej strony wpływa na kształtowanie zachowań społecznych, a z drugiej poprawia wizerunek naszego regionu na zewnątrz. Problematyka bezpieczeństwa publicznego jest przez mieszkańców regionu stawiana na jednym z pierwszych miejsc w hierarchii potrzeb. Zadanie to powinno być w zasadniczej warstwie realizowane przez administrację rządową, dysponującą instytucjami, finansami i strukturą organizacyjną niezbędną do realizacji tego celu. Kształtując rozwój regionalny należy jednak uwzględnić możliwości wspierania tego procesu. Jednym z zadań, które powinny być realizowane w tym zakresie jest wspieranie inicjatyw samorządowych i społeczności lokalnych w celu zapobiegania przestępczości szczególnie wśród nieletnich. Istotną sprawą będzie również wspomaganie rozwoju instytucji obywatelskich współpracujących w tym obszarze z wyspecjalizowanymi instytucjami powołanymi do zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Do zwiększenia możliwości rekreacyjnych przyczyni się: budowa sieci ośrodków rekreacyjnych wysokiej jakości, promocja systemu rekreacji wewnątrz regionu, stworzenie systemu ścieżek dydaktycznych, utworzenie centrów rozrywkowych, wspieranie działań ukierunkowanych na promocję sportu masowego. W ten sposób zwiększy się atrakcyjność regionu zarówno dla mieszkańców, inwestorów lokalizujących na tym terenie swoje firmy, jak i turystów krajowych i zagranicznych.

W ramach priorytetu realizowane będą cele strategiczne:

CEL STRATEGICZNY

Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze (C₁)

Rozwojowi nowoczesnego społeczeństwa towarzyszyć powinna dbałość o zachowanie istniejącego bogactwa i rozwój nowych form kultury oraz zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym regionu.

Kierunki działań:

- BC₁K₁ poprawienie stanu bazy materialnej istniejących instytucji kultury,
- BC₁K₂ dbałość o dziedzictwo kulturowe regionu,
- BC₁K₃ wsparcie budowy nowych obiektów kultury o wybitnych walorach architektonicznych wzmacniających funkcje metropolitalne Aglomeracji Górnośląskiej i ośrodków regionalnych Bielska-Białej, Częstochowy i Rybnika,
- BC₁K₄ wspieranie rozbudowy nowoczesnej sieci kin,
- BC₁K₅ wzbogacenie oferty kulturalnej dla mieszkańców województwa,
- BC₁K₆ zwiększenie dostępu do regionalnych środków masowego przekazu.

CEL STRATEGICZNY

Zróżnicowanie i poprawa oferty oraz stworzenie warunków dla rozwoju sportu i rekreacji (C₂)

Poprawie jakości życia mieszkańców oraz kreowaniu zdrowego stylu życia towarzyszyć powinny działania zmierzające do powstania odpowiedniego zaplecza i atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu. Stworzenie warunków dla aktywnego wypoczynku spowoduje podniesienie atrakcyjności województwa.

Kierunki działań:

- BC₂K₁ stworzenie regionalnej sieci ośrodków turystyki i rekreacji,
- BC₂K₂ promocja systemu rekreacji wewnątrz regionu,
- BC₂K₃ renowacja i utworzenie systemów szlaków pieszych,
- BC₂K₄ poprawa standardu istniejącej bazy instytucjonalnej sportowej i rekreacyjnej,
- BC₂K₅ stworzenie zróżnicowanej jakościowo oferty spędzania czasu wolnego,
- BC₂K₆ turystyczno-rekreacyjne zagospodarowanie zbiorników wodnych,
- BC₂K₇ wspieranie budowy rekreacyjnych tras rowerowych i konnych,
- BC₂K₈ zwiększenie ilości obiektów sportowych i ośrodków rekreacji,
- BC₂K₉ wykorzystanie wód geotermalnych do celów rekreacyjnych.

CEL STRATEGICZNY

Zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy społecznej (C₃)

Rozwojowi gospodarczemu regionu powinna towarzyszyć dbałość o zapewnienie mieszkańcom regionu bezpieczeństwa socjalnego oraz przeciwdziałanie społecznej marginalizacji osób zagrożonych utratą pracy w wyniku przemian gospodarczych.

Kierunki działań:

- BC₃K₁ monitorowanie zjawisk wykluczenia, marginalizacji i patologii społecznych,
- BC₃K₂ stworzenie sieci współpracy instytucji pomocy społecznej,
- BC₃K₃ tworzenie warunków dla rozwoju samoorganizacji świadczenia pomocy społecznej,

- BC₃K₄** zmiana formy i efektywności świadczenia pomocy społecznej,
BC₃K₅ podejmowanie i wspieranie działań wywołujących i wspierających rozwój usług opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.

CEL STRATEGICZNY

Zapewnienie powszechności dostępu do świadczeń zdrowotnych (C₄)

Zapewnienie powszechności dostępu do świadczeń zdrowotnych z zachowaniem równych praw co do zakresu i jakości opieki dla wszystkich osób uprawnionych będzie służyć poprawie bezpieczeństwa zdrowotnego. Wysoka jakość usług zdrowotnych oraz łatwy do nich dostęp pozwoli na poprawę warunków życia w regionie.

Kierunki działań:

- BC₄K₁** tworzenie warunków dla powstawania regionalnych ośrodków specjalistycznych o europejskim standardzie, wzmacniających funkcje metropolitalne Aglomeracji Górnośląskiej oraz ośrodków regionalnych,
BC₄K₂ tworzenie oddziałów opieki długoterminowej (wraz z rehabilitacją),
BC₄K₃ dostosowanie rynku usług medycznych do potrzeb rynku,
BC₄K₄ restrukturyzacja sieci szpitali w województwie,
BC₄K₅ poprawa w zakresie świadczeń specjalistycznych dotyczących w szczególności kardiologii, onkologii, leczenia nerkozastępczego oraz ratownictwa medycznego.

CEL STRATEGICZNY

Poprawa stanu zdrowia mieszkańców regionu (C₅)

Stan zdrowia mieszkańców jest jednym z czynników określających poziom życia w regionie. Jest on także czynnikiem mającym wpływ na styl życia, pracy i sposobu spędzania wolnego czasu.

Kierunki działań:

- BC₅K₁** promocja zdrowia i zdrowego trybu życia,
BC₅K₂ promocja profilaktyki zdrowotnej szczególnie w grupach społecznych zagrożonych ryzykiem zachorowań,
BC₅K₃ promowanie zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego,
BC₅K₄ poprawa w zakresie jakości świadczonych usług,
BC₅K₅ podwyższenie standardu ośrodków medycznych oraz leczenia uzdrowiskowego i rehabilitacyjnego.

CEL STRATEGICZNY

Poprawa warunków mieszkaniowych (C₆)

Polepszenie jakości życia w regionie jest możliwe poprzez poprawę warunków mieszkaniowych. Podniesienie standardów środowiska zamieszkania zwiększy również atrakcyjność regionu dla inwestorów krajowych i zagranicznych.

Kierunki działań:

- BC₆K₁** rozwój programowych działań zmierzających do odnowienia i rewitalizacji centrów miast,
- BC₆K₂** rozwój dzielnic zdegradowanych urbanistycznie, w ramach działań o charakterze globalnym, działań mających na celu renowację mieszkalnictwa jak również budowę nowych mieszkań,
- BC₆K₃** wsparcie inicjatyw lokalnych zmierzających do podniesienia standardów substancji mieszkaniowej oraz zwiększenia ilości zasobów mieszkaniowych,
- BC₆K₄** wspieranie budowy nowych mieszkań na nowych terenach,
- BC₆K₅** tworzenie systemu wsparcia finansowania budownictwa mieszkaniowego.

CEL STRATEGICZNY

Wzmocnienie trwałości rodziny, wspieranie jej rozwoju, wyrównywanie szans różnych typów rodzin, a także aktywizacja i integracja społeczności lokalnych na rzecz wzmocnienia rodzin (C₇)

Zdrowe społeczeństwo nie może istnieć bez zdrowej i trwałej rodziny. System wartości, które tworzy rodzina jest niezbędnym czynnikiem wpływającym na polepszanie więzi międzyludzkich i solidarności społecznej, co zwiększy możliwości rozwojowe społeczeństwa regionu.

Kierunki działań:

- BC₇K₁** monitorowanie sytuacji i problemów rodzin w regionie,
- BC₇K₂** wypracowanie metod aktywizacji społeczności lokalnych służących wzmocnieniu rodziny,
- BC₇K₃** opracowanie programów profilaktycznych przeciwdziałających niekorzystnym zjawiskom w rodzinach,
- BC₇K₄** wspieranie poradnictwa rodzinnego,
- BC₇K₅** wspieranie zastępczych rodzinnych form opieki nad dzieckiem,
- BC₇K₆** inicjowanie tworzenia szkół dla rodziców.

Aby zrealizować cele w ramach priorytetu rozwoju „Umacnianie solidarności i więzi międzyludzkich, poprawa stanu zdrowia oraz bezpieczeństwa socjalnego i publicznego mieszkańców (B)” przyjmuje się następujące przedsięwzięcia (P₁₋₂₄):

- BP₁** stworzenie Regionalnego Funduszu Kultury,
- BP₂** budowa nowego gmachu Muzeum Śląskiego,
- BP₃** udział w utworzeniu Górnośląskiego Ogrodu Botanicznego,
- BP₄** stworzenie Śląskiego Centrum Edukacji Regionalnej w Koszęcinie,
- BP₅** stworzenie systemu informacji o kulturze,
- BP₆** organizacja wydarzeń kulturalnych o międzynarodowym znaczeniu,
- BP₇** stworzenie regionalnego programu konserwacji i udostępniania zabytków,
- BP₈** archiwizacja zasobów audiowizualnych,
- BP₉** dokończenie przebudowy Stadionu Śląskiego,
- BP₁₀** modernizacja Wojewódzkiego Parku Kultury i Wypoczynku,
- BP₁₁** wsparcie dla organizacji Regionalnego Systemu Wspomagania Dowodzenia Śląskiej Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach
- BP₁₂** współpraca na rzecz osób i grup społecznych zagrożonych marginalizacją,
- BP₁₃** opracowanie i wdrożenie wieloletniego regionalnego programu restrukturyzacji opieki zdrowotnej,
- BP₁₄** dokończenie budowy szpitali: w Bielsku-Białej, Rybniku, Cieszynie i Raciborzu

- BP₁₅** opracowanie programu „małych ulepszeń” stanu technicznego zasobów mieszkaniowych,
- BP₁₆** udział w realizacji programów zwiększających bezpieczeństwo publiczne,
- BP₁₇** wsparcie działań zmierzających do rozwoju Szkoły Policji w Katowicach oraz przekształcenia jej w Wyższą Szkołę Policyjną.
- BP₁₈** organizowanie konferencji i spotkań w grupach roboczych dla przedstawicieli samorządów, powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz innych podmiotów prowadzących działania prorodzinne,
- BP₁₉** uaktualnienie informatora o instytucjach, placówkach i stowarzyszeniach świadczących pomoc w gminach i powiatach,
- BP₂₀** budowa Ośrodka Radioterapii i organizacja Ośrodka Onkologii w Częstochowie,
- BP₂₁** utworzenie Ośrodka Onkologii i Hematologii Dziecięcej w Chorzowie,
- BP₂₂** rozwój Instytutu Onkologii,
- BP₂₃** powołanie Śląskiego Forum na Rzecz Bezpieczeństwa Obywateli,
- BP₂₄** wsparcie dla zorganizowania w Katowicach, Bielsku Białej, Częstochowie i Rybniku Ośrodków Konsultacyjnych Pomocy dla Ofiar Przestępstw.

ROZWIJANIE WSPÓŁPRACY MIĘDZYREGIONALNEJ W PASIE POLSKI POŁUDNIOWEJ I W SKALI MIĘDZYNARODOWEJ (C)

Otwarcie regionów niesie ze sobą potrzebę uwzględnienia mechanizmów konkurencyjnych. Należy rozpatrywać je zarówno w obszarze zewnętrznym – związanym z konkurencją między regionami o pozycję w otoczeniu oraz o ograniczone środki zasilania zewnętrznego, a także wewnętrznym – rozumianym jako konkurencja o wykorzystanie wewnątrzregionalnych czynników rozwoju.

Położenie geograficzne oraz wielowiekowa tradycja regionu granicznego wytworzyła w województwie naturalną otwartość na kontakty z innymi państwami i regionami. Rozwój współpracy międzyregionalnej w skali międzynarodowej wymaga skoncentrowania się na:

- podejmowaniu i wspieraniu współpracy instytucjonalnej m.in. poprzez pozyskiwanie partnerów zagranicznych do wspólnych projektów międzyregionalnych,
- wzmacnianiu udziału województwa w organizacjach międzynarodowych o charakterze regionalnym,
- wzajemnej wymiany doświadczeń zarówno z krajami Unii Europejskiej, Ameryki Północnej, Dalekiego Wschodu i Europy Wschodniej.

Dalszy rozwój międzynarodowej współpracy regionalnej przyczyni się do wzmocnienia pozycji konkurencyjnej województwa zarówno w dziedzinie gospodarczej, społecznej, jak i kulturowej. Pozwoli również na aktywne włączenie się regionu w proces integracji europejskiej oraz na pozyskiwanie wiedzy i doświadczeń w zarządzaniu regionem wykorzystując doświadczenia państw Unii Europejskiej o podobnej strukturze i potencjale ludnościowym. Zwiększenie udziału Województwa Śląskiego w organizacjach międzynarodowych o charakterze regionalnym wzmocni jego pozycję na forum regionów Europy i przyczyni się do wypromowania w krajach Unii Europejskiej jego nowego wizerunku.

Do czynników wspomagających rozwój współpracy międzyregionalnej należy bliskość europejskich centrów gospodarczych i politycznych, położenie transgraniczne regionu oraz przebieg międzynarodowych szlaków transportowych i komunikacyjnych.

Ważnym elementem współpracy międzynarodowej jest współpraca transgraniczna, polegająca na wspieraniu wspólnych działań podejmowanych w ramach istniejących Euroregionów funkcjonujących na pograniczu Polsko-Czeskim oraz Polsko-Słowackim. W procesie tym szczególnie ważna jest rozbudowa infrastruktury współpracy transgranicznej oraz przełamanie barier kulturowych i prawnych w kontaktach międzyludzkich. Istotne jest również, by współpraca ta bazowała na wspólnym dziedzictwie kulturowym.

Rozwijanie kontaktów gospodarczych i kulturalnych z Dalekim Wschodem i krajami Ameryki Północnej przyczyni się do pozyskiwania cennych rozwiązań dotyczących podnoszenia warunków życia, ochrony środowiska, funkcjonowania systemów transportowo-logistycznych oraz do podniesienia innowacyjności gospodarki regionu.

Realizacja omawianego priorytetu w pasie Polski południowej wymagać będzie współdziałania z innymi województwami w realizacji międzyregionalnych programów rządowych. Podstawowe znaczenie dla rozwoju regionu ma współpraca województw na osi Wrocław – Kraków.

W ramach priorytetu realizowane będą cele strategiczne:

CEL STRATEGICZNY

Podjęcie i wspieranie międzynarodowej współpracy instytucjonalnej (C₁)

Jednym z ważnych elementów dynamizujących współpracę międzynarodową jest wzmacnianie udziału Województwa Śląskiego w pracach Trójkąta Weimarskiego i Grupy Wyszehradzkiej oraz w organizacjach międzynarodowych o charakterze regionalnym. Duże znaczenie – wynikające z położenia przygranicznego – ma wzmocnienie współpracy transgranicznej polegającej m.in. na podnoszeniu standardów infrastruktury oraz znoszeniu barier kulturowych i prawnych w kontaktach międzyludzkich. We współpracy międzynarodowej istotną rolę odgrywa również współpraca z ośrodkami polonijnymi na świecie.

Kierunki działań:

- CC₁K₁ pozyskiwanie partnerów zagranicznych do wspólnych projektów międzyregionalnych,
- CC₁K₂ wspieranie społeczności lokalnych w nawiązywaniu i realizacji współpracy z partnerami zagranicznymi,
- CC₁K₃ wzmacnianie współpracy transgranicznej,
- CC₁K₄ wzmacnianie uczestnictwa regionu w pracach Trójkąta Weimarskiego i Grupy Wyszehradzkiej,
- CC₁K₅ wzmacnianie udziału Województwa Śląskiego w organizacjach międzynarodowych o charakterze regionalnym,
- CC₁K₆ współpraca z ośrodkami polonijnymi na świecie,
- CC₁K₇ promowanie kontaktów kulturalnych i gospodarczych z Dalekim Wschodem i krajami Ameryki Północnej.

CEL STRATEGICZNY

Podjęcie i wspieranie współpracy międzyregionalnej z województwami leżącymi w pasie Polski południowej (C₂)

Współpraca Województwa Śląskiego z województwami leżącymi w pasie południowej Polski koncentrować się będzie m.in. na współudziale w realizacji programów rządowych „Odra 2006” i „Wisła”. Rozszerzenie i wzmocnienie współpracy między województwami prowadzi do podniesienia pozycji konkurencyjnej tych województw względem regionów państw Unii Europejskiej.

Kierunki działań:

- CC₂K₁ współudział w realizacji międzyregionalnych programów rządowych,
- CC₂K₂ inicjowanie i wzmacnianie współpracy dla podniesienia pozycji konkurencyjnej województw pasa Polski południowej względem regionów państw Unii Europejskiej.

Aby zrealizować cele w ramach priorytetu rozwoju „Rozwijanie współpracy międzyregionalnej w pasie Polski południowej i w skali międzynarodowej (C)” przyjmuje się następujące przedsięwzięcia (P₁₋₁₄):

- CP₁ utworzenie instytucji współpracy międzyregionalnej województw Polski południowej,
- CP₂ ukierunkowanie programów edukacyjnych na rzecz integracji z Unią Europejską,
- CP₃ wspieranie powstawania i funkcjonowania instytucji integracji europejskiej,
- CP₄ podjęcie realizacji wspólnych programów międzynarodowych,
- CP₅ współpraca w ramach dwustronnych umów o współpracy międzyregionalnej,

- CP₆ budowa i podniesienie standardów infrastruktury współpracy transgranicznej,
- CP₇ tworzenie sieci instytucji współpracy transgranicznej,
- CP₈ znoszenie barier kulturowych i prawnych w kontaktach między mieszkańcami obszarów przygranicznych,
- CP₉ poznawanie wspólnego dziedzictwa kulturowego,
- CP₁₀ współdziałanie w inicjatywach międzyrządowych budujących pozycję strategiczną państw Trójkąta Weimarskiego i Grupy Wyszehradzkiej,
- CP₁₁ wspieranie powstawania domów współpracy,
- CP₁₂ tworzenie zaplecza intelektualnego i organizacyjnego dla intensyfikacji uczestnictwa województwa w organizacjach międzynarodowych o charakterze regionalnym,
- CP₁₃ współpraca w przygotowaniu i wdrożeniu programu dla rzeki Wisły,
- CP₁₄ współpraca w realizacji „Programu Odra 2006”.

ROZBUDOWA ORAZ UNOWOCZEŚNIENIE SYSTEMU TRANSPORTOWEGO I KOMUNIKACYJNEGO (D)

Rozwój województwa powinien opierać się między innymi na rozbudowie nowoczesnego systemu transportowego, komunikacyjnego i informacyjnego.

Udrożnienie i integracja układu komunikacyjnego oraz zwiększenie dostępności transportowej regionu przyczyni się do poprawy płynności i drożności układów drogowych oraz rozwoju międzyregionalnej i międzynarodowej wymiany gospodarczej województwa.

Obniżenie kosztów transportu i zmniejszenie obciążenia emisją spalin i hałasem środowiska przyrodniczego i zamieszkania odbędzie się przede wszystkim poprzez: budowę systemu obwodnic, wspieranie działań prowadzących do powstania autostrad i dróg ekspresowych, tworzenie warunków dla dalszego intensywnego rozwoju transportu lotniczego i kolejowego. Istotny jest również wzrost jakości usług świadczonych przez transport publiczny, a także wspieranie budowy centrów logistycznych i terminali transportu kombinowanego. Poprawi to stan bezpieczeństwa podróżowania i transportu oraz umożliwi szybkie przemieszczanie się mieszkańców na obszarze województwa.

Ważne jest – z punktu widzenia budowy i podnoszenia atrakcyjności regionu – włączanie społeczeństwa w europejski system gromadzenia i przetwarzania danych m. in. poprzez tworzenie infostrady śląskiej. Przyczyni się to do powstania społeczeństwa informacyjnego, zdolnego do sprostania wyzwaniom związanym z procesami globalizacji.

W ramach priorytetu realizowane będą cele strategiczne:

CEL STRATEGICZNY

Zwiększenie dostępności komunikacyjnej regionu (C₁)

Zapewnienie regionowi dogodnych krajowych i zagranicznych połączeń komunikacyjnych będzie jednym z najważniejszych czynników generujących jego rozwój. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej i telekomunikacyjnej będzie kolejnym czynnikiem podnoszącym konkurencyjność i atrakcyjność regionu zarówno dla inwestorów krajowych jak i zagranicznych.

Kierunki działań:

- DC₁K₁ poprawa stanu istniejących dróg ekspresowych, kolejowych i szlaków wodnych,
- DC₁K₂ wspieranie powstawania linii szybkich kolei międzynarodowych,
- DC₁K₃ wspieranie działań prowadzących do wybudowania sieci autostrad i dróg ekspresowych,
- DC₁K₄ rozbudowa infrastruktury lotniczej w regionie.

CEL STRATEGICZNY

Udrożnienie i integracja układu komunikacyjnego regionu (C₂)

Poprawa stanu i gęstości sieci drogowej oraz stworzenie zintegrowanego systemu komunikacji w województwie, w zdecydowanym stopniu przyczyni się do poprawy płynności i drożności układów drogowych. Modernizacja istniejących szlaków komunikacyjnych w regionie poprawi stan bezpieczeństwa na drogach. Podniesie to jakość życia mieszkańców – zwłaszcza w ośrodkach miejskich regionu.

Kierunki działań:

- DC₂K₁ rozbudowa i zintegrowanie publicznego transportu pasażerskiego w regionie,
- DC₂K₂ wspieranie budowy centrów logistycznych i terminali transportu kombinowanego,
- DC₂K₃ budowa nowych odcinków dróg uzupełniających istniejącą sieć,
- DC₂K₄ wspieranie budowy systemu obwodnic wokół miast,
- DC₂K₅ poprawa stanu istniejących dróg, szlaków kolejowych i wodnych,
- DC₂K₆ tworzenie zintegrowanego systemu przewozów pasażerskich,
- DC₂K₇ tworzenie zintegrowanego systemu przewozów towarowych,
- DC₂K₈ remonty i modernizacja dróg.

CEL STRATEGICZNY**Rozbudowa i unowocześnienie sieci przesyłowej (C₃)**

Jednym z wymogów współczesnej gospodarki będzie proekologiczna przebudowa i rozbudowa istniejących systemów przesyłowych ze szczególnym uwzględnieniem wartości krajobrazowych.

Kierunki działań:

- DC₃K₁ inwentaryzacja oraz zdiagnozowanie stanu sieci przesyłowych,
- DC₃K₂ określenie potrzeb terenowych pod przyszłe sieci przesyłowe,
- DC₃K₃ proekologiczna przebudowa i rozbudowa systemów przesyłowych.

CEL STRATEGICZNY**Rozwijanie informatyki i telekomunikacji (C₄)**

We współczesnej gospodarce jednym z kluczowych czynników sprzyjających podnoszeniu konkurencyjności regionu jest dobrze rozwinięta sieć informatyczna i telekomunikacyjna, warunkująca szybkie i swobodne przekazywanie informacji. Rozwój tych dziedzin będzie miał wpływ na tempo dostosowań gospodarki regionu do zmieniających się uwarunkowań rozwoju gospodarki oraz nauki krajowej i światowej. Będzie też niewątpliwie sprzyjał budowaniu społeczeństwa informacyjnego.

Kierunki działań:

- DC₄K₁ zwiększenie zdolności przesyłowych sieci telekomunikacyjnych i informatycznych,
- DC₄K₂ pozyskanie partnerów do inwestycji w dziedzinie informatyki i telekomunikacji,
- DC₄K₃ wzmacnianie konkurencyjności na rynku inwestycji informatycznych i telekomunikacyjnych,
- DC₄K₄ budowa systemu przekazu danych połączonego z aktualnie konstruowanym systemem europejskim,
- DC₄K₅ transfer technologii sprzyjających rozwojowi informatyki i telekomunikacji.

Aby zrealizować cele w ramach priorytetu rozwoju „Rozbudowa oraz unowocześnienie systemu transportowego i komunikacyjnego (D)” przyjmuje się następujące przedsięwzięcia (P₁₋₁₄):

- DP₁ budowa: autostrad A1, A4, Drogowej Trasy Średnicowej; drogi łączącej Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice” w Pyrzowicach z drogą ekspresową DK1,
- DP₂ dokończenie budowy dróg z Bielska – Białej do Cieszyna i Zwardonia,
- DP₃ modernizacja dróg: Racibórz-Rybnik-Żory-Pszczyna i Racibórz-Wodzisław-Jastrzębie-Pszczyna; Katowice-Poznań; Katowice-Kielce; Częstochowa-Opole; Częstochowa-Kielce; Bielsko-Biała – Kraków,

- DP₄ rozbudowa Międzynarodowego Portu Lotniczego „Katowice” w Pyrzowicach,
- DP₅ modernizacja linii tramwajowych, w tym Katowice–Bytom,
- DP₆ stworzenie sieci miejsc obsługi podróżnych w ramach regionalnego układu drogowego,
- DP₇ modernizacja i rozbudowa sieci elektroenergetycznej na terenach wiejskich,
- DP₈ udrożnienie Kanału Gliwickiego do Kędzierzyna – Koźła,
- DP₉ modernizacja linii kolejowych: Kędzierzyn Koźle – Katowice – Kraków, Warszawa – Katowice – Wiedeń, Bielsko Biała – Zwardoń, Kędzierzyn Koźle – Racibórz, Katowice – Zawiercie – Pyrzowice (Port Lotniczy) – Tarnowskie Góry,
- DP₁₀ rozbudowa suchego portu przeładunkowego LHS (Linia Hutniczo-Siarkowa),
- DP₁₁ budowa rurociągu Ø 800 do stacji uzdatniania wody w Strumieniu,
- DP₁₂ modernizacja linii ozonu i węgla aktywnego dla Zakładu Produkcji i Uzdatniania Wody w Goczałkowicach,
- DP₁₃ budowa infostrady śląskiej,
- DP₁₄ utworzenie systemu obwodnic aglomeracyjnych: samochodowych i kolejowych.

WZROST INNOWACYJNOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI, W TYM MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW (E)

Zakłada się pilną potrzebę wzmocnienia innowacyjności gospodarki regionu poprzez rozwój nowych działalności, nowych produktów i nowych przedsiębiorstw. Jest to wymóg wynikający z nieuchronności procesów schyłkowych, które dotyczą tradycyjnych sektorów gospodarki Województwa Śląskiego.

Do głównych sektorów dominujących nadal w strukturze gospodarczej regionu, należą restrukturyzowany sektor węglowy, stalowy i koksowniczy. Z drugiej strony region dysponuje wieloma atutami pozwalającymi na rozwój działalności zaawansowanych technologicznie. Te atuty związane są z kulturą przemysłową, kwalifikowanymi kadrami oraz zapleczem edukacyjnym i naukowo – badawczym wyższych uczelni i instytutów naukowych. Dodatkowym atutem są międzynarodowe kontakty środowisk akademickich i gospodarczych. Ważne jest wspieranie procesów innowacyjnych szczególnie w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw. Firmy te są nośnikami innowacyjnych rozwiązań oraz kreatorami nowych miejsc pracy. W regionie obserwuje się proces powstawania licznych małych przedsiębiorstw zaawansowanych technologicznie oraz rozwijania innowacyjnych projektów w takich dziedzinach jak: informatyka, nanotechnologie, kardiochirurgia, rewitalizacja środowiska.

Potencjały wzrostu innowacyjności gospodarki województwa tkwią również w: przetwórstwie węgla kamiennego, energetyce, nowoczesnej – oferującej wysoko przetworzone produkty – metalurgii kolorowej, budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych. W województwie wymagane jest tworzenie nowoczesnej infrastruktury przedsiębiorczości, w tym tworzenie centrów transferu technologii. Centra te mogą powstać przez wykorzystanie potencjału naukowo – badawczego regionu.

O wzroście innowacyjności gospodarki decyduje także atrakcyjność inwestycyjna regionu. Wpływa ona na sposób postrzegania województwa zarówno przez potencjalnych jak i już funkcjonujących w regionie inwestorów zagranicznych.

Konieczność wzrostu poziomu innowacyjności zarówno w rolnictwie jak i w sektorze rolno-spożywczym jest podyktowana ich złożoną sytuacją. W regionie istnieje potencjał badawczo-wdrożeniowy, który może przyczynić się do wzrostu konkurencyjności sektora rolnego i zapewnienia odpowiednich standardów produktów w celu ich sprzedaży na rynkach międzynarodowych. Dla wzmocnienia konkurencyjności tego sektora w Województwie Śląskim potrzebne jest: zorganizowanie systemu rynków hurtowych, poprawa żyzności gruntów i jakości wody, wprowadzenie instytucjonalnych form doradztwa i szkoleń zawodowych dla ludności obszarów wiejskich, wspieranie przechowalnictwa, konfekcjonowania i standaryzacji produkcji rolnej, wspieranie grup producenckich, a także scalanie gruntów rolnych.

Województwo Śląskie dysponuje dużym potencjałem przyrodniczym, posiada bogate dziedzictwo kulturowe, oferuje usługi turystyczne na wysokim poziomie. Otwieranie się polskiej gospodarki na rynki światowe stwarza konieczność podejmowania działań w zakresie promocji produktu turystycznego oraz podniesienia standardu bazy rekreacyjno-turystycznej. W Województwie Śląskim sektor turystyczny może stać się czynnikiem wzrostu gospodarki regionu. Wspomagać będzie restrukturyzację przemysłu i przebudowę obszarów zurbanizowanych. Usunie to lukę cywilizacyjną występującą na obszarach wiejskich i pozwoli na awans ekonomiczny ludności wiejskiej. Tworzenie ośrodków i terenów turystyczno-rekreacyjnych oraz promowanie produktów turystyczno-rekreacyjnych Województwa Śląskiego będzie oparte na waloryzacji dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu.

W ramach priorytetu realizowane będą cele strategiczne:

CEL STRATEGICZNY

Wzrost siły ekonomicznej małych i średnich przedsiębiorstw (C₁)

Rozwój gospodarczy regionu będzie ściśle związany ze wzrostem sektora małych i średnich przedsiębiorstw oraz jego siły ekonomicznej. Umożliwi on podniesienie poziomu i zdolności konkurencyjnych firm, zarówno w skali krajowej jak i międzynarodowej. Rozwijający się sektor MŚP pozwoli także na odtworzenie miejsc pracy utraconych wskutek restrukturyzacji tradycyjnych sektorów gospodarki.

Kierunki działań:

- EC₁K₁ wspieranie rozwoju rzemiosła i rękodzieła artystycznego,
- EC₁K₂ koordynacja działań wspierających aktywizację MŚP,
- EC₁K₃ tworzenie infrastruktury rozwoju MŚP,
- EC₁K₄ pomoc dla sektora MŚP w pozyskiwaniu licencji produkcyjnych,
- EC₁K₅ tworzenie zintegrowanego systemu wspierania MŚP w zakresie nowoczesnych technik zarządzania, marketingu i finansowania działalności gospodarczej.

CEL STRATEGICZNY

Rozwijanie badań naukowych oraz aplikacji nowych technologii (C₂)

We współczesnej gospodarce niezwykle istotnym czynnikiem determinującym przeobrażenia regionu jest rozwój w dziedzinie badań naukowych oraz zastosowanie nowoczesnych technologii. Intensyfikacja takich działań wpłynie na poprawę efektywności inwestycji oraz na wzrost konkurencyjności województwa. Będzie także czynnikiem stymulującym współpracę z regionami partnerskimi, otwarcie województwa na otoczenie oraz sprzyjającym rozwojowi społeczeństwa informacyjnego.

Kierunki działań:

- EC₂K₁ transfer wiedzy i doświadczenia w zakresie procesów restrukturyzacji oraz w dziedzinie rozwoju technologicznego i innowacji,
- EC₂K₂ stworzenie warunków dla powstawania parków technologicznych,
- EC₂K₃ rozwój regionalnych specjalności naukowych, takich jak: nauka o materiałach i inżynieria materiałowa; biomateriały; inżynieria elektryczna, elektronika i optoelektronika; technologie multimedialne i internetowe; komunikacja i transport; ochrona środowiska; przemysł rolno-spożywczy,
- EC₂K₄ wspieranie zmian technologicznych w gospodarce komunalnej,
- EC₂K₅ restrukturyzacja państwowych jednostek badawczo – rozwojowych,
- EC₂K₆ wsparcie tworzenia centrów transferu technologii oraz centrów przedsiębiorczości i innowacji,
- EC₂K₇ wspieranie instytucji kontraktów międzyprzemysłowych dla pracowników przedsiębiorstw objętych procesem restrukturyzacji,
- EC₂K₈ budowa systemu współpracy między uczelniami a przemysłem, w celu wykreowania silnych ośrodków naukowo-badawczych,
- EC₂K₉ tworzenie systemu finansowania prac badawczo-rozwojowych i wdrożeniowych poprzez współpracę między uczelniami, instytutami naukowymi a gospodarką.

CEL STRATEGICZNY

Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu (C₃)

Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej województwa prowadzi do zwiększenia nowoczesności gospodarki, rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw, utworzenia nowych miejsc pracy, a tym samym do zwiększenia zdolności konkurencyjnych województwa oraz firm działających w regionie.

Kierunki działań:

- EC₃K₁ poprawa stanu technicznego sieci i dostępu do źródeł energii i mediów,
- EC₃K₂ mobilizacja regionalnego potencjału finansowego na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i zróżnicowania gospodarki,
- EC₃K₃ rozbudowa infrastruktury istniejących przejść granicznych, także dla przewozu towarów,
- EC₃K₄ tworzenie regionalnych funduszy inwestycyjnych skoncentrowanych na dziedzinach zwiększonego ryzyka,
- EC₃K₅ pozyskiwanie kapitału i przyciąganie firm do regionu,
- EC₃K₆ podejmowanie i wspieranie działań na rzecz poprawy otoczenia działalności gospodarczej sprzyjającej pozyskaniu kapitału i przedsiębiorców z otoczenia światowego.

CEL STRATEGICZNY

Modernizacja sektora rolno-spożywczego (C₄)

Modernizacja sektora rolno-spożywczego w znacznym stopniu przyczyni się do podniesienia konkurencyjności tego sektora w kraju i za granicą. Przeobrażenia obejmujące zarówno organizację, profil i jakość produkcji pozwala na stworzenie nowych możliwości rozwojowych gospodarstw rolnych.

Przeobrażenia te związane będą z restrukturyzacją rolnictwa oraz wielofunkcyjnym rozwojem obszarów wiejskich, poprzez rozwój infrastruktury społecznej, gospodarczej i technicznej.

Kierunki działań:

- EC₄K₁ wspieranie przechowalnictwa, konfekcjonowania i standaryzacji produkcji rolnej,
- EC₄K₂ pomoc producentom w dostosowaniu do norm i standardów jednolitego rynku europejskiego,
- EC₄K₃ wspieranie grup producenckich,
- EC₄K₄ wspieranie modernizacji gospodarstw rolnych,
- EC₄K₅ wspieranie różnorodnych form doradztwa dla uczestników obrotu rolnego,
- EC₄K₆ przeprofilowanie produkcji rolnej,
- EC₄K₇ wprowadzenie instytucjonalnych form doradztwa i szkoleń zawodowych dla ludności obszarów wiejskich,
- EC₄K₈ utworzenie jednolitego rynku hurtowego produktów rolnych,
- EC₄K₉ promowanie działalności proeksportowej w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego.

CEL STRATEGICZNY

Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu (C₅)

Podniesienie atrakcyjności turystycznej przyczyni się do rozwoju działalności związanych z turystyką, gastronomią, wypoczynkiem i rekreacją. Zmiany w tym zakresie pozwolą na wykreowanie nowego wizerunku regionu oraz będą stymulowały rozwój nowych przedsiębiorstw.

Kierunki działań:

- EC₅K₁ rozbudowa zaplecza noclegowo-gastronomicznego dla turystyki pielgrzymkowej,
- EC₅K₂ rozbudowa infrastruktury turystycznej na terenach o walorach przyrodniczo-krajo-
brazowych i kulturowych,
- EC₅K₃ wypracowanie specjalności turystycznych i produktów markowych w turystyce,
- EC₅K₄ promocja produktów turystycznych w kraju i za granicą,
- EC₅K₅ tworzenie centrów sportowo-rekreacyjnych z bazą hotelarską,
- EC₅K₆ waloryzacja turystyczna regionu jako podstawa zbudowania nowoczesnej oferty
turystycznej,
- EC₅K₇ wspieranie rozwoju agroturystyki.

Aby zrealizować cele w ramach priorytetu rozwoju „Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki, w tym małych i średnich przedsiębiorstw (E)” przyjmuje się następujące przedsięwzięcia (P₁₋₁₉):

- EP₁ budowa regionalnego systemu wsparcia kapitałowego i instytucjonalnego powstawa-
nia MŚP,
- EP₂ organizacja regionalnej sieci doradztwa w zakresie zarządzania, marketingu i finan-
sowania dla MŚP,
- EP₃ rozbudowa funduszy: gwarancji kredytowych oraz wysokiego ryzyka dla powiększa-
nia kapitałów MŚP,
- EP₄ organizacja regionalnej sieci inkubatorów przedsiębiorczości,
- EP₅ budowa parków technologicznych,
- EP₆ budowa regionalnego systemu innowacji wraz z Centrum Transferu Technologii,
- EP₇ kreowanie nowych oraz rozbudowa istniejących sieci przedsiębiorstw innowacyjnych
(tzw. clusters),
- EP₈ utworzenie regionalnego funduszu wsparcia i rozwoju innowacji: „start up” (system
wspierania przedsięwzięć innowacyjnych) oraz systemu „contact service” (pomoc
w nawiązywaniu współpracy z firmami innowacyjnymi),
- EP₉ utworzenie sieci stref aktywności gospodarczej, spełniających standardy Unii Euro-
pejskiej w zakresie ochrony środowiska,
- EP₁₀ powołanie Regionalnego Centrum Obsługi Inwestora,
- EP₁₁ utworzenie Śląskiej Giełdy Papierów Wartościowych,
- EP₁₂ budowa hurtowych rynków rolno-spożywczych oraz giełdy rolnej,
- EP₁₃ organizacja forum rolniczego,
- EP₁₄ budowa zintegrowanego systemu informacji i obsługi turystycznej, z zastosowaniem
technik informatycznych,
- EP₁₅ tworzenie centrów sportowo-rekreacyjnych z bazą hotelarską,
- EP₁₆ utworzenie Regionalnego Funduszu Inwestycyjnego Podwyższonego Ryzyka,
- EP₁₇ utworzenie Regionalnego Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych,
- EP₁₈ opracowanie regionalnego programu restrukturyzacji gospodarki Województwa
Śląskiego,
- EP₁₉ Utworzenie Regionalnej Organizacji Turystycznej.

POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO, W TYM ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI TERENU (F)

Poprawa jakości środowiska przyrodniczego Województwa Śląskiego oznaczać będzie: zmniejszenie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i gruntów, budowę systemu oczyszczalni ścieków, ograniczanie zanieczyszczeń powierzchniowych gruntów. Istotną będzie racjonalna gospodarka odpadami poprzez stworzenie infrastruktury do wtórnego wykorzystania odpadów, a także usuwania i bezpiecznego unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych. Dużego znaczenia będzie miała budowa systemu retencji wód powierzchniowych, ograniczenie nadmiernego ich zasolenia, a także objęcie szczególną ochroną najbardziej zasobnych zbiorników wód podziemnych. Zwiększeniu atrakcyjności terenu województwa będzie także sprzyjać zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz ochrona zasobów leśnych.

Dla poprawy atrakcyjności terenu ważną jest również ochrona istniejących zasobów przyrodniczych będących wyrazem bioróżnorodności regionu. Istotne jest także podjęcie działań dla podniesienia i utrzymania atrakcyjności krajobrazu. Bogate zasoby przyrodnicze powinny służyć rozwojowi turystyki przyjaznej środowisku i kreowaniu zachowań proekologicznych mieszkańców.

Priorytet ten realizowany będzie również poprzez rewitalizację centrów miast i układów wiejskich, tworzenie wielofunkcyjnych ośrodków wiejskich, rewitalizację terenów przemysłowych, przebudowę zdegradowanych lub przeludnionych dzielnic. Przyczyni się również do zmiany dotychczasowego wizerunku regionu i podniesienia jego atrakcyjności.

Odnowienie i modernizacja infrastruktury urbanistycznej w celu uzyskania wielofunkcyjności, rewaloryzacja zabudowy wiejskiej, rewitalizacja starych dzielnic uwzględniająca ich walory historyczne, nadanie nowych funkcji terenom przemysłowym, ochrona istniejących zasobów przyrodniczych powinna opierać się na świadomym kształtowaniu dziedzictwa kulturowego służącego następnym pokoleniom mieszkańców województwa.

W ramach priorytetu realizowane będą cele strategiczne:

CEL STRATEGICZNY

Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych (C₁)

Intensywne działania w zakresie uporządkowania gospodarki wodnej pozwolą na znaczącą poprawę jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia mieszkańców w regionie.

Kierunki działań:

- FC₁K₁ poprawa jakości i klasowości wody,
- FC₁K₂ zmniejszanie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i gruntów, w tym budowa systemu oczyszczania ścieków organizowanych w zlewiskach rzek,
- FC₁K₃ ograniczanie zanieczyszczeń powierzchniowych gruntów,
- FC₁K₄ upowszechnianie oszczędzania wody jako zasobu strategicznego,
- FC₁K₅ budowa systemu retencji wód powierzchniowych,
- FC₁K₆ budowa systemu ochrony przeciwpowodziowej.

CEL STRATEGICZNY

Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami (C₂)

Dla zapewnienia właściwego rozwoju regionu i poprawy atrakcyjności terenu ważne jest uporządkowanie gospodarki odpadami w województwie. Bezpieczne składowanie odpadów oraz ich neutralizacja jest czynnikiem wpływającym na bezpieczeństwo istniejących zasobów przyrodniczych. Segregacja i powtórne wykorzystanie odpadów zmniejszy powierzchnię i pojemność składowisk oraz ogólne zużycie surowców.

Kierunki działań:

- FC₂K₁ uporządkowanie obrotu odpadami i stworzenie warunków dla ich bezpiecznego unieszkodliwiania,
- FC₂K₂ stworzenie infrastruktury recyklingu odpadów,
- FC₂K₃ usuwanie odpadów niebezpiecznych z terenów objętych ochroną wód,
- FC₂K₄ utworzenie systemu ponadgminnych wysypisk komunalnych z pełnym wyposażeniem w instalacje segregacji odpadów,
- FC₂K₅ wzmocnienie i rozbudowa regionalnego monitoringu wytwarzania (przewozów i składowania) materiałów niebezpiecznych, wytwarzania, składowania i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych,
- FC₂K₆ likwidacja składowisk odpadów niebezpiecznych i stworzenie systemu ich bieżącej utylizacji,
- FC₂K₇ stworzenie regionalnego systemu stacji przeładunkowych odpadów i technologicznych instalacji utylizacji odpadów.

CEL STRATEGICZNY

Polepszenie jakości powietrza (C₃)

Zmniejszenie zanieczyszczeń powietrza wpłynie pozytywnie na poprawę jakości gleb i wód powierzchniowych oraz w znacznym stopniu przyczyni się do polepszenia stanu zdrowia mieszkańców regionu. Poprawa jakości powietrza należy również do najistotniejszych elementów nowego wizerunku województwa.

Kierunki działań:

- FC₃K₁ redukcja niskiej emisji, ograniczenie emisji CO₂ (oraz NO_x + SO_x), ograniczenie strat energetycznych,
- FC₃K₂ zintegrowanie i rozbudowa systemu ciepłowniczego regionu, rozwój odnawialnych systemów produkcji energii oraz mikrogeneracji; rozbudowa systemu wspierania inwestycji odnawialnych źródeł energii; przebudowa świadomości społecznej w zakresie racjonalnego użytkowania energii,
- FC₃K₃ promocja wykorzystania alternatywnych źródeł energii cieplnej.

CEL STRATEGICZNY

Rewitalizacja terenów przemysłowych oraz pogórnich (C₄)

Przebudowie gospodarczej i społecznej oraz tworzeniu nowego wizerunku regionu towarzyszyć będzie rewitalizacja terenów przemysłowych. Głównym celem tych działań będzie poprawa warunków życia mieszkańców. Działania w tym zakresie w istotny sposób przyczynią się również do podniesienia atrakcyjności regionu.

Kierunki działań:

- FC₄K₁ uporządkowanie zabudowy miast i dzielnic przemysłowych,
- FC₄K₂ rekultywacja terenów zdegradowanych.

CEL STRATEGICZNY**Zagospodarowanie centrów miast (C₅)**

Zasadniczym elementem podniesienia atrakcyjności miast regionu staje się zagospodarowanie ich centrów. Podniesie to zdecydowanie jakość życia w miastach oraz przyczyni się do zwiększenia ich konkurencyjności.

Kierunki działań:

- FC₅K₁ porządkowanie stanu własności w centrach miast,
- FC₅K₂ organizowanie wsparcia dla przebudowy centrów miast,
- FC₅K₃ odnowienie infrastruktury urbanistycznej pod kątem jej wielofunkcyjności.

CEL STRATEGICZNY**Przebudowa starych dzielnic zdegradowanych lub przeludnionych (C₆)**

Przebudowa dzielnic zdegradowanych oraz charakteryzujących się złym stanem technicznym i niskim standardem życia jest jednym z głównych warunków podniesienia jakości życia. Działania te powinny także obejmować rozbudowę istniejącej infrastruktury oraz stworzenie warunków do wypoczynku i rekreacji.

Kierunki działań:

- FC₆K₁ rewaloryzacja zabytkowej zabudowy,
- FC₆K₂ organizowanie wsparcia dla miast w celu rewitalizacji starych dzielnic,
- FC₆K₃ rewitalizacja starych osiedli miejskich.

CEL STRATEGICZNY**Ukształtowanie regionalnego systemu obszarów chronionych (C₇)**

Dla zachowania bioróżnorodności, będącej wyrazem dziedzictwa przyrodniczego Województwa Śląskiego konieczne jest zachowanie istniejących zasobów przyrodniczych regionu. Zależać od tego będzie bezpośrednia efektywna poprawa warunków życia jego mieszkańców.

Kierunki działań:

- FC₇K₁ zachowanie bioróżnorodności,
- FC₇K₂ określenie obszarów chronionych na terenie Województwa Śląskiego,
- FC₇K₃ przeciwdziałanie niekontrolowanemu wyrębom lasu,
- FC₇K₄ opracowanie systemu rozwoju i funkcjonowania obszarów chronionych,
- FC₇K₅ opracowanie programu odtworzenia i utrzymania wartości przyrodniczych i kulturowych na obszarach chronionych,
- FC₇K₆ ochrona zasobów leśnych i poprawa kondycji przyrodniczej obszarów leśnych oraz ich otulin,
- FC₇K₇ zalesianie terenów nieużytkowanych rolniczo i o małej wartości rolniczej.

CEL STRATEGICZNY

Kształtowanie ośrodków wiejskich (C₉)

Rozwój terenów wiejskich uzależniony jest od potencjału ośrodków wiejskich (wsi). Ich wielofunkcyjny rozwój wymaga tego, by ośrodki wiejskie pełniły funkcje organizujące i integrujące życie w tych obszarach.

Kierunki działań:

- FC₈K₁ rewaloryzacja zabudowy układów osadniczych,
- FC₈K₂ budowa wielofunkcyjnych ośrodków usługowych na obszarach wiejskich,
- FC₈K₃ rozwijanie rynku usług na terenach wiejskich,
- FC₈K₄ promowanie różnorodności produkcji na terenach wiejskich.

Aby zrealizować cele w ramach priorytetu rozwoju „Poprawa jakości środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym zwiększenie atrakcyjności terenu (F)” przyjmuje się następujące przedsięwzięcia (P₁₋₁₁):

- FP₁ opracowanie i wdrożenie regionalnego planu gospodarki wodno-ściekowej,
- FP₂ opracowanie i wdrożenie regionalnego planu gospodarki odpadami,
- FP₃ opracowanie i wdrożenie regionalnego planu ochrony powietrza,
- FP₄ opracowanie i wdrożenie regionalnego planu zintegrowania i rozbudowy systemów ciepłowniczych,
- FP₅ utworzenie regionalnego centrum zagospodarowania terenów przemysłowych,
- FP₆ utworzenie regionalnego banku zasobów gruntów,
- FP₇ opracowanie koncepcji integracji przestrzennej zespołu miast Aglomeracji Górnośląskiej,
- FP₈ organizowanie pomocy dla gmin w celu kształtowania nowoczesnych, wielofunkcyjnych ośrodków wiejskich,
- FP₉ budowa USłóP (Urzędowego Systemu Informacji o Przestrzeni) w ramach Systemu Regionalnego,
- FP₁₀ budowa zbiornika przeciwpowodziowego w Raciborzu,
- FP₁₁ założenie sieci stacji GPS (Global Position System).

MONITORING
I OCENA
PROCESÓW
REALIZACYJNYCH

INSTYTUCJE ROZWOJU REGIONALNEGO WDRAŻAJĄCE STRATEGIĘ ROZWOJU

Skuteczny system realizacji Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego zależeć będzie od jakości i ilości informacji, której kształt wynika z zastosowanego systemu monitoringu i ewaluacji.

Obserwatorium Rozwoju Regionalnego będzie instytucją dostarczającą Zarządowi Województwa Śląskiego syntetycznych informacji o procesach i uwarunkowaniach realizacyjnych strategii rozwoju. Będzie ono gromadzić i opracowywać raporty z przebiegu realizacji strategii oraz koordynować prace innych instytucji rozwoju regionalnego. Zakłada się, że „Obserwatorium” korzystać będzie z tworzonego w Urzędzie Marszałkowskim „Komputerowego systemu wspomagania Samorządu Wojewódzkiego w zakresie zarządzania rozwojem Województwa Śląskiego”.

Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat powstało z udziałem Skarbu Państwa na terenie Województwa Śląskiego wiele instytucji zajmujących się problematyką rozwoju lokalnego i regionalnego. Szereg instytucji zostało utworzonych w ramach „Kontraktu Regionalnego dla Województwa Katowickiego”, inne instytucje zostały powołane przez administrację rządową na terenach byłego Województwa Bielskiego, Częstochowskiego i Katowickiego w celu realizacji ówczesnych programów wojewódzkich. Obecnie instytucje te w formie spółek prawa handlowego realizują ramowe programy, dla których zostały powołane. Zamiarem Samorządu Województwa jest by realizowały one w przyszłości strategię rozwoju regionalnego i zadania z niej wypływające.

Nieodpłatne przekazanie Województwu Śląskiemu akcji i udziałów należących do Skarbu Państwa w Funduszu Górnośląskim S.A., agencjach rozwoju regionalnego i agencjach rozwoju lokalnego mających siedziby na terenie Województwa Śląskiego, pozwoli na efektywną realizację zapisów strategii rozwoju województwa.

Strategia rozwoju realizowana będzie przez programy wojewódzkie. Treść tych programów będzie zbliżona do kształtu europejskich programów operacyjnych, co oznacza że będą posiadały szczegółową prospekcję wydatków z podziałem na poszczególne cele danego programu (tabele finansowe). Przy opracowaniu i realizacji programów wojewódzkich o znaczeniu sektorowym, Zarząd Województwa Śląskiego współpracować będzie z instytucjami społecznymi i gospodarczymi działającymi w danej dziedzinie objętej programem.

Ośrodkami koordynującymi współpracę w danym sektorze (np. ochrona środowiska, sektor MŚP itp.) będą merytoryczne wydziały Urzędu Marszałkowskiego. Generalnym zamiarem jest więc utworzenie sieci współpracy instytucji, stowarzyszeń na rzecz realizacji Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego.

Istnienie takich sieci jest niezmiernie istotne ze względu na uzyskiwanie globalnych korzyści dla regionu w formie: polepszenia kanałów informacyjnych, wymiany doświadczeń i przeglądu aktualnej sytuacji, a także wzmacniania wzajemnej mobilizacji i partnerstwa społecznego.

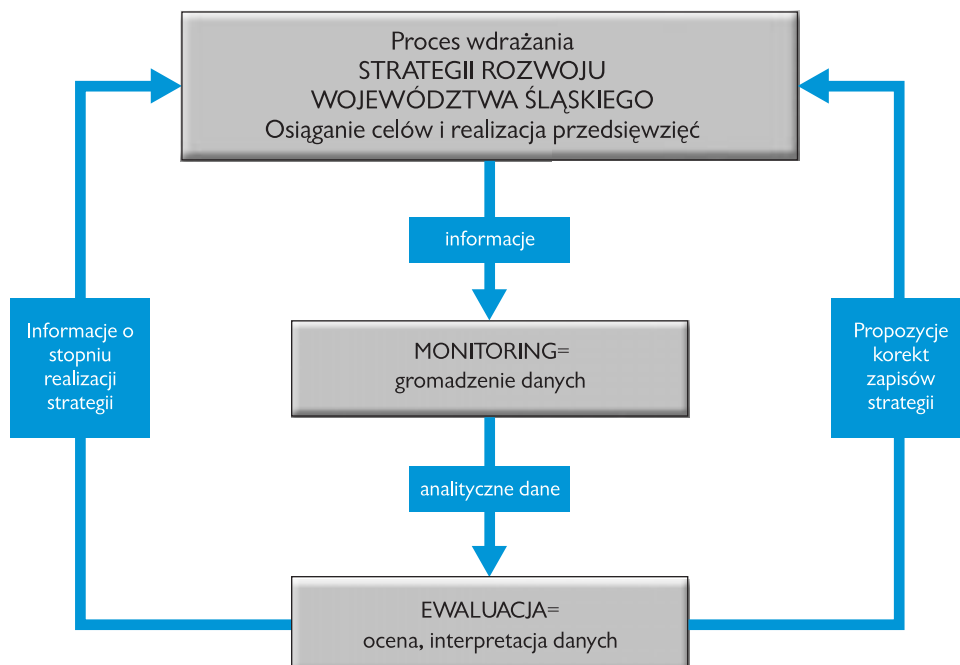

MIEJSCE MONITORINGU I EWALUACJI W REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Inicjując działania mające na celu osiągnięcie wytyczonych w strategii celów, należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji i skuteczności zastosowanych instrumentów. Należy zatem stworzyć:

- skuteczny system zbierania i selekcjonowania informacji zwany systemem monitoringu oraz
- system oceny i interpretacji zgromadzonych danych – system ewaluacji.

FUNKCJONOWANIE SYSTEMU PRZEDSTAWIA PONIŻSZY SCHEMAT:

MONITORING REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Ze względu na zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania rozwoju województwa system monitoringu będzie funkcjonował w oparciu o trzy źródła informacji:

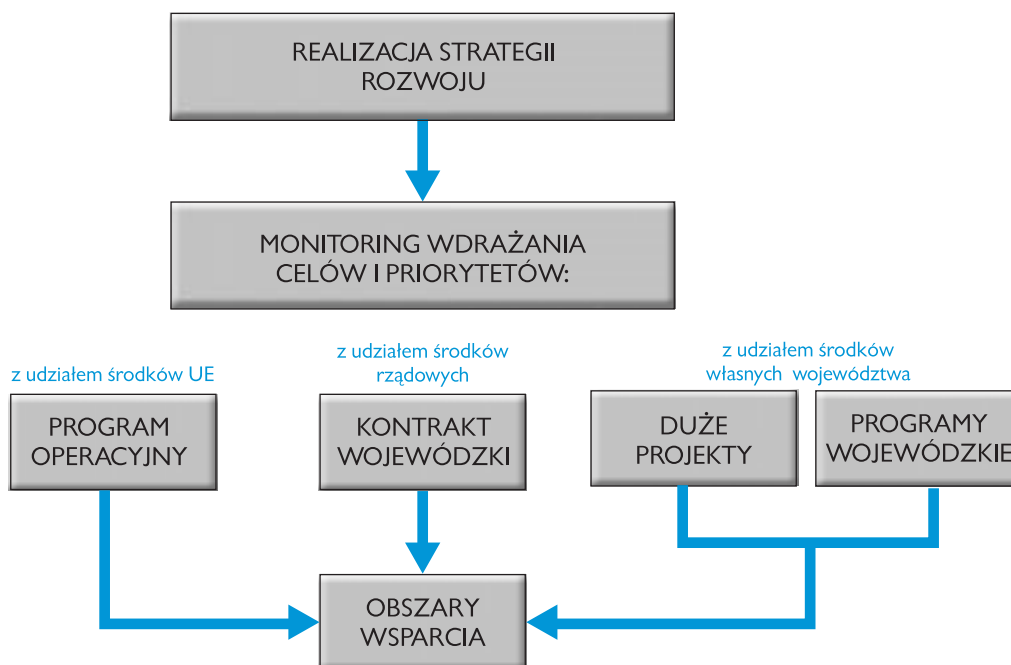
- zbiór informacji wynikających z rozwiązań Eurostatu dla regionów poziomu NUTS II i NUTS III oraz Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Statystycznego w Katowicach,
- zbiór informacji wynikających z ustawy o wspieraniu rozwoju regionalnego,
- zbiór specyficznych informacji wynikających z przyjętych w strategii celów i priorytetów.

Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji strategii rozwoju Województwa Śląskiego są:

- zewnętrzne uwarunkowania rozwoju – tendencje zachodzące w otoczeniu,
- rozwój regionu – tendencje zachodzące w Województwie Śląskim,
- obszary wsparcia (efekty realizacji zadań),
- programy wojewódzkie,
- duże projekty,
- kontrakt wojewódzki,
- program operacyjny,
- cele i priorytety wytyczone w strategii.

PODZIAŁ MONITORINGU ZE WZGLĘDU NA SPOSÓB FINANSOWANIA

Proces monitorowania polegał będzie na systematycznym obserwowaniu zmian zachodzących w obszarach wsparcia.

Poniższa tabela prezentuje instytucje, które winny posiadać i udostępniać informacje:

PROPONOWANY UKŁAD MONITOROWANIA STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

PRIORYTETY STRATEGII ROZWOJU	CELE STRATEGICZNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	INSTYTUCJE MONITORUJĄCE
A – Wzrost wyszktałenia mieszkańców oraz rozwój ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych	C ₁ – Przeprofilowanie i rozbudowa systemu szkolnictwa średniego i wyższego	AC ₁ K ₁ poprawa standardu istniejącej infrastruktury i wyposażenia szkół wyższych AC ₁ K ₂ wspieranie współpracy śląskiego środowiska akademickiego z zagranicą, w tym z regionami partnerskimi AC ₁ K ₃ wspieranie rozwoju sieci szkół średnich we współpracy z samorządem powiatowym AC ₁ K ₄ restrukturyzacja szkolnictwa zawodowego AC ₁ K ₅ tworzenie silnych, nowych oraz rozbudowa istniejących ośrodków akademickich w szczególności w ośrodkach regionalnych AC ₁ K ₆ rozbudowa istniejących ośrodków naukowo-badawczych w powiązaniu z uczelniami wyższymi AC ₁ K ₇ wspieranie powstawania wyższych szkół zawodowych	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, Urząd Statystyczny w Katowicach, ośrodki i placówki naukowe, wyższe uczelnie publiczne i niepubliczne, urzędy gmin i powiatów.
	C ₂ – Rozszerzenie skali i zasięgu przekwalifikowań zawodowych i rozszerzenie doksztalcania zawodowego	AC ₂ K ₁ monitorowanie i analiza zmian na regionalnym rynku pracy oraz potrzeb kształcenia zawodowego AC ₂ K ₂ dostosowanie systemu szkół ponadgimnazjalnych do zmian zachodzących na rynku pracy AC ₂ K ₃ stwarzanie warunków do rozwoju zdolności do podejmowania pracy (wzrost zatrudnialności) AC ₂ K ₄ transfer doświadczeń w zakresie kształcenia ustawicznego z regionów partnerskich AC ₂ K ₅ budowa systemu przygotowania młodzieży do funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym AC ₂ K ₆ wspieranie tworzenia sieci współpracy ośrodków i placówek kształcenia ustawicznego	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, Powiatowe Urzędy Pracy, Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy, Naczelna Organizacja Techniczna, Górnicza Agencja Pracy, Urząd Statystyczny w Katowicach, Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw S.A., Górnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
	C ₃ – Wzmocnienie środków twórczych	AC ₃ K ₁ tworzenie warunków dla rozwoju działalności twórczej AC ₃ K ₂ wspieranie istniejących instytucji twórczych w województwie AC ₃ K ₃ stworzenie regionalnego mecenatu kultury AC ₃ K ₄ wspieranie tworzenia szkół artystycznych na poziomie średnim i wyższym AC ₃ K ₅ promocja osiągnięć twórców regionu na terenie województwa, Polski i poza granicami kraju	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, Społeczna Rada Kultury.

PRIORYTETY STRATEGII ROZWOJU	CELE STRATEGICZNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	INSTYTUCJE MONITORUJĄCE
B – Umacnianie solidarności i więzi międzyludzkich, poprawa stanu zdrowia oraz bezpieczeństwa socjalnego i publicznego mieszkańców	C ₁ – Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze	BC ₁ K ₁ poprawienie stanu bazy materialnej istniejących instytucji kultury BC ₁ K ₂ dbałość o dziedzictwo kulturowe regionu BC ₁ K ₃ wsparcie budowy nowych obiektów kultury o wybitnych walorach architektonicznych wzmacniających funkcje metropolitalne Aglomeracji Górnośląskiej i ośrodków regionalnych Bielska-Białej, Częstochowy i Rybnika BC ₁ K ₄ wspieranie rozbudowy nowoczesnej sieci kin BC ₁ K ₅ wzbogacenie oferty kulturalnej dla mieszkańców województwa BC ₁ K ₆ zwiększenie dostępu do regionalnych środków masowego przekazu	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, Urząd Statystyczny w Katowicach, Towarzystwo Urbanistów Polskich (TUP), Stowarzyszenie Architektów Polskich (SARP), Społeczna Rada Kultury, wyższe uczelnie publiczne i niepubliczne, urzędy gmin i powiatów.
	C ₂ – Zróżnicowanie i poprawa oferty oraz stworzenie warunków dla rozwoju sportu i rekreacji	BC ₂ K ₁ stworzenie regionalnej sieci ośrodków turystyki i rekreacji BC ₂ K ₂ promocja systemu rekreacji wewnątrz regionu BC ₂ K ₃ renowacja i utworzenie systemów szlaków pieszych BC ₂ K ₄ poprawa standardu istniejącej bazy instytucjonalnej sportowej i rekreacyjnej BC ₂ K ₅ stworzenie zróżnicowanej jakościowo oferty spędzania czasu wolnego BC ₂ K ₆ turystyczno-rekreacyjne zagospodarowanie zbiorników wodnych BC ₂ K ₇ wspieranie budowy rekreacyjnych tras rowerowych i konnych BC ₂ K ₈ zwiększenie ilości obiektów sportowych i ośrodków rekreacji BC ₂ K ₉ wykorzystanie wód geotermalnych do celów rekreacyjnych	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Urząd Statystyczny w Katowicach, Śląski Związek Gmin i Powiatów, Górnośląska Izba Turystyki, urzędy gmin i powiatów.
	C ₃ – Zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy społecznej	BC ₃ K ₁ monitorowanie zjawisk wykluczenia, marginalizacji i patologii społecznych BC ₃ K ₂ stworzenie sieci współpracy instytucji pomocy społecznej BC ₃ K ₃ tworzenie warunków dla rozwoju samoorganizacji świadczenia pomocy społecznej BC ₃ K ₄ zmiana formy i efektywności świadczenia pomocy społecznej BC ₃ K ₅ podejmowanie i wspieranie działań wywołujących i wspierających rozwój usług opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Katowicach, Urząd Statystyczny w Katowicach, ośrodki i placówki naukowe, urzędy gmin i powiatów.

PRIORYTETY STRATEGII ROZWOJU	CELE STRATEGICZNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	INSTYTUCJE MONITORUJĄCE
B – Umacnianie solidarności i więzi międzyludzkich, poprawa stanu zdrowia oraz bezpieczeństwa socjalnego i publicznego mieszkańców	C ₄ – Zapewnienie powszechności dostępu do świadczeń zdrowotnych	BC ₄ K ₁ tworzenie warunków dla powstawania regionalnych ośrodków specjalistycznych o europejskim standardzie, wzmacniających funkcje metropolitalne Aglomeracji Górnośląskiej oraz ośrodków regionalnych BC ₄ K ₂ tworzenie oddziałów opieki długoterminowej (wraz z rehabilitacją) BC ₄ K ₃ dostosowanie rynku usług medycznych do potrzeb rynku BC ₄ K ₄ restrukturyzacja sieci szpitali w województwie BC ₄ K ₅ poprawa w zakresie świadczeń specjalistycznych dotyczących w szczególności kardiologii, onkologii, leczenia nerkozastępczego oraz ratownictwa medycznego	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, Śląska Kasa Chorych, Urząd Statystyczny w Katowicach, Śląska Akademia Ekonomiczna w Katowicach, urzędy gmin i powiatów.
	C ₅ – Poprawa stanu zdrowia mieszkańców regionu	BC ₅ K ₁ promocja zdrowia i zdrowego trybu życia BC ₅ K ₂ promocja profilaktyki zdrowotnej szczególnie w grupach społecznych zagrożonych ryzykiem zachorowań BC ₅ K ₃ promowanie zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego BC ₅ K ₄ poprawa w zakresie jakości świadczonych usług BC ₅ K ₅ podwyższenie standardu ośrodków medycznych oraz leczenia uzdrowiskowego i rehabilitacyjnego	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, Śląska Kasa Chorych, Urząd Statystyczny w Katowicach, ośrodki i placówki naukowe, urzędy gmin i powiatów.
	C ₆ – Poprawa warunków mieszkaniowych	BC ₆ K ₁ rozwój programowych działań zmierzających do odnowienia i rewitalizacji centrów miast BC ₆ K ₂ rozwój w dzielnicach zdegradowanych urbanistycznie w ramach działań o charakterze globalnym, działań mających na celu renowację mieszkalnictwa jak również budowę nowych mieszkań BC ₆ K ₃ wsparcie inicjatyw lokalnych zmierzających do podniesienia standardów substancji mieszkaniowej oraz zwiększenia ilości zasobów mieszkaniowych BC ₆ K ₄ wspieranie budowy nowych mieszkań na nowych terenach BC ₆ K ₅ tworzenie systemu wsparcia finansowania budownictwa mieszkaniowego	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, Wojewódzki Konserwator Zabytków, urzędy gmin i powiatów, Urząd Statystyczny w Katowicach, Związek Harmonijnego Rozwoju Miast Aglomeracji Katowickiej "HABITAT", SARP, TUP, Górnośląska Agencja Budownictwa.

PRIORYTETY STRATEGII ROZWOJU	CELE STRATEGICZNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	INSTYTUCJE MONITORUJĄCE
	C ₇ – Wzmocnienie trwałości rodziny, wspieranie jej rozwoju, wyrównywanie szans różnych typów rodzin, a także aktywizacja i integracja społeczności lokalnych na rzecz wzmocnienia rodzin	BC ₇ K ₁ monitorowanie sytuacji i problemów rodzin w regionie BC ₇ K ₂ wypracowanie metod aktywizacji społeczności lokalnych służących wzmocnieniu rodziny BC ₇ K ₃ opracowanie programów profilaktycznych przeciwdziałających niekorzystnym zjawiskom w rodzinach BC ₇ K ₄ wspieranie poradnictwa rodzinnego BC ₇ K ₅ wspieranie zastępczych rodzinnych form opieki nad dzieckiem BC ₇ K ₆ inicjowanie tworzenia szkół dla rodziców	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Katowicach, Śląski Urząd Wojewódzki, Urząd Statystyczny w Katowicach, ośrodki i placówki naukowe, urzędy gmin i powiatów.
C – Rozwijanie współpracy międzyregionalnej w pasie Polski południowej i w skali międzynarodowej	C ₁ – Podejmowanie i wspieranie międzynarodowej współpracy instytucjonalnej	CC ₁ K ₁ pozyskiwanie partnerów zagranicznych do wspólnych projektów międzyregionalnych CC ₁ K ₂ wspieranie społeczności lokalnych w nawiązywaniu i realizacji współpracy z partnerami zagranicznymi CC ₁ K ₃ wzmacnianie współpracy transgranicznej CC ₁ K ₄ wzmacnianie uczestnictwa regionu w pracach Trójkąta Weimarskiego i Grupy Wyszehradzkiej CC ₁ K ₅ wzmacnianie udziału Województwa Śląskiego w organizacjach międzynarodowych o charakterze regionalnym CC ₁ K ₆ współpraca z ośrodkami polonijnymi na świecie CC ₁ K ₇ promowanie kontaktów kulturalnych i gospodarczych z Dalekim Wschodem i krajami Ameryki Północnej	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, Urząd Statystyczny w Katowicach, Euroregiony, urzędy gmin i powiatów, Regionalna Izba Gospodarcza, izby gospodarcze, izby rzemieślnicze.
	C ₂ – Podejmowanie i wspieranie współpracy międzyregionalnej z województwami leżącymi w pasie Polski południowej	CC ₂ K ₁ współudział w realizacji międzyregionalnych programów rządowych CC ₂ K ₂ inicjowanie i wzmacnianie współpracy dla podniesienia pozycji konkurencyjnej województw pasa Polski południowej względem regionów państw Unii Europejskiej	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, Urząd Statystyczny w Katowicach, urzędy gmin i powiatów, Śląski Związek Gmin i Powiatów, izby gospodarcze.

PRIORYTETY STRATEGII ROZWOJU	CELE STRATEGICZNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	INSTYTUCJE MONITORUJĄCE
D – Rozbudowa oraz unowocześnienie systemu transportowego i komunikacyjnego	C ₁ – Zwiększenie dostępności komunikacyjnej regionu	DC ₁ K ₁ poprawa stanu istniejących dróg ekspresowych, kolejowych i szlaków wodnych DC ₁ K ₂ wspieranie powstawania linii szybkich kolei międzynarodowych DC ₁ K ₃ wspieranie działań prowadzących do wybudowania sieci autostrad i dróg ekspresowych DC ₁ K ₄ rozbudowa infrastruktury lotniczej w regionie	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, Urząd Statystyczny w Katowicach, urzędy gmin i powiatów, Górnośląskie Towarzystwo Lotnicze, KZK GOP, uniwersytety i placówki naukowe.
	C ₂ – Udrożnienie i integracja układu komunikacyjnego regionu	DC ₂ K ₁ rozbudowa i zintegrowanie publicznego transportu pasażerskiego w regionie DC ₂ K ₂ wspieranie budowy centrów logistycznych i terminali transportu kombinowanego DC ₂ K ₃ budowa nowych odcinków dróg uzupełniających istniejącą sieć DC ₂ K ₄ wspieranie budowy systemu obwodnic wokół miast DC ₂ K ₅ poprawa stanu istniejących dróg, szlaków kolejowych i wodnych DC ₂ K ₆ tworzenie zintegrowanego systemu przewozów pasażerskich DC ₂ K ₇ tworzenie zintegrowanego systemu przewozów towarowych DC ₂ K ₈ remonty i modernizacja dróg	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, Urząd Statystyczny w Katowicach, urzędy gmin i powiatów, Górnośląskie Towarzystwo Lotnicze, KZK GOP
	C ₃ – Rozbudowa i unowocześnienie sieci przesyłowej	DC ₃ K ₁ inwentaryzacja oraz zdiagnozowanie stanu sieci przesyłowych DC ₃ K ₂ określenie potrzeb terenowych pod przyszłe sieci przesyłowe DC ₃ K ₃ proekologiczna przebudowa i rozbudowa systemów przesyłowych	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, urzędy gmin i powiatów, Górnośląska Agencja Poszanowania Energii.
	C ₄ – Rozwijanie informatyki i telekomunikacji	DC ₄ K ₁ zwiększenie zdolności przesyłowych sieci telekomunikacyjnych i informatycznych DC ₄ K ₂ pozyskanie partnerów do inwestycji w dziedzinie informatyki i telekomunikacji DC ₄ K ₃ wzmacnianie konkurencyjności na rynku inwestycji informatycznych i telekomunikacyjnych DC ₄ K ₄ budowa systemu przekazu danych połączonego z aktualnie konstruowanym systemem europejskim DC ₄ K ₅ transfer technologii sprzyjających rozwojowi informatyki i telekomunikacji	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, urzędy gmin i powiatów, Centrum Transferu Technologii.

PRIORYTETY STRATEGII ROZWOJU	CELE STRATEGICZNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	INSTYTUCJE MONITORUJĄCE
E – Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki, w tym małych i średnich przedsiębiorstw	C ₁ – Wzrost siły ekonomicznej małych i średnich przedsiębiorstw	<p>EC₁K₁ wspieranie rozwoju rzemiosła i rękodzieła artystycznego</p> <p>EC₁K₂ koordynacja działań wspierających aktywizację MŚP</p> <p>EC₁K₃ tworzenie infrastruktury rozwoju MŚP</p> <p>EC₁K₄ pomoc dla sektora MŚP w pozyskiwaniu licencji produkcyjnych</p> <p>EC₁K₅ tworzenie zintegrowanego systemu wspierania MŚP w zakresie nowoczesnych technik zarządzania, marketingu i finansowania działalności gospodarczej</p>	<p>Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, Urząd Statystyczny w Katowicach, izby rzemieślnicze, izby gospodarcze, Naczelna Organizacja Techniczna w Katowicach, placówki naukowe, Górnicza Agencja Pracy, GAPP S.A., GARR S.A., Fundusz Górnośląski S.A., Centrum Transferu Technologii.</p>
	C ₂ – Rozwijanie badań naukowych oraz aplikacji nowych technologii	<p>EC₂K₁ transfer wiedzy i doświadczenia w zakresie procesów restrukturyzacji oraz w dziedzinie rozwoju technologicznego i innowacji</p> <p>EC₂K₂ stworzenie warunków dla powstawania parków technologicznych</p> <p>EC₂K₃ rozwój regionalnych specjalności naukowych, takich jak: nauka o materiałach i inżynieria materiałowa; biomateriały; inżynieria elektryczna, elektronika i optoelektronika; technologie multimedialne i internetowe; komunikacja i transport; ochrona środowiska; przemysł rolno-spożywczy</p> <p>EC₂K₄ wspieranie zmian technologicznych w gospodarce komunalnej</p> <p>EC₂K₅ restrukturyzacja państwowych jednostek badawczo – rozwojowych</p> <p>EC₂K₆ wsparcie tworzenia centrów transferu technologii oraz centrów przedsiębiorczości i innowacji</p> <p>EC₂K₇ wspieranie instytucji kontraktów międzyprzemysłowych dla pracowników przedsiębiorstw objętych procesem restrukturyzacji</p> <p>EC₂K₈ budowa systemu współpracy między uczelniami a przemysłem, w celu wykreowania silnych ośrodków naukowo-badawczych</p> <p>EC₂K₉ tworzenie systemu finansowania prac badawczo-rozwojowych i wdrożeniowych poprzez współpracę między uczelniami, instytutami naukowymi a gospodarką</p>	<p>Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, Urząd Statystyczny w Katowicach, wyższe uczelnie publiczne i niepubliczne, izby gospodarcze, Naczelna Organizacja Techniczna w Katowicach, Górnicza Agencja Pracy, Państwowa Agencja Restrukturyzacji Węgla Kamiennego S.A., instytucje naukowo-badawcze, GAPP S.A., GARR S.A., Fundusz Górnośląski S.A., Stowarzyszenie Inżynierów i Techników, Polska Akademia Nauk, Centrum Transferu Technologii.</p>

PRIORYTETY STRATEGII ROZWOJU	CELE STRATEGICZNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	INSTYTUCJE MONITORUJĄCE
E – Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki, w tym małych i średnich przedsiębiorstw	C ₃ – Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu	<p>EC₃K₁ poprawa stanu technicznego sieci i dostępu do źródeł energii i mediów</p> <p>EC₃K₂ mobilizacja regionalnego potencjału finansowego na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i zróżnicowania gospodarki</p> <p>EC₃K₃ rozbudowa infrastruktury istniejących przejść granicznych, także dla przewozu towarów</p> <p>EC₃K₄ tworzenie regionalnych funduszy inwestycyjnych skoncentrowanych na dziedzinach zwiększonego ryzyka</p> <p>EC₃K₅ pozyskiwanie kapitału i przyciąganie firm do regionu</p> <p>EC₃K₆ podejmowanie i wspieranie działań na rzecz poprawy otoczenia działalności gospodarczej sprzyjającej pozyskaniu kapitału i przedsiębiorców z otoczenia światowego</p>	<p>Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, Fundusz Górnośląski S.A., Urząd Statystyczny w Katowicach, GARR S.A., Regionalna Izba Gospodarcza, izby gospodarcze, Śląska Giełda Papierów Wartościowych, GAPP S.A.</p>
	C ₄ – Modernizacja sektora rolno- spożywczego	<p>EC₄K₁ wspieranie przechowalnictwa, konfekcjonowania i standaryzacji produkcji rolnej</p> <p>EC₄K₂ pomoc producentom w dostosowaniu do norm i standardów jednolitego rynku europejskiego</p> <p>EC₄K₃ wspieranie grup producenckich</p> <p>EC₄K₄ wspieranie modernizacji gospodarstw rolnych</p> <p>EC₄K₅ wspieranie różnorodnych form doradztwa dla uczestników obrotu rolnego</p> <p>EC₄K₆ przeprofilowanie produkcji rolnej</p> <p>EC₄K₇ wprowadzenie instytucjonalnych form doradztwa i szkoleń zawodowych dla ludności obszarów wiejskich</p> <p>EC₄K₈ utworzenie jednolitego rynku hurtowego produktów rolnych</p> <p>EC₄K₉ promowanie działalności proeksportowej w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego</p>	<p>Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Urząd Statystyczny w Katowicach, Śląski Urząd Wojewódzki, Śląska Izba Rolnicza, Śląski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.</p>
	C ₅ – Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu	<p>EC₅K₁ rozbudowa zaplecza noclegowo-gastronomicznego dla turystyki pielgrzymkowej</p> <p>EC₅K₂ rozbudowa infrastruktury turystycznej na terenach o walorach przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych</p> <p>EC₅K₃ wypracowanie specjalności turystycznych i produktów markowych w turystyce</p> <p>EC₅K₄ promocja produktów turystycznych w kraju i za granicą</p> <p>EC₅K₅ tworzenie centrów sportowo-rekreacyjnych z bazą hotelarską</p> <p>EC₅K₆ waloryzacja turystyczna regionu jako podstawa zbudowania nowoczesnej oferty turystycznej</p> <p>EC₅K₇ wspieranie rozwoju agroturystyki</p>	<p>Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, Urząd Statystyczny w Katowicach, Górnośląska Izba Turystyki, Zarząd Parków Krajobrazowych, Śląski Związek Gmin i Powiatów, urzędy gmin i powiatów.</p>

PRIORYTETY STRATEGII ROZWOJU	CELE STRATEGICZNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	INSTYTUCJE MONITORUJĄCE
F – Poprawa jakości środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym zwiększenie atrakcyjności terenu	C ₁ – Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych	FC ₁ K ₁ poprawa jakości i klasowości wody FC ₁ K ₂ zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i gruntów, w tym budowa systemu oczyszczania ścieków organizowanych w zlewiszkach rzek FC ₁ K ₃ ograniczanie zanieczyszczeń powierzchniowych gruntów FC ₁ K ₄ upowszechnianie oszczędzania wody jako zasobu strategicznego FC ₁ K ₅ budowa systemu retencji wód powierzchniowych FC ₁ K ₆ budowa systemu ochrony przeciwpowodziowej	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, Urząd Statystyczny w Katowicach, Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska, urzędy gmin i powiatów.
	C ₂ – Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami	FC ₂ K ₁ uporządkowanie obrotu odpadami i stworzenie warunków dla ich bezpiecznego unieszkodliwiania FC ₂ K ₂ stworzenie infrastruktury recyklingu odpadów FC ₂ K ₃ usuwanie odpadów niebezpiecznych z terenów objętych ochroną wód FC ₂ K ₄ utworzenie systemu ponadgminnych wysypisk komunalnych z pełnym wyposażeniem w instalacje segregacji odpadów FC ₂ K ₅ wzmocnienie i rozbudowa regionalnego monitoringu wytwarzania (przewozów i składowania) materiałów niebezpiecznych, wytwarzania, składowania i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych FC ₂ K ₆ likwidacja składowisk odpadów niebezpiecznych i stworzenie systemu ich bieżącej utylizacji FC ₂ K ₇ stworzenie regionalnego systemu stacji przeładunkowych odpadów i technologicznych instalacji utylizacji odpadów	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, Urząd Statystyczny w Katowicach, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska, Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych, urzędy gmin i powiatów, Instytut Gospodarki Odpadami.
	C ₃ – Polepszenie jakości powietrza	FC ₃ K ₁ redukcja niskiej emisji, ograniczenie emisji CO ₂ (oraz NO _x + SO _x), ograniczenie strat energetycznych FC ₃ K ₂ zintegrowanie i rozbudowa systemu ciepłowniczego regionu, rozwój odnawialnych systemów produkcji energii oraz mikrogeneracji; rozbudowa systemu wspierania inwestycji odnawialnych źródeł energii; przebudowa świadomości społecznej w zakresie racjonalnego użytkowania energii FC ₃ K ₃ promocja wykorzystania alternatywnych źródeł energii	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, Urząd Statystyczny w Katowicach, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska, urzędy gmin i powiatów.

PRIORYTETY STRATEGII ROZWOJU	CELE STRATEGICZNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	INSTYTUCJE MONITORUJĄCE
F – Poprawa jakości środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym zwiększenie atrakcyjności terenu	C ₄ – Rewitalizacja terenów przemysłowych oraz pogórnicych	FC ₄ K ₁ uporządkowanie zabudowy miast i dzielnic przemysłowych FC ₄ K ₂ rekultywacja terenów zdegradowanych	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, Związek Harmonijnego Rozwoju Miast Aglomeracji Katowickiej "HABITAT", SARP, TUP, urzędy gmin i powiatów, Związek Gmin Górniczych, Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych, Regionalne Centrum Zagospodarowania Terenów Przemysłowych.
	C ₅ – Zagospodarowanie centrów miast	FC ₅ K ₁ porządkowanie stanu własności w centrach miast FC ₅ K ₂ organizowanie wsparcia dla przebudowy centrów miast FC ₅ K ₃ odnowienie infrastruktury urbanistycznej pod kątem jej wielofunkcyjności	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, urzędy gmin i powiatów, Związek Harmonijnego Rozwoju Miast Aglomeracji Katowickiej "HABITAT", Wojewódzki Konserwator Zabytków.
	C ₆ – Przebudowa starych dzielnic zdegradowanych lub przeludnionych	FC ₆ K ₁ rewaloryzacja zabytkowej zabudowy FC ₆ K ₂ organizowanie wsparcia dla miast w celu rewitalizacji starych dzielnic FC ₆ K ₃ rewitalizacja starych osiedli miejskich	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, urzędy gmin i powiatów, TUP, SARP, Związek Harmonijnego Rozwoju Miast Aglomeracji Katowickiej "HABITAT", Wojewódzki Konserwator Zabytków, Regionalne Centrum Zagospodarowania Terenów Przemysłowych.

PRIORYTETY STRATEGII ROZWOJU	CELE STRATEGICZNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	INSTYTUCJE MONITORUJĄCE
F – Poprawa jakości środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym zwiększenie atrakcyjności terenu	C ₇ – Ukształtowanie regionalnego systemu obszarów chronionych	FC ₇ K ₁ zachowanie bioróżnorodności FC ₇ K ₂ określenie obszarów chronionych na terenie Województwa Śląskiego FC ₇ K ₃ przeciwdziałanie niekontrolowanemu wyrębom lasu FC ₇ K ₄ opracowanie systemu rozwoju i funkcjonowania obszarów chronionych FC ₇ K ₅ opracowanie programu odtworzenia i utrzymania wartości przyrodniczych i kulturowych na obszarach chronionych FC ₇ K ₆ ochrona zasobów leśnych i poprawa kondycji przyrodniczej obszarów leśnych oraz ich otulin FC ₇ K ₇ zalesianie terenów nieużytkowanych rolniczo i o małej wartości rolniczej	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych, Urząd Statystyczny w Katowicach, Zarząd Parków Krajobrazowych, Instytut Badawczy Leśnictwa – Zakład Gospodarki Leśnej Rejonów Przemysłowych.
	C ₈ – Kształtowanie ośrodków wiejskich	FC ₈ K ₁ rewaloryzacja zabudowy układów osadniczych FC ₈ K ₂ budowa wielofunkcyjnych ośrodków usługowych na obszarach wiejskich FC ₈ K ₃ rozwijanie rynku usług na terenach wiejskich FC ₈ K ₄ promowanie różnorodności produkcji na terenach wiejskich	Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Śląski Urząd Wojewódzki, Śląska Izba Rolnicza, TUR, urzędy gmin i powiatów, Śląski Związek Gmin i Powiatów, Śląski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

EWALUACJA REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

W szerokim aspekcie ewaluacja dotyczy realizacji strategii oraz jej wpływu na wszelkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego. Ewaluacja musi także odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy regionu i jego społeczności.

W wąskim aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji poszczególnych elementów Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego, przy czym kryteriami oceny zapisów strategii są:

- wskaźniki realizacji celów i zadań strategii,
- rozwiązywanie problemów (wyzwań przyjętych w strategii),
- realizacja wizji rozwoju regionu (wg przyjętych składników wizji).

Ewaluacja działań wynikających ze Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego będzie się opierała na trzech rodzajach ocen:

- **ex ante** (ocena przed realizacją działań) – ewaluację ex ante stosuje się przy ocenie sytuacji wejściowej, czy i w jaki sposób strategia wpłynie na grupy docelowe, przyczyni się do poprawy sytuacji w województwie,
- **ex tempore** (ocena w trakcie realizacji działań) – odpowiada na pytanie, czy przyjęte cele i podjęte w następstwie działania zmierzają w dobrym kierunku,
- **ex post** (ocena po realizacji działań) – ocena długoterminowego wpływu strategii na grupy docelowe, czy efekty wynikłe z zastosowania strategii są trwałe.

W obszarze wpływu strategii na gospodarkę regionalną ewaluacja strategii musi uwzględnić następujące aspekty:

- powiększanie zasobów/ kompetencji regionu,
- wspieranie wzrostu gospodarczego,
- przeciwdziałanie bezrobociu,
- przyciąganie środków zewnętrznych (publicznych i prywatnych),
- wzrost konkurencyjności / atrakcyjności regionu,
- procesy innowacyjne.

ORGANIZACJA MONITORINGU I EWALUACJI

Przygotowanie odpowiednich raportów dla Zarządu Województwa Śląskiego z zakresu realizacji Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego wymaga istnienia systemu monitoringu i ewaluacji, koordynowanego przez Urząd Marszałkowski. Wymaga to zmiany zakresu wykonywanych działań przez wydziały Urzędu Marszałkowskiego. Należy wyznaczyć w każdym wydziale osoby odpowiedzialne za zadania o charakterze strategicznym. Osoby te odpowiedzialne będą również za sporządzanie analiz z przebiegu procesów realizacyjnych w danej dziedzinie. Analizy, po ocenie w Wydziale Strategii Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego, będą przedstawiane Zarządowi Województwa Śląskiego w formie raportu zbiorczego. Raport ten będzie podstawą do podjęcia ewentualnych działań korygujących w celu utrzymania założonej ścieżki rozwoju regionu.

Niewątpliwie pomocnym narzędziem prowadzenia monitoringu i ewaluacji strategii będzie utworzenie w Wydziale Strategii Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego komputerowej bazy danych o regionie.

Opis etapów monitoringu i ewaluacji wraz z jednostkami odpowiedzialnymi za ich realizację przedstawia niżej zamieszczona tabela:

LP.	ETAP	ZADANIA WYKONAWCZE	WYNIKI	ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ
1.	Zbieranie danych i informacji	<ul style="list-style-type: none"> Zbieranie danych przyporządkowanych instytucjom monitorującym Terminowe przekazywanie zebranego materiału do Wydziału Strategii Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego 	Materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen	Odpowiednie wydziały Urzędu Marszałkowskiego, Obserwatorium Rozwoju Regionalnego
2.	Analiza danych i informacji	<ul style="list-style-type: none"> Uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych empirycznych oraz ich archiwizacja 	Materiał służący przygotowaniu raportów	Wydział Strategii Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego
3.	Przygotowywanie raportów	<ul style="list-style-type: none"> Zestawienie otrzymanych informacji w spójne raporty (przygotowane dla Zarządu Województwa Śląskiego) 	Półroczne raporty przekazywane Zarządowi Województwa Śląskiego	Wydział Strategii Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego
4.	Ocena wyników (porównanie z normami)	<ul style="list-style-type: none"> Analiza porównawcza osiągniętych wyników z założeniami 	Określenie stopnia wykonania przyjętych zapisów strategii (W przypadku oceny pozytywnej powrót do etapu 1.) Upowszechnienie informacji o zachodzących zmianach w regionie (W przypadku oceny negatywnej przejście do etapu 5.)	Wydział Strategii Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego, Biuro Informacji Województwa, Obserwatorium Rozwoju Regionalnego
5.	Identyfikacja odchyłeń	<ul style="list-style-type: none"> Ocena rozbieżności pomiędzy założeniami a osiągniętymi rezultatami 	Przygotowanie materiału dla dalszych działań	Odpowiednie wydziały Urzędu Marszałkowskiego, Obserwatorium Rozwoju Regionalnego
6.	Analiza przyczyn odchyłeń	<ul style="list-style-type: none"> Poszukiwanie i określenie przyczyn zaistniałej sytuacji 	Przygotowanie materiału dla działań korygujących	Wydział Strategii Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego, Zarząd Województwa Śląskiego
7.	Planowanie korekty	<ul style="list-style-type: none"> Zmiana dotychczasowych oraz ewentualne wprowadzenie nowych instrumentów wsparcia 	Określenie i akceptacja działań korygujących	Zarząd Województwa Śląskiego, Sejmik Województwa Śląskiego
8.	Wdrożenie korekty	<ul style="list-style-type: none"> Przeprowadzenie zaplanowanych działań korygujących 	Eliminacja bądź minimalizacja skutków odchyłeń	Zarząd Województwa Śląskiego

OSOBY
UCZESTNICZĄCE
W PRACACH NAD
STRATEGIĄ ROZWOJU
WOJEWÓDZTWA
ŚLĄSKIEGO

RADNI SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO:

1. Sylwia Adolf
2. Alfred Bąk
3. Paweł Bomba
4. Zbigniew Bomba
5. Jerzy Ciba
6. Andrzej Dobrzański
7. Marek Fabryczny
8. Janusz Frąckowiak
9. Tadeusz Fudała
10. Marian Gajda
11. Jerzy Guła
12. Marian Jarosz
13. Andrzej Kampa
14. Antoni Karbowski
15. Sergiusz Karpiński
16. Jacek Kasprzyk
17. Marcin Kędracki
18. Lucjan Kępa
19. Danuta Kieljan
20. Paweł Kilarski
21. Izabela Kloc
22. Zygmunt Kloś
23. Antoni Kobielski
24. Jacek Kocjan
25. Stanisław Kowarczyk
26. Maciej Krzanowski
27. Marek Lewandowski
28. Alojzy Lysko
29. Karol Łuźniak
30. Zygmunt Machnik
31. Cecylia Machulska
32. Piotr Mateja
33. Roman Mirski
34. Sławomir Ogórek
35. Wiesław Okoński
36. Jan Olbrycht
37. Andrzej Osiecki
38. Ryszard Ostrowski
39. Kazimierz Pankiewicz
40. Elżbieta Pierzchała
41. Jerzy Pistelok
42. Zbigniew Podraza
43. Adam Rams
44. Romuald Romuszyński
45. Jadwiga Rudnicka
46. Jan Rzymelka
47. Mirosław Sekuła
48. Bożena Siedlecka
49. Andrzej Sikora
50. Andrzej Skowroński
51. Ireneusz Skubis
52. Leokadia Sobczyńska
53. Czesław Sobierajski
54. Zenon Soluch
55. Grażyna Staniszevska
56. Wojciech Szarama
57. Andrzej Szczepański
58. Jerzy Szpineter
59. Grzegorz Szpyrka
60. Jan Szwarc
61. Bernard Szweda
62. Sebastian Szymonik
63. Teresa Śliwa
64. Marta Świerniak
65. Alina Świeży
66. Krzysztof Tabaka
67. Tomasz Tomczykiewicz
68. Marek Trombski
69. Michał Urban
70. Zbigniew Wieczorek
71. Mieczysław Wyględowski
72. Mariusz Wyleżoł
73. Zbyszek Zaborowski
74. Henryk Zaguła
75. Czesław Żelichowski

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Jan Olbrycht – Marszałek Województwa Śląskiego
Lucjan Kępka – Wiceprzewodniczący Zarządu Województwa Śląskiego
Grzegorz Szpyrka – Wiceprzewodniczący Zarządu Województwa Śląskiego
Jerzy Guła – Członek Zarządu Województwa Śląskiego
Waldemar Jędrusiński – Członek Zarządu Województwa Śląskiego

KOMITET STERUJĄCY

Jan Olbrycht – Marszałek Województwa Śląskiego
Lucjan Kępka – Wiceprzewodniczący Zarządu Województwa Śląskiego
Jerzy Guła – Członek Zarządu Województwa Śląskiego
Janusz Frąckowiak – Przewodniczący Komisji Planowania i Realizacji Rozwoju Województwa Sejmiku Województwa Śląskiego

GŁÓWNY KONSULTANT DS. STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Prof. zw. dr hab. Andrzej Klasik – Akademia Ekonomiczna w Katowicach

EKSPERT UNII EUROPEJSKIEJ

Lionel Rimoux

ZESPÓŁ ZADANIOWY DS. STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Bogumił Szczupak – Kierownik Zespołu Zadaniowego

1. Andrzej Baksik Dyrektor Wydziału Strategii Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
2. Elżbieta Bieńkowska Dyrektor Biura d/s Integracji Europejskiej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
3. Andrzej Chrapek Naczelnik Wydziału Promocji Miasta Urzędu Miejskiego w Bielsku-Białej
4. Grzegorz Domagalski Zastępca Dyrektora Wydziału Terenów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
5. Grażyna Drewniak Kierownik Oddziału Zamiejscowego Wydziału Nadzoru Założycielskiego i Przekształceń Własnościowych Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego
6. Stanisław Ginda Prezes Agencji Rozwoju Regionalnego w Bielsku-Białej
7. Łucja Ginko Dyrektor Wydziału Kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
8. Tadeusz Glücksman Dyrektor Wydziału Inwestycji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
9. Zbigniew Kamiński Prezes Towarzystwa Urbanistów Polskich, Oddział Katowice
10. Zygmunt Konopka Dyrektor Wydziału Architektury, Gospodarki Przestrzennej, Katastru i Nieruchomości Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego

11. **Barbara Kopicera** Dyrektor Wydziału Finansów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
12. **Jacek Kudła** Dyrektor Wydziału Geodezji i Kartografii Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
13. **Florian Kuźnik** Akademia Ekonomiczna w Katowicach
14. **Waldemar Kwiatek** Prezes Zarządu Górnośląskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Katowicach
15. **Tamara Markiel** Dyrektor Biura ds. Promocji i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
16. **Halina Misiewicz** Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
17. **Jacek Owczarek** Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków
18. **Anna Pawłowska** Dyrektor Wydziału Edukacji i Nauki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
19. **Paweł Podsiadło** Konsultant z firmy HALCROW Polska
20. **Teresa Pol-Błachut** Dyrektor Wydziału Skarbu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
21. **Janusz Raczek** Dyrektor Biura ds. Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
22. **Elżbieta Sołtysek** Dyrektor Wydziału Współpracy z Zagranicą Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego
23. **Andrzej Stokłosa** Prezes Zarządu Górnośląskiej Agencji Przekształceń Przedsiębiorstw S.A. w Katowicach
24. **Elżbieta Stolorz-Krzysz** Skarbnik Województwa Śląskiego
25. **Jacek Stumpf** Dyrektor Wydziału Komunikacji i Transportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
26. **Agnieszka Szweda** Dyrektor Biura ds. Informacji i Obsługi Inwestora Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
27. **Krzysztof Trzewiczarz** Dyrektor Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
28. **Tadeusz Urban** Dyrektor Wydziału Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
29. **Wacław Woszczyk** Regionalna Rada Samorządu Gospodarczego w Częstochowie
30. **Piotr Zakrzewski** Dyrektor Wydziału Współpracy Międzynarodowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
31. **Jerzy Ziora** Dyrektor Wydziału Infrastruktury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego

ZESPÓŁ PROGRAMUJĄCY DS. STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO:

1. **Ryszard Barański** Członek Regionalnego Komitetu Porozumiewawczego
2. **Brunon Bartkiewicz** Prezes Zarządu Banku Śląskiego S.A w Katowicach
3. **Kazimierz Bąk** Dyrektor Zarządu Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych w Katowicach z siedzibą w Dąbrowie Górniczej
4. **Wiesław Bąk** Starosta Powiatu Częstochowskiego
5. **Henryk Beberok** Dyrektor Telekomunikacji Polskiej S.A. Okręg Katowice
6. **Wojciech Beblo** Członek – ekspert Polskiego Klubu Ekologicznego w Katowicach, Okręg Górnośląski
7. **Józef Błaszczyk** Przewodniczący Rady OPZZ Województwa Śląskiego w Katowicach

8. Jacek Bożek Prezes Stowarzyszenia Ekologiczno-Kulturalnego „KLUB GAJA” w Wilkowicach
9. Tadeusz Burzec Prezes Zarządu Międzynarodowych Targów Katowickich sp. z o.o. w Katowicach
10. Tadeusz Chrószcz Przewodniczący Stowarzyszenia Gmin Górniczych
11. Marian Ciszewski Dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Mikołowie
12. Krystyna Czaplicka Zastępca Dyrektora ds. Inżynierii Środowiska Głównego Instytutu Górnictwa w Katowicach
13. Zbigniew Dadok Prezes Izby Rzemieśniczej w Bielsku – Białej
14. Ryszard Dereń Prezes Zarządu MOSTOSTAL ZABRZE Holding S.A. w Zabrze
15. Witold Dzierżawski Koordynator Placówki Zamiejscowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w Bielsku-Białej
16. Jacek Falfus Sekretarz Stowarzyszenia „Region Beskidy”
17. Kazimierz Fiedorowicz Kierownik Katedry Makroekonomii i Polityki Ekonomicznej Politechniki Częstochowskiej w Częstochowie
18. Zygmunt Frankiewicz Przewodniczący Śląskiego Związku Gmin i Powiatów w Katowicach
19. Adam Fudali Prezydent Miasta Rybnik
20. Jerzy Gacek Członek Częstochowskiej Izby Gospodarczej
21. Jerzy Gajczak Dyrektor Zespołu Zachodniobeskidzkich Parków Krajobrazowych w Żywcu
22. Andrzej Georg Starosta Powiatu Cieszyńskiego
23. Justyna Gorgoń Dyrektor Biura Związku Harmonijnego Rozwoju Miast Aglomeracji Katowickiej (HABITAT) w Katowicach
24. Tomasz Górski Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Katowicach
25. Marek Gralec Członek Zarządu Górnośląskiej Agencji Poszanowania Energii GRAPE sp. z o.o. w Katowicach
26. Ryszard Harhala Prezes Zarządu STALEXPORT S.A. w Katowicach
27. Jan Hoppe Wiceprezes urzędujący Regionalnej Izby Gospodarczej w Katowicach
28. Ewa Janik Prezydent Miasta Częstochowa
29. Antoni Jankowski Prezes Związku Powiatów Polskich
30. Zbigniew Kamiński Prezes Towarzystwa Urbanistów Polskich w Katowicach
31. Andrzej Karbownik Prezes Państwowej Agencji Restrukturyzacji Górnictwa Węgla Kamiennego S.A. w Katowicach
32. Jan Klimek Prezes Izby Rzemieśniczej oraz Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Katowicach
33. Kazimierz Kłosek Kierownik Katedry Komunikacji Lądowej Politechniki Śląskiej w Gliwicach
34. Władysław Kraus Delegat Śląskiej Izby Rolniczej w Katowicach
35. Jerzy Krawczyk Wiceprezydent Miasta Bielsko-Biała
36. Piotr Kufel W-ce Prezes Zarządu Śląskiej Izby Rolniczej w Katowicach
37. Kazimierz Kutz Przewodniczący Społecznej Rady Kultury
38. Janusz Landecki Prezes Izby Rzemieśniczej i Małej Przedsiębiorczości w Częstochowie
39. Jacek Lupa Dyrektor Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Częstochowie
40. Andrzej Markowiak Przewodniczący Euroregionu Silesia, Związek Gmin Dorzecza Górnej Odry
41. Adam Markowski Prezes Związku Gmin Jurajskich w Ogrodzieńcu

42. **Wacław Marszewski** Przewodniczący NSZZ „Solidarność” Regionu Śląsko-Dąbrowskiego w Katowicach
43. **Barbara Migurska** Prezes Polskiego Klubu Ekologicznego w Gliwicach
44. **Ferdynand Morski** Dyrektor Biura Śląskiego Związku Gmin i Powiatów w Katowicach
45. **Marek Mutke** Prezes Zarządu Górnośląskiego Towarzystwa Lotniczego S.A. w Katowicach
46. **Wacław Nogaś** Przewodniczący Rady Dyrektorów Ośrodków Doradztwa Rolniczego Województwa Śląskiego
47. **Tadeusz Norman** Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach
48. **Marek Osiecki** Śląsko-Dąbrowskie Towarzystwo Gospodarcze
49. **Marek Pałus** Prezes Funduszu Górnośląskiego S.A. w Katowicach
50. **Krystyna Papiernik** Członek Rady Górnośląskiej Izby Turystyki w Katowicach
51. **Sławomir Pasierb** Prezes Fundacji na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii FEWE w Katowicach
52. **Bolesław Pochopień** Rektor Politechniki Śląskiej w Gliwicach
53. **Jan Popczyk** Instytut Elektroenergetyki i Sterowania Układów Politechniki Śląskiej w Gliwicach
54. **Krzysztof Pytel** Prezes Zarządu Przedsiębiorstwa Eksportu-Importu KOPEX S.A. w Katowicach
55. **Andrzej Raj** Prezes Górnośląskiego Towarzystwa Gospodarczego w Katowicach
56. **Tadeusz Sławek** Prezydent Regionalnej Konferencji Rektorów
57. **Zdzisław Sroka** Prezes Zarządu Huty „FLORIAN” S.A. w Świętochłowicach
58. **Józef Szczepański** Dyrektor Dyrekcji Okręgu Infrastruktury Kolejowej w Katowicach
59. **S. Marek Szczepański** Dyrektor Instytutu Socjologii Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
60. **Jan Sztwiertnia** Prezes Euroregionu Śląsk Cieszyński
61. **Jerzy Śmiałek** Przewodniczący Zarządu KZK GOP w Katowicach
62. **Tomasz Taczewski** Prezes Stowarzyszenia Architektów Polskich (SARP) w Katowicach
63. **Grzegorz Tomaszczyk** Członek Regionalnego Komitetu Porozumiewawczego
64. **Tadeusz Torz** Prezes Hutniczej Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach
65. **Piotr Uszok** Przewodniczący Konwentu Prezydentów Miast Aglomeracji Katowickiej
66. **Maciej Waga** Dyrektor Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich” w Rudach Wielkich
67. **Tadeusz Wilczok** Rektor Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach
68. **Wilk Andrzej** Dyrektor Instytutu Transportu Politechniki Śląskiej w Katowicach
69. **Roman Włodarz** Przewodniczący Komisji ds. Legislacyjnych Śląskiej Izby Rolniczej w Katowicach
70. **Tadeusz Wnuk** Prezes Zarządu Górnośląskiego Banku Gospodarczego S.A. w Katowicach
71. **Piotr Wojacek** Prezes Zarządu Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A. w Katowicach
72. **Jan Wojtyła** Rektor Akademii Ekonomicznej w Katowicach
73. **Eugeniusz Wyciśło** Przewodniczący Konwentu Starostów Powiatów Ziemi Śląskiej Województwa Śląskiego
74. **Andrzej Zieliński** Starosta Powiatu Żywieckiego

ZESPÓŁ REDAKCYJNY:

Bogumił Szczupak	Doradca Marszałka Województwa Śląskiego ds. Rozwoju Regionalnego
Andrzej Baksik	Dyrektor Wydziału Strategii Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
Ewa Burchat-Błachuta	Zastępca Dyrektora Wydziału Strategii Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
Elżbieta Filus	Wydział Strategii Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
Bogumiła Kowalska	Wydział Strategii Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
Andrzej Peterek	Wydział Strategii Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
Mariusz Raczek	Wydział Strategii Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
Joanna Miśka	Wydział Strategii Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
Witold Willak	Wydział Strategii Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
Adam Warzecha	Rzecznik Marszałka Województwa Śląskiego
Witold Trólka	Biuro Informacji Województwa Śląskiego
Joanna Kina	Biuro Informacji Województwa Śląskiego
Tomasz Żak	Biuro Informacji Województwa Śląskiego

WYKORZYSTANE
MATERIAŁY
ŹRÓDŁOWE

Materiały z zakresu polityki rozwoju regionalnego:

1. Założenia Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego Polski w latach 2000-2006, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa czerwiec 1999.
2. Wstępny Narodowy Plan Rozwoju na lata 2000–2002, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa grudzień 1999.
3. Narodowa Strategia Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w latach 2000–2006, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa styczeń 2000.
4. Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2000–2006, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 1999 (projekt).
5. Narodowa Strategia Rozwoju Transportu na lata 2000–2006, Ministerstwo Transportu i Gospodarki Morskiej, Warszawa 1999 (projekt).
6. Narodowa Strategia Ochrony Środowiska na lata 2000–2006, Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, Warszawa 1999 (projekt).
7. Nowa Polityka Ekologiczna Państwa – Założenia, Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, Warszawa 1999 (projekt).
8. Narodowa Strategia dla Sektora Transportu (Fundusz ISPA).
9. Polityka Rządu Wobec Małych i Średnich Przedsiębiorstw do 2002 roku, Departament Rzemiosła, Małych i Średnich Przedsiębiorstw w Ministerstwie Gospodarki, Warszawa 1998 (projekt).
10. Założenia Polityki Innowacyjnej Państwa do 2002 roku, dokument rządowy opracowany przez Komitet Badań Naukowych, Warszawa grudzień 1999.
11. Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, Warszawa 1999.
12. Spójna Polityka Strukturalna Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa, Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Warszawa lipiec 1999.
13. Fundusze Strukturalne i ich Koordynacja z Funduszem Spójności. Wstępna wersja przewodnika dla programów w okresie 2000–2006, Komisja Europejska.
14. Kontrakt Regionalny dla Województwa Katowickiego, Katowice 1995.

Uchwały Sejmiku Województwa Śląskiego:

Nr uchwały	Treść
I/10/17/99	Zawarcie Porozumienia o współpracy pomiędzy Województwem Śląskim a Regionem Nord – Pas de Calais
I/12/16/99	Realizacja przez samorząd województwa zadań i kompetencji z zakresu aktywizacji zawodowej i zwalczania bezrobocia oraz przejmowania wojewódzkich urzędów pracy
I/5/32/99	Ustalenie planu sieci publicznych gimnazjów specjalnych o charakterze regionalnym prowadzonych przez samorząd województwa
I/11/27/99	Przyjęcie Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 1999
I/13/1/99	Przyjęcie projektu uchwały Sejmiku w sprawie ustalenia priorytetów współpracy zagranicznej Województwa Śląskiego i przekazania go ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych, za pośrednictwem Wojewody Śląskiego
I/14/10/99	Wyrażenie stanowiska dotyczącego zintegrowanego systemu komunikacji publicznej w aglomeracji katowickiej
I/14/16/99	Zawarcie porozumienia o współpracy między Województwem Śląskim (Rzeczpospolita Polska) i Regionem Lombardia (Republika Włoska)
I/14/17/99	Przyjęcie dokumentu „Założenia Polityki Ekologicznej Górnego Śląska” oraz przekazanie go do dalszej pracy nad stworzeniem całościowego dokumentu na temat Polityki Ekologicznej Województwa Śląskiego
I/15/2/99	Ustalenie priorytetów współpracy zagranicznej Województwa Śląskiego
I/17/12/2000	Ustalenie listy przedsięwzięć priorytetowych do funduszu ISPA na rok 2001
I/18/74/2000	Zawarcie Porozumienia o współpracy międzyregionalnej Województwa Śląskiego (Rzeczpospolita Polska) z Okręgiem Suceava (Rumunia)
I/19/2/2000	Przyjęcie Wspólnego Oświadczenia o współpracy oraz rozwoju przyjaznych stosunków pomiędzy Województwem Śląskim (Rzeczpospolita Polska) a Krajem Nadrenią Północną–Westfalią (Republika Federalna Niemiec)
I/20/18/2000	Zawarcie Porozumienia o współpracy między Województwem Śląskim (Rzeczpospolita Polska) i regionem Lombardia (Republika Włoska)
I/20/3/2000	Przyjęcie stanowiska Sejmiku Województwa Śląskiego w sprawie obszarów polityki rozwoju
I/20/4/2000	Przyjęcie „Zasad i trybu prac nad Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego”
I/21/26/2000	Przyjęcie Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2000–2005
I/21/26/2000	Przystąpienie Województwa Śląskiego do Zgromadzenia Regionów Europy

Materiały z zakresu programowania rozwoju regionalnego:

1. Koncepcja działań proinnowacyjnych w regionie. Projekt Phare-INRED-CpF, Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw S.A. Katowice, luty 2000.
2. Bezrobocie w Województwie Śląskim, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Wojewódzki Urząd Pracy, Katowice, marzec 2000.
3. Gospodarka turystyczna po reformie terytorialnej organizacji kraju. Aspekt regionalny, Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki, Polska Agencja Rozwoju Regionalnego, Kraków 1999.
4. Profil środowiskowy Aglomeracji Katowickiej. Program UNDP/UNCHS (Habitat): Zarządzanie Zrównoważonym Rozwojem Aglomeracji Katowickiej, Katowice, marzec 1999.
5. Założenia Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego, Zarząd Województwa Śląskiego, Katowice, listopad 1999.
6. Pozycja i profil rozwoju Województwa Śląskiego – materiały statystyczne opracowane przez Wydział Strategii Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego na I warsztaty Zespołu Programującego ds. Strategii Rozwoju, Katowice 1999.
7. Stan przygotowania strategii rozwoju, informacja Zarządu Województwa Śląskiego opracowana przez Wydział Strategii Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, Katowice, marzec 2000 (materiały do użytku wewnętrznego).
8. Założenia polityki ekologicznej Górnego Śląska, Sejmik Województwa Śląskiego, Katowice, kwiecień 1999 (projekt).
9. Propozycje Sejmiku Gospodarczego Województwa Śląskiego do Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego sformułowane podczas warsztatów gospodarczych, Katowice, styczeń 2000.
10. Materiały pomocnicze na warsztaty robocze nt. długoterminowej polityki ochrony środowiska w ramach prac nad „Programem Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego”, ARCADIS Ekokonrem, Katowice, marzec 2000.
11. Materiały przygotowane przez Wydziały i Biura Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

Ekspertyzy opracowane na zlecenie Zarządu Województwa Śląskiego:

1. „Tendencje zachodzące w populacji ludnościowej Województwa Śląskiego a szczególnie związane z sytuacją ludzi niepełnosprawnych, starych, a także podlegających marginalizacji społecznej, ekonomicznej i zdrowotnej”, A. Rączaszek, Akademia Ekonomiczna w Katowicach, 1999.
2. „Stan aktualny, zróżnicowanie terytorialne i możliwości rozwoju turystyki i rekreacji w regionie”, J. Kalinowski, Górnośląska Izba Turystyki, Katowice 1999.
3. „Perspektywy sektora rolnego i obszarów wiejskich Województwa Śląskiego”, W. Nogaś, Ośrodek Doradztwa Rolniczego Województwa Śląskiego, Bielsko-Biała 1999.

4. „Montaż finansowy w ramach strategii rozwoju województwa”, A. Wawiernia, Politechnika Śląska w Gliwicach, 1999.
5. „Stan wykorzystania środków pomocowych w Województwie Śląskim w latach 1994–1999”, J. Kaźmierczak, Politechnika Śląska w Gliwicach, 1999.
6. „Strategia rozwoju Województwa Śląskiego: uwarunkowania i wyzwania społeczne”, M.S. Szczepański, Uniwersytet Śląski w Katowicach, 1999.

Mapy zawarte w materiale zostały opracowane przez:

1. Pracownię Urbanistyczno-Projektową „ŁAD” sp. z o.o. w Katowicach.
2. Biuro Planowania Przestrzennego w Częstochowie.
3. Wydział Geodezji i Kartografii Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

Materiały statystyczne:

1. Rocznik statystyczny województw, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1999.
2. Polska w nowym podziale terytorialnym, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1998.
3. Mały rocznik statystyczny, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1999.
4. Województwo Śląskie w 1998 roku. Ważniejsze dane o województwie, powiatach i gminach, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 1999.
5. Województwo Małopolskie w 1998 roku. Ważniejsze dane o województwie, powiatach i gminach, Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków 1999.
6. Województwo Dolnośląskie w 1998 roku. Ważniejsze dane o województwie, powiatach i gminach, Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Wrocław 1999.
7. Rocznik statystyczny Województwa Częstochowskiego, Urząd Statystyczny w Częstochowie, Częstochowa 1998.
8. Biuletyny statystyczne Województwa Śląskiego, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2000.
9. Bezrobocie w Województwie Śląskim w 1999, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2000.
10. Zdrowie mieszkańców Śląska, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 1999.
11. Komunikat o sytuacji społecznej i działalności gospodarczej Województwa Śląskiego w 1999, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2000.